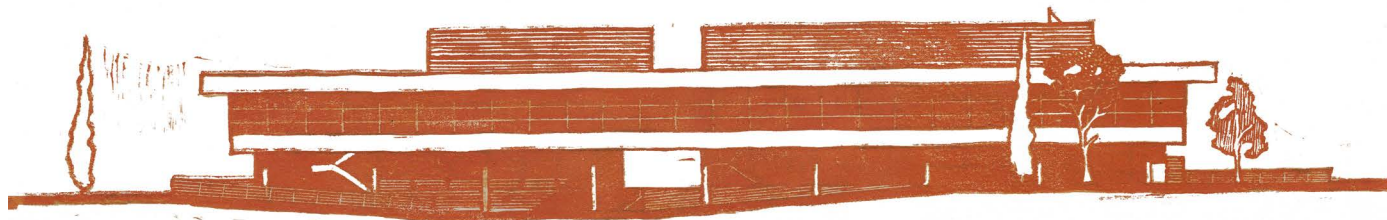

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΣΤΗΝ
ΑΘΗΝΑ

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Διπλωματική
Ηλίας Βλαστός

Επιβλέπων
Γιώργος Αγγελής

Αθήνα, Ιούλιος 2024

1. Εισαγωγή	4
1.1 Τι είναι μια μουσική ακαδημία	5
1.2 Μουσικά πανεπιστήμια στην Ελλάδα	6
1.3 Γιατί μια μουσική ακαδημία στην Αθήνα	6
2. Χωροθέτηση	10
2.1 Η αναζήτηση του κατάλληλου σημείου στην πόλη	11
2.2 Ο χαρακτήρας της οδού Πειραιώς	13
2.3 Περιγραφή της περιοχής γύρω από το οικόπεδο	16
2.4 Πολεοδομικές παρεμβάσεις	18
3. Το κτίριο	20
3.1 Κτιριολογικό πρόγραμμα	21
3.2 Η συνθετική διαδικασία	23
3.3 Τελικά σχέδια	32
3.3.1 Η σχέση του κτιρίου με το πάρκο	32
3.3.2 Κατόψεις 1:100	36
3.3.3 Τομές	44
3.3.4 Όψεις	50
3.4 Ζητήματα ειδικής επεξεργασίας	54
3.4.1 Το δώμα	54
3.4.2 Ο φέρων οργανισμός ως εκφραστικό εργαλείο	56
3.4.3 Οικοδομικές λύσεις	57
3.4.4 Η αίθουσα συναυλιών	58
3.5 Τελική μακέτα	60
Ευχαριστίες και ένα διήγημα	82

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Τι είναι μια Μουσική Ακαδημία

Μουσική ακαδημία ονομάζουμε ένα μουσικό πανεπιστήμιο το οποίο εστιάζει στην πρακτική μουσική εκπαίδευση. Μέσω των διαφόρων προγραμμάτων σπουδών στις σχολές αυτές οι φοιτητές αποκτούν πτυχία στα διάφορα πεδία που αφορούν την μουσική πρακτική, όπως είναι η εκτέλεση οργάνων, το τραγούδι, τα μουσικά σύνολα, η διεύθυνση και η σύνθεση. Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί πως μια μουσική ακαδημία διαφέρει από ένα τμήμα μουσικολογίας, το οποίο επικεντρώνεται στην επιστημονική μελέτη της μουσικής και την έρευνά της ως ανθρωπολογικού-κοινωνικού φαινομένου. Φυσικά, ένας αριθμός μαθημάτων θεωρητικού-ερευνητικού χαρακτήρα συναντάται και στα προγράμματα των μουσικών ακαδημιών, με στόχο την διαμόρφωση μιας πιο σφαιρικής, πανεπιστημιακού

επιπέδου αντίληψης, δεν αποτελεί όμως τον κορμό του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Ιστορικά, μουσικές ακαδημίες πρωτοεμφανίζονται τον 19ο αιώνα στην κεντρική και δυτική Ευρώπη, όταν η μουσική εκπαίδευση, που ως τότε συνέβαινε είτε συντεχνιακά είτε από στην εκκλησία, απέκτησε ακαδημαϊκό κύρος και χαρακτήρα. Οι ρίζες των μουσικών ακαδημιών στην ευρωπαϊκή κλασικό-ρομαντική μουσική παράδοση είναι που καθιστούν ακόμα τις ακαδημίες συνυφασμένες κυρίως με την δυτική μουσική και αυτό που ονομάζουμε συνήθως κλασική μουσική παιδεία. Βέβαια, με το πέρασμα των χρόνων, και κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες, προστέθηκαν στις σχολές και τμήματα σχετικά με άλλες μουσικές παραδόσεις, μοντέρνα-τζαζ, παραδοσιακή και άλλες.

1.2 Μουσικά πανεπιστήμια στην Ελλάδα

Τα δημόσια μουσικά πανεπιστήμια στην Ελλάδα χωρίζονται χοντρικά σε 3 κατηγορίες. **Τμήματα μουσικολογίας**, ένα στην Αθήνα (ΕΚΠΑ) και ένα στη Θεσσαλονίκη (ΑΠΘ), **τμήματα τεχνολογίας ήχου**, στην Κέρκυρα, την Κεφαλονιά και το Ρέθυμνο, και, τέλος, **τμήματα που επικεντρώνονται στην μουσική πρακτική**, σαν αυτά που περιγράφονται στην προηγούμενη παράγραφο, ένα στην Θεσσαλονίκη (ΠΑΜΑΚ), ένα στην Κέρκυρα (Ιόνιο Πανεπιστήμιο) και ένα στην Άρτα (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων).

Τα τμήματα αυτής της τελευταίας κατηγορίας είναι που αφορούν την συγκεκριμένη διπλωματική. Παρ' ότι κανένα από αυτά δεν ονομάζεται επίσημα έτσι, το πρόγραμμα σπουδών τους εμπίπτει σ' αυτό μιας μουσικής ακαδημίας. Ειδική περίπτωση αποτελεί το τμήμα της Άρτας, το οποίο ασχολείται με την παραδοσιακή και λαϊκή μουσική.

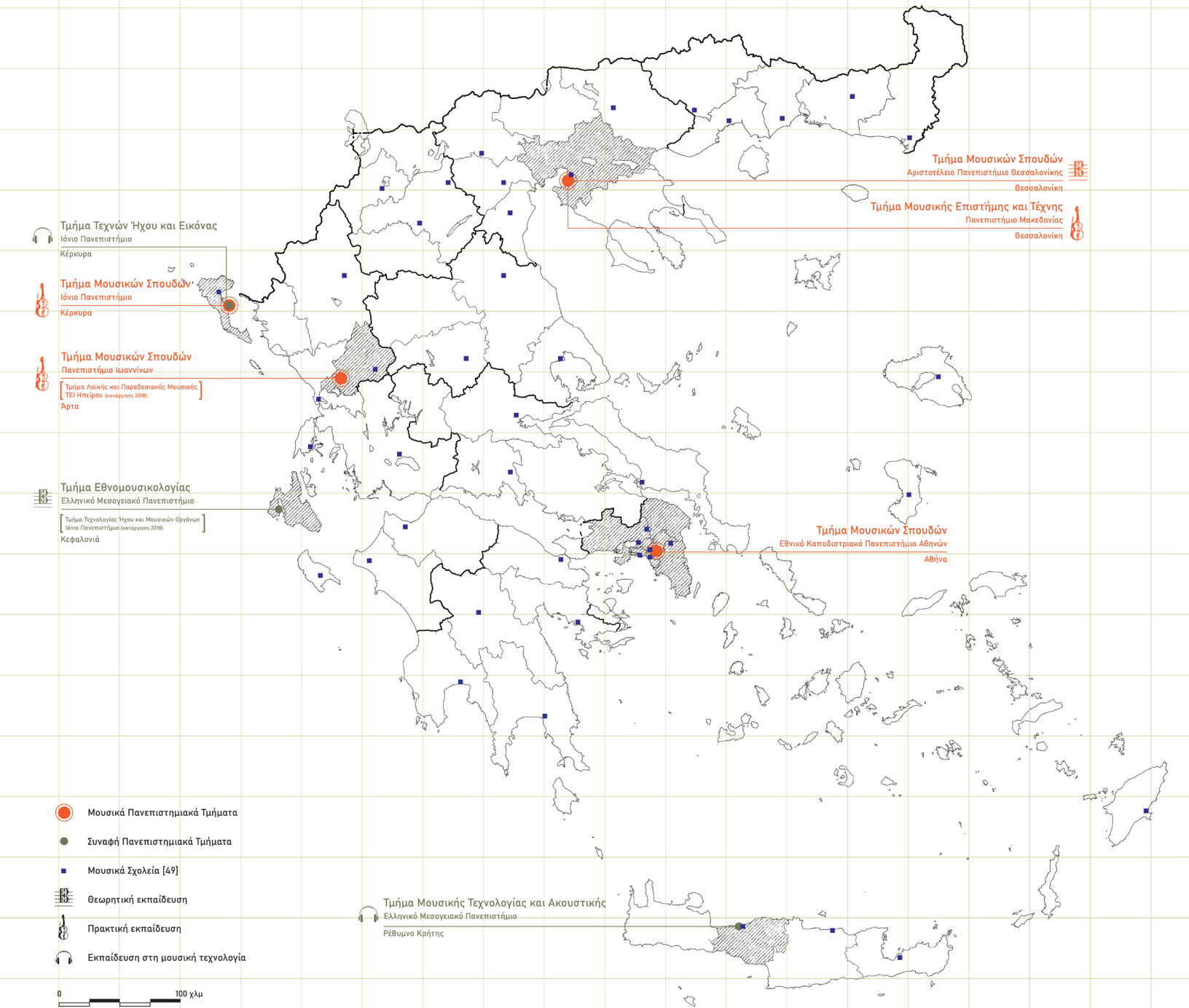
1.3 Γιατί μια μουσική ακαδημία στην Αθήνα;

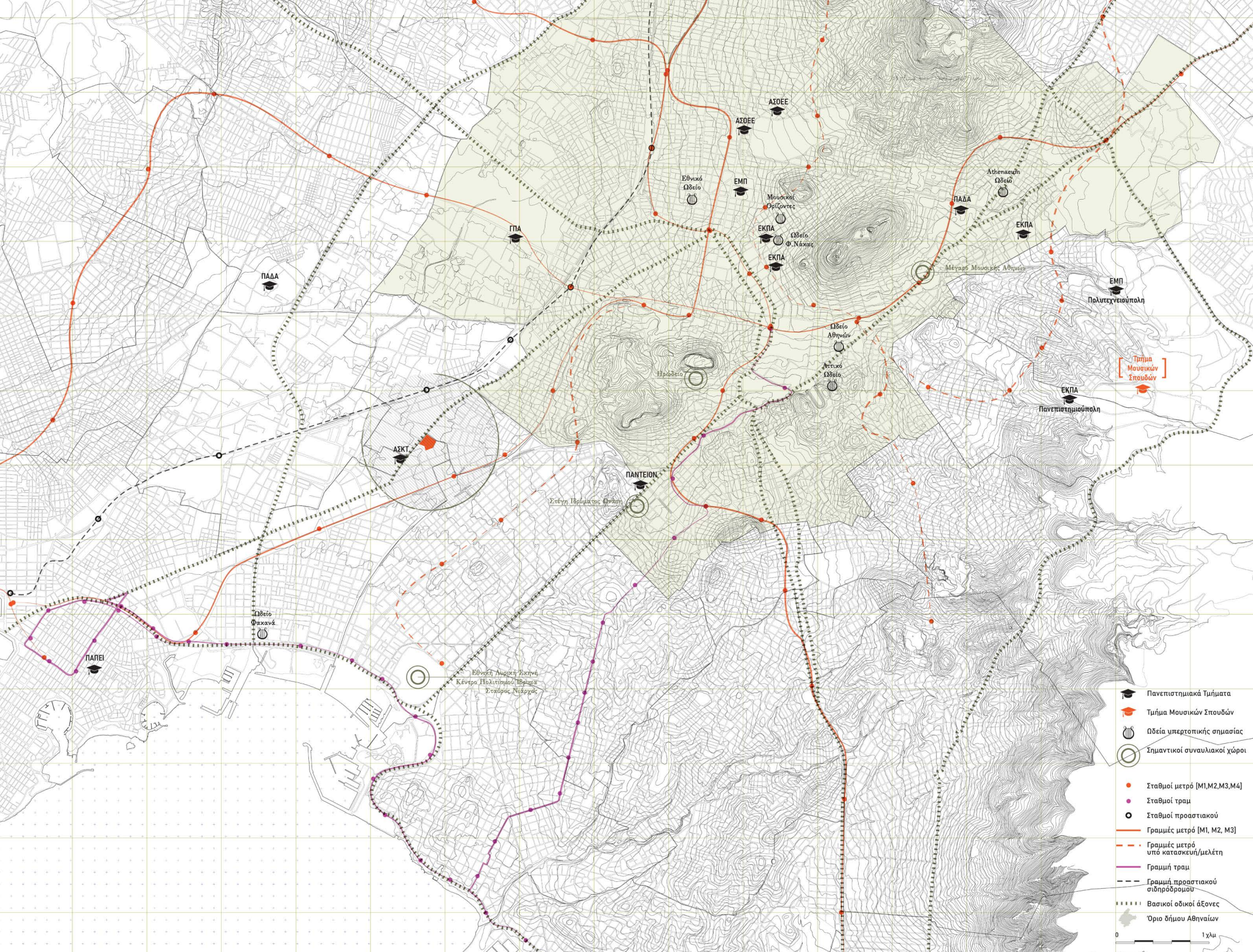
Παρατηρούμε ότι η χωροθέτηση των σχολών αυτών ακολουθεί, όχι απαραίτητα ως αποτέλεσμα συνειδητού σχεδιασμού, μια λογική αποκέντρωσης, με πανεπιστήμια στην επαρχία και στη Θεσσαλονίκη. Και ενώ αυτό, από διάφορες απόψεις, είναι θετικό, αφού δημιουργούνται εστίες αξιοσημείωτης μουσικής δραστηριότητας σε μέρη

μακριά από την πρωτεύουσα, όπως η Κέρκυρα, η παντελής απουσία τριτοβάθμιας δημόσιας πρακτικής μουσικής εκπαίδευσης από την Αθήνα αποτελεί μια πολύ σημαντική έλλειψη. Επιπλέον, μια μουσική ακαδημία στην Αθήνα θα είχε ένα σημαντικό πλεονέκτημα, σε σχέση με τις αντίστοιχες επαρχιακές σχολές: Την ένταξή της σε ένα μεγάλο και ακμάζον μουσικό δίκτυο.

Με τον όρο μουσικό δίκτυο αναφέρομαι στο σύνολο της μουσικής δραστηριότητας ενός τόπου. Η Αθήνα είναι ο τόπος όπου συγκεντρώνεται, περισσότερο απ' ότι σε οποιοδήποτε άλλο μέρος στην χώρα, μια τέτοια δραστηριότητα. Για την διαμόρφωση ενός νέου μουσικού αυτό έχει μεγάλη σημασία, καθώς του δίνεται η ευκαιρία να έρθει σε επαφή με μουσικούς και σύνολα πολύ υψηλού επιπέδου, αρχικά παρακολουθώντας συναυλίες και σταδιακά, όσο ακόμα φοιτά, συμμετέχοντας και ο ίδιος. Επίσης, η μεγάλη ποικιλία ερεθισμάτων τον βοηθάει να πλουτίσει τις μουσικές του αναφορές αλλά και να επιλέξει το πεδίο ειδίκευσής του έχοντας καλή γνώση των επιλογών του και των συνεχώς εξελισσόμενων τάσεων της μουσικής πρωτοπορίας της εποχής μας.

Τελικά, το μουσικό δίκτυο της πόλης συμβάλλει, συμπληρωματικά με όσα προσφέρει το ίδιο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της σχολής, στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής εμπειρίας. Η αναζήτηση μια τέτοιας εμπειρίας πιστεύω πως είναι που αναγκάζει τόσο συχνά τους νέους

μουσικούς της χώρας να επιλέγουν τις σπουδές στο εξωτερικό και όχι τόσο η έλλειψη καλών δασκάλων, που άλλωστε υπάρχουν στην Ελλάδα. Αυτό που θα μπορούσε να πείσει πολλούς από αυτούς να παραμείνουν για σπουδές στη χώρα θα ήταν η οργάνωση του υπαρκτού, επαρκέστατου κατά τη γνώμη μου, εκπαιδευτικού δυναμικού σε ένα ενιαίο, δημόσιο ίδρυμα, αντίστοιχο με τα υπόλοιπα ελληνικά πανεπιστήμια, ενταγμένο σε ένα μεγάλο και ζωντανό μουσικό δίκτυο. Και το μόνο μουσικό δίκτυο στην Ελλάδα που αυτή τη στιγμή μπορεί να συναγωνιστεί σε κάποιο βαθμό τα μεγάλα ευρωπαϊκά είναι αυτό της Αθήνας.

Χάρτης του μουσικού δικτύου της Αθήνας και των δημόσιων πανεπιστημίων

2. ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ

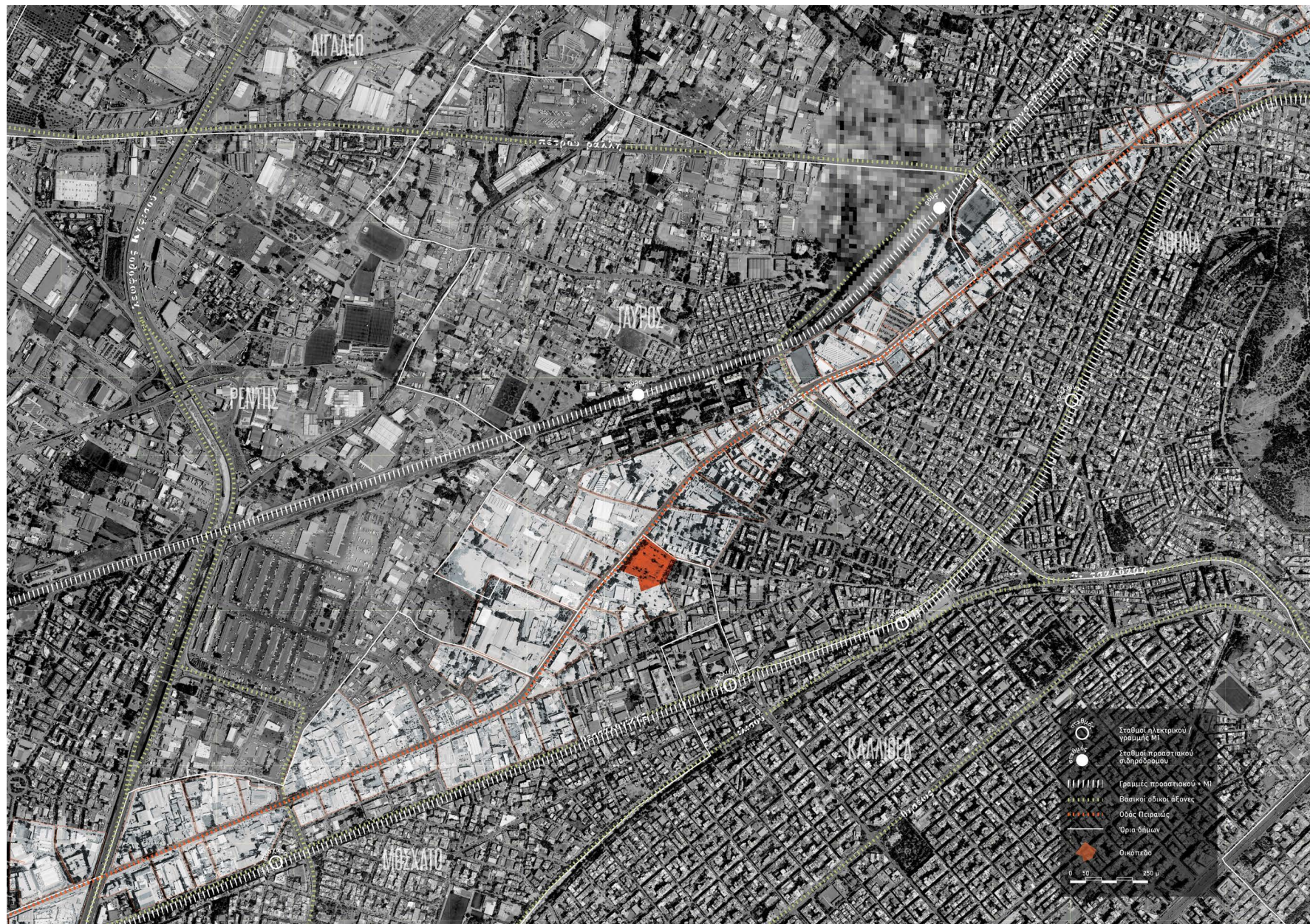
2.1 Η αναζήτηση του κατάλληλου σημείου στην πόλη

Όσον αφορά την χωροθέτηση των πανεπιστημίων, δύο είναι οι κυρίαρχες τάσεις. Αυτή που αντιλαμβάνεται τα πανεπιστήμια ως κομμάτι της πόλης και εκείνη η οποία συγκεντρώνει τις διάφορες σχολές σε μεγάλα, κλειστά campus, τα οποία τοποθετούνται εκτός των ορίων του αστικού ιστού. Η επιλογή του ενός ή του άλλου μοντέλου διαμορφώνει καθοριστικά τον χαρακτήρα που αποκτά τελικά ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα. Αν θέλουμε το πανεπιστήμιο να είναι ένας δημόσιος χώρος που ανήκει σε όλη την κοινωνία και που προσφέρει μια μόρφωση που ξεπερνά τα στενά όρια του εκάστοτε

αντικειμένου και λαμβάνει υπόψη της την κοινωνική πραγματικότητα, δεν μπορούμε να το αποκόψουμε από την καθημερινότητα της πόλης. Τα φοιτητικά χρόνια είναι για έναν άνθρωπο κάτι πολύ περισσότερο από μια διαδικασία επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς, επίσης, τότε είναι που ολοκληρώνεται η διαμόρφωση της συνείδησής του ως ωρίμου μέλους της κοινωνίας, κάτι που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να συμβεί μέσα σε μια «γυάλα».

Η πρόθεσή μου, λοιπόν, αρχικά ήταν η τοποθέτηση της σχολής στο κέντρο της Αθήνας. Προέκυπτε, όμως το εξής πρόβλημα: Λόγω της πολύ πυκνής δόμησης του κέντρου και της απουσίας μεγάλων οικοδομικών κενών, η εύρεση οικοπέδου ικανού σε μέγεθος ώστε να χωρέσει ένα κτίριο κλίμακας πανεπιστημίου μοιάζει αδύνατη. Έτσι, μετέφερα την αναζήτηση σε περιοχές που βρίσκονται στα περίχωρα του κέντρου αλλά όχι μακριά από αυτό.

Το οικόπεδο που τελικά επιλέχθηκε βρίσκεται επί της οδού Πειραιώς, συγκεκριμένα, στη συμβολή της με την οδό Αναξαγόρα, ένα σημείο που βρίσκεται πολύ κοντά στη Σχολή Καλών Τεχνών. Πριν όμως μπούμε στην αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών του συγκεκριμένου σημείου, έχει νόημα να μιλήσουμε γενικότερα για τον χαρακτήρα της οδού Πειραιώς και της ευρύτερης περιοχής γύρω από αυτή, εξηγώντας γιατί καθίσταται κατάλληλη για την χωροθέτηση της μουσικής ακαδημίας.

2.2.0 Χαρακτήρας της οδού Πειραιώς

Κατά τη διάρκεια του προηγούμενου αιώνα, πάνω στον άξονα της Πειραιώς αλλά και στις περιοχές γύρω από αυτήν διαμορφώθηκε μία βιομηχανική ζώνη, με βαριές λειτουργίες όπως εργοστάσια, βιομηχανίες, βιοτεχνίες και αποθήκες. Ο χαρακτήρας αυτός τις τελευταίες δεκαετίες έχει αρχίσει να αλλοιώνεται. Από τη δεκαετία του 90 κυρίως και έπειτα, πολλές από τις βιομηχανικές χρήσεις άρχισαν να μετακινούνται σε περιοχές μακριά από τον αστικό ιστό, ακολουθώντας την παγκόσμια τάση που είχε ήδη ξεκινήσει κάποια χρόνια πριν, αυτήν της μεταφοράς των βιομηχανικών ζωνών έξω και μακριά από τα αστικά κέντρα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να προκύψει ένας μεγάλος αριθμός από άδεια κελύφη βιομηχανικών κτιρίων, τα οποία δεν κατεδαφίστηκαν, μεταξύ άλλων για λόγους διατήρησης της ιστορικής μνήμης, αλλά άρχισαν να επαναχρησιμοποιούνται, παραλαμβάνοντας κυρίως χρήσεις πολιτισμού και εκπαίδευσης.

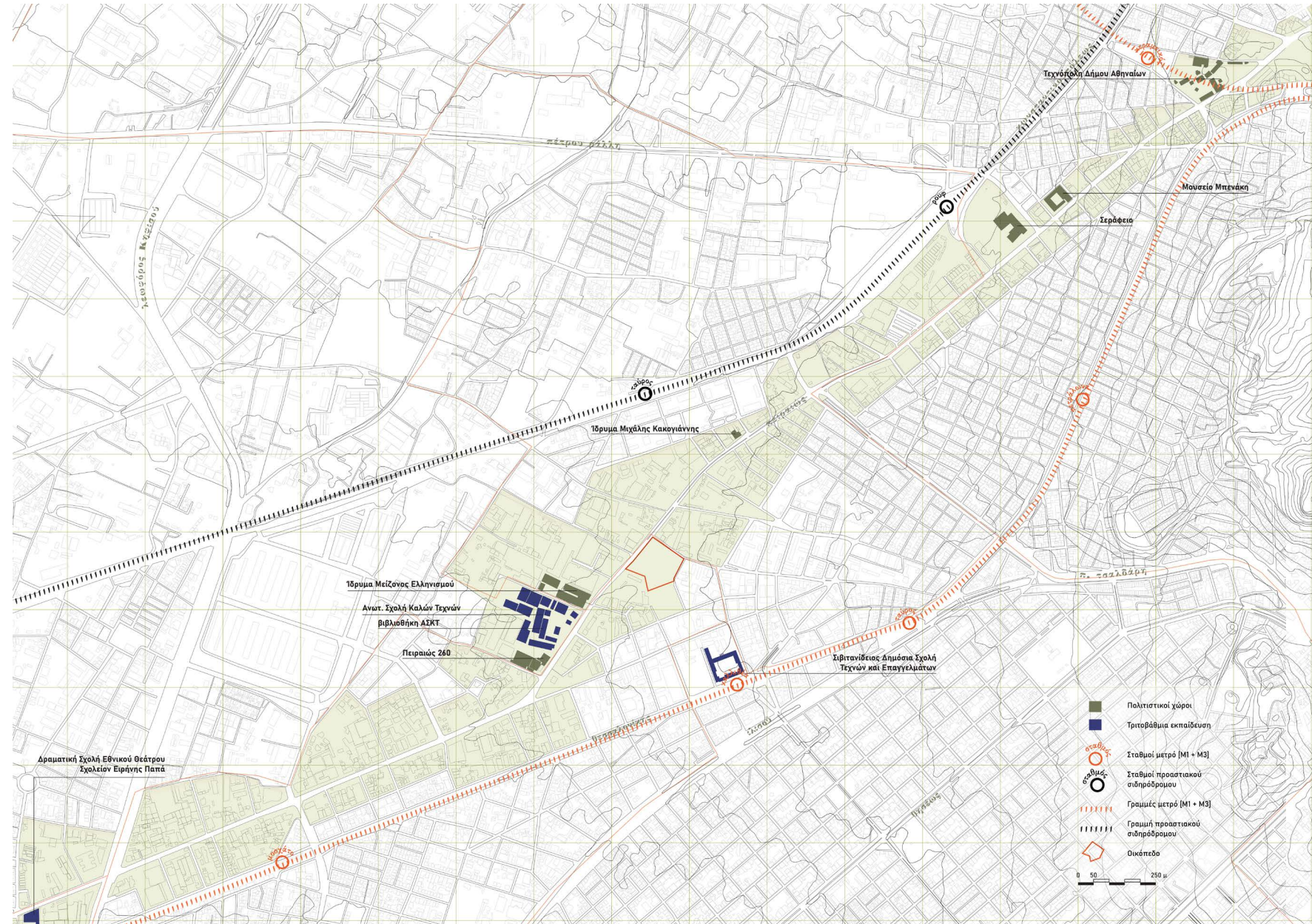
Στον Χάρτη της σελίδας 14 βλέπουμε τις σημαντικότερες από αυτές τις νέες χρήσεις. Χώροι πολιτισμού και τέχνης, όπως το Μουσείο Μπενάκη, το «Πειραιώς 260» και η Τεχνόπολη στη Γκάζι αλλά και εκπαιδευτικά ιδρύματα όπως η Σχολή Καλών Τεχνών και η Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου δημιουργούν πλέον ένα υπερτοπικό πολιτιστικό δίκτυο, σημείο αναφοράς για όλο το λεκανοπέδιο. Επομένως η

Μουσική Ακαδημία δεν τοποθετείται εν κενώ αλλά έρχεται να ενταχθεί, να συνδυαστεί και να ενισχύσει ένα ήδη υπάρχον δίκτυο αντίστοιχων λειτουργιών. Αυτό έχει σημασία σε κλίμακα περιοχής για τους ίδιους λόγους που τόνισα στην προηγούμενη ενότητα, μιλώντας για τη σημασία του δικτύου σε κλίμακα πόλης.

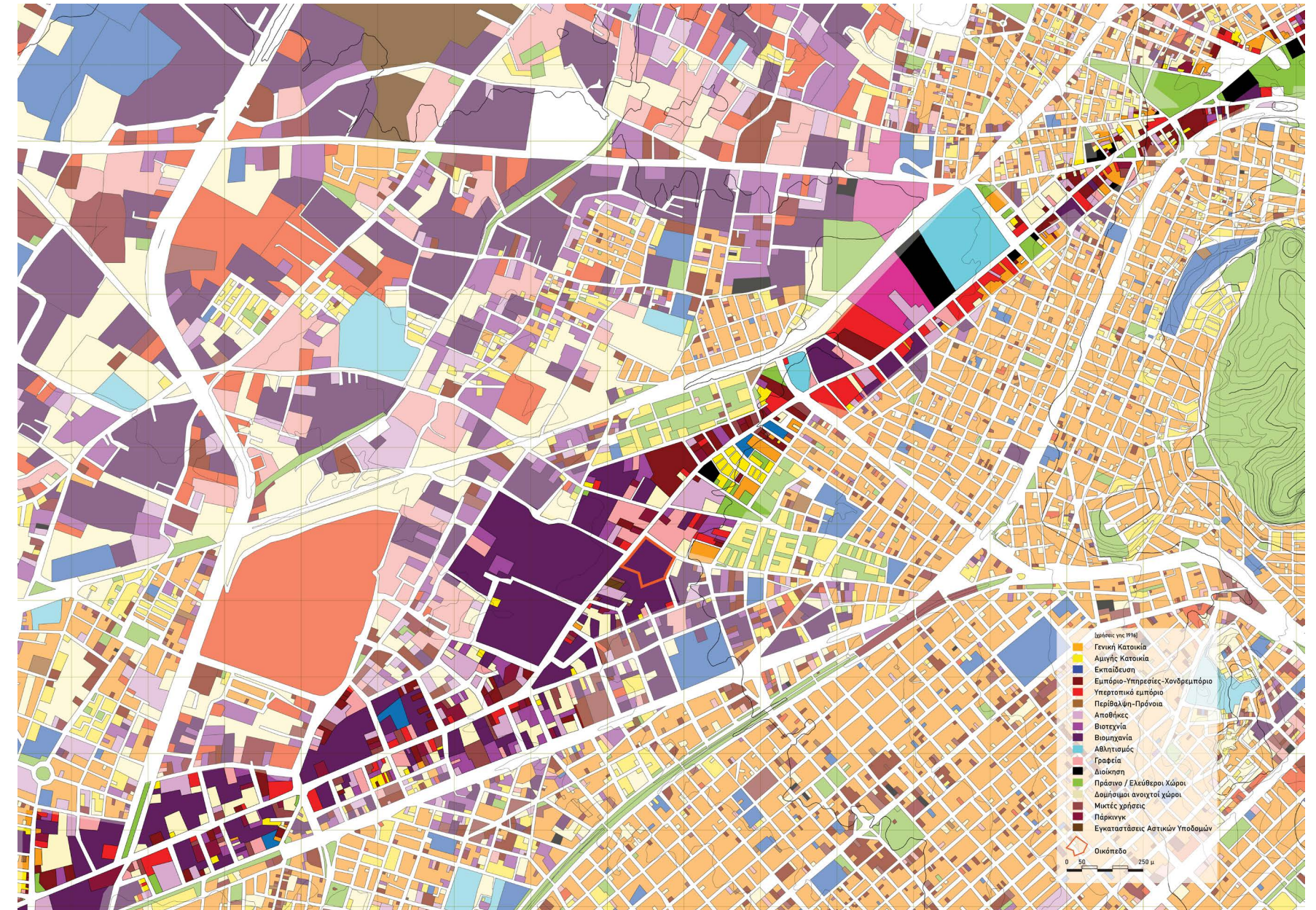
Πάντως, η απόφασή μου να τοποθετήσω στην Πειραιώς ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα και όχι άλλο ένα πολιτιστικό κέντρο δεν είναι τυχαία. Θεωρώ πως για να είναι σε θέση μια κοινωνία να εκθέτει τέχνη και πολιτισμό πρέπει να είναι πρώτα απ' όλα η ίδια ικανή να τα παράγει. Διαφορετικά η ύπαρξη χώρων πολιτισμού μοιραία καταντά ανούσια και άτοπη. Με την χωροθέτηση μιας δημόσιας μουσικής ακαδημίας επιχειρώ, λοιπόν, να ενισχύσω συγκεκριμένα και συνειδητά τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα της Πειραιώς. Μάλιστα, η θεματική συγγένεια της σχολής αυτής με τα άλλα δύο μεγάλα ιδρύματα της περιοχής, την Καλών Τεχνών και το Εθνικό Θέατρο, θεωρώ ότι δικαιολογεί περαιτέρω την επιλογή του οικοπέδου, καθώς με μια μουσική ακαδημία εκεί θα ολοκληρωνόταν ένα **τρίπτυχο δημόσιας εκπαίδευσης στις τέχνες**: Θέατρο, Εικαστικές Τέχνες και, πλέον, Μουσική.

Βέβαια, ένα πανεπιστήμιο δεν σχετίζεται πολεοδομικά μόνο με τα διάφορα αντίστοιχα με αυτό κτίρια και τα τοπόσημα μιας περιοχής αλλά και με όλα τα υπόλοιπα στοιχεία του αστικού περιβάλλοντος του οποίου έρχεται να

γίνει μέρος. Στον χάρτη της σελίδας 15 μπορούμε να δούμε πώς κατανέμονται οι υπόλοιπες λειτουργίες στις περιοχές γύρω από την Πειραιώς, τους δήμους Μοσχάτου, Καλλιθέας, Ταύρου και Αγίου Ιωάννη Ρέντη, στων οποίων τη συμβολή βρίσκεται το οικόπεδο. Αυτό που γίνεται αντιληπτό κατευθείαν από τον χάρτη αυτόν είναι η μεταβατική φύση που έχει το συγκεκριμένο σημείο, καθώς βρίσκεται ακριβώς εκεί όπου η βιομηχανική ζώνη του Μοσχάτου συναντά την οικιστική ζώνη του Ταύρου και της Καλλιθέας. Κοντά στο οικόπεδο απαντώνται επίσης χρήσεις όπως σχολεία, λιανικό εμπόριο, μια πλατεία και κάποιοι χώροι άθλησης, τα οποία, σε συνδυασμό με τις κατοικίες δημιουργούν μια συνθήκη γειτονιάς. Αυτό πριμοδοτεί τη θέση του οικοπέδου σε σχέση με άλλα σημεία της Πειραιώς, όπου συναντώνται μόνο βαριές χρήσεις και ο αστικός ιστός είναι σχεδόν ανύπαρκτος. Ως τέτοια παραδείγματα αρκεί να δούμε την περιοχή πίσω από την Καλών Τεχνών και τη σχολή του Εθνικού Θεάτρου, οι οποίες έχουν ακριβώς αυτά τα άχαρα χαρακτηριστικά.

Τοπόσημα της οδού Πειραιώς

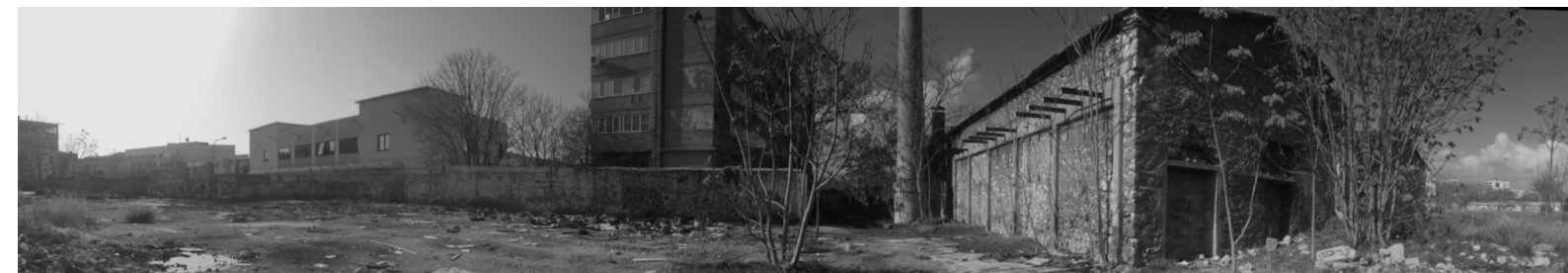
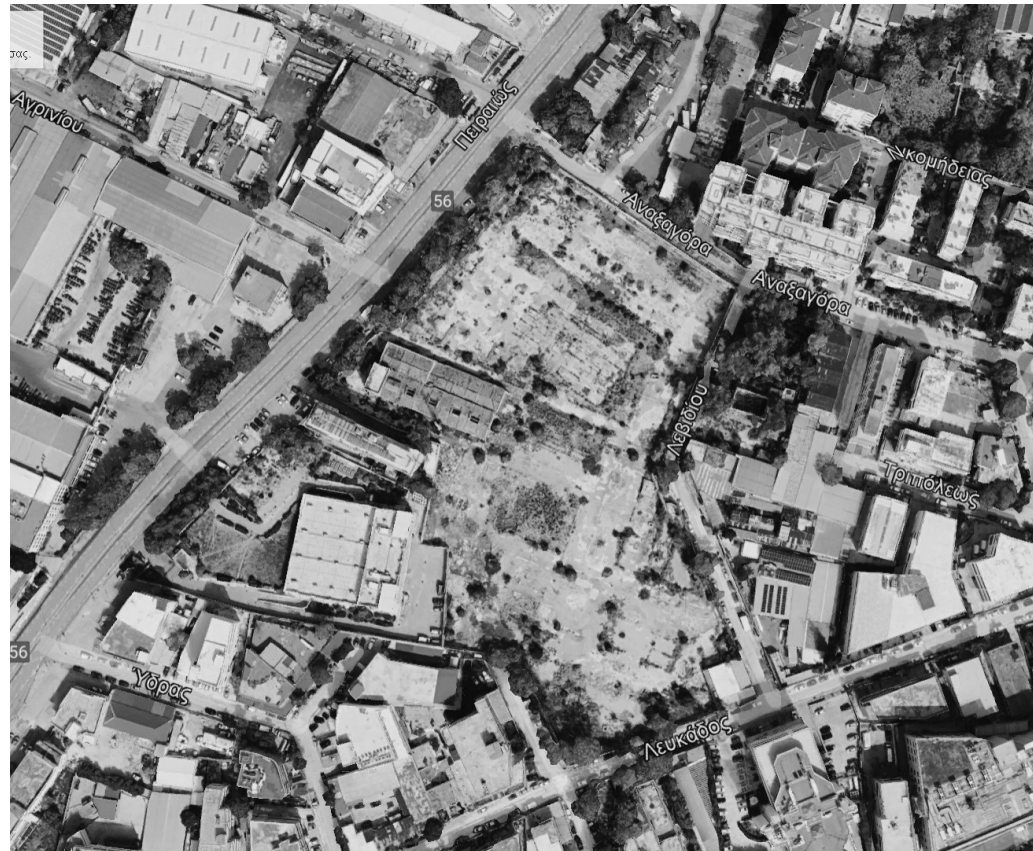

Χρήσεις γης περί της οδού Πειραιών

2.3 Περιγραφή της περιοχής γύρω από το Οικόπεδο

Το οικόπεδο βρίσκεται στη συμβολή των οδών Πειραιώς και Αναξαγόρα. Πρόκειται για ένα κενό 25 στρεμμάτων το οποίο έχει προκύψει από την κατεδάφιση ενός παλιού εργοστασίου σιδηροσωλήνων, από το οποίο παραμένει μόνο μία πτέρυγα που σήμερα δεν έχει κάποια χρήση. Βρίσκεται απέναντι και λίγο πάνω από το ύψος της Σχολής Καλών Τεχνών (περίπου 5 λεπτά με τα πόδια) και σε απόσταση 400-500 μέτρων από τον σταθμό του ηλεκτρικού της Καλλιθέας. Δίπλα ακριβώς στο σταθμό βρίσκεται και η Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελματιών, ενώ στην περιοχή ανάμεσα στο οικόπεδο και τον σταθμό υπάρχουν επίσης δύο σχολικά κτίρια.

Το σχήμα του οικοπέδου ορίζουν οι οδοί Πειραιώς βορειοδυτικά, Αναξαγόρα βορειοανατολικά, Λεβιδίου δυτικά και Λευκάδας νότια. Στην πλευρά της Αναξαγόρα υπάρχει ένας χώρος φόρτωσης-εκφόρτωσης βαρέων οχημάτων ενώ στη συνέχεια του ίδιου δρόμου βρίσκεται ένα συγκρότημα εργατικών κατοικιών, το οποίο είναι η αρχή μιας ευρύτερης ζώνης κατοικίας προς τα βορειοδυτικά. Από την πλευρά της Λεβιδίου συναντάμε ένα άναρχο μέτωπο με πρόχειρα κτίσματα βιομηχανικού χαρακτήρα, ενώ προς την Λευκάδας το οικόπεδο συνορεύει με ένα ακόμα κενό πρώην βιομηχανικό κέλυφος. Στη δυτική πλευρά του οικοπέδου δεν περνάει δρόμος αλλά οριοθετείται από τις διπλανές ιδιοκτησίες μέσω μιας ψηλής μάντρας.

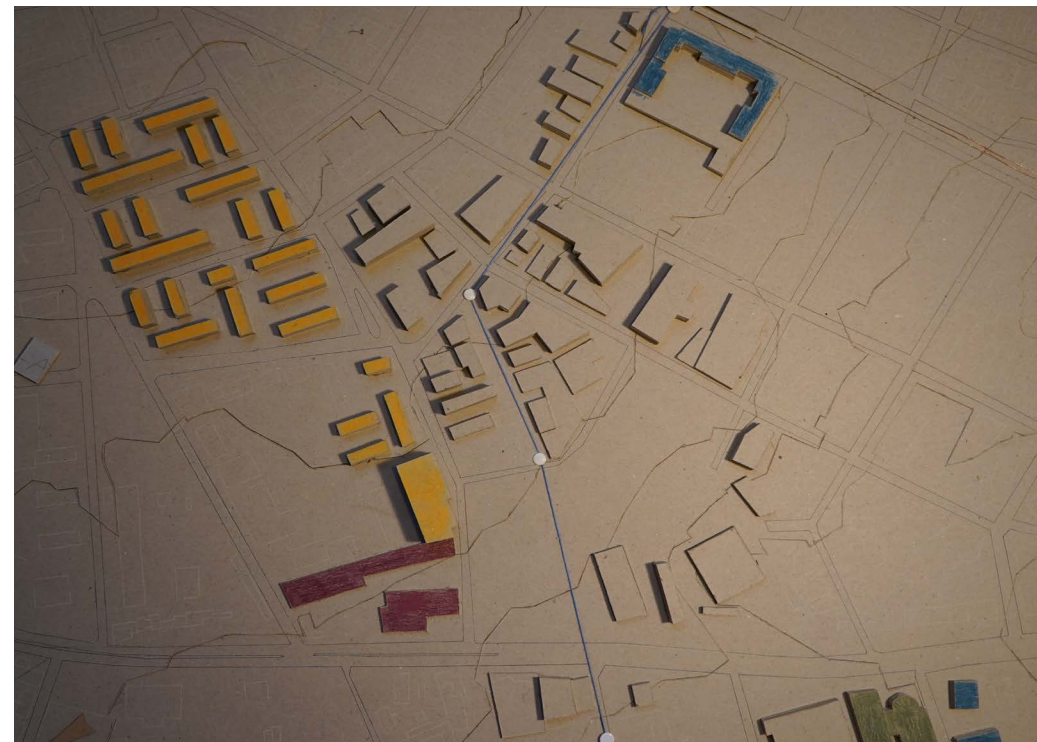
2.4 Πολεοδομικές Παρεμβάσεις

Αναγνωρίζοντας πως η χωροθέτηση ενός πανεπιστημίου αποτελεί μια πολεοδομική παρέμβαση που επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την περιοχή στην οποία συμβαίνει, θεώρησα αναγκαίο να διαβάσω όλα τα στοιχεία που περιγράφονται πιο πάνω με σκοπό να εντοπίσω τις δυνάμεις που διαμορφώνουν το χαρακτήρα του σημείου ώστε αφ' ενός να τις σεβαστώ και αφ' ετέρου να τις χρησιμοποιήσω ως αφορμή για να ξεκινήσω τον σχεδιασμό.

Καθοριστικό ρόλο στον τρόπο που προχώρησε η σύνθεση του θέματος έπαιξε η γειτνίαση του οικοπέδου με την γειτονιά των εργατικών κατοικιών. Από την αρχή ήταν ξεκάθαρο πως δεν καλούμαι να σχεδιάσω απλώς ένα κτίριο πανεπιστημίου αλλά έναν ολόκληρο δημόσιο χώρο που θα χρησιμοποιείται από τους κατοίκους και μέρος του οποίου θα είναι και η σχολή. Έτσι προέκυψε η ιδέα της **μετατροπής του οικοπέδου σε ένα πάρκο** μέσα στον οποίο θα τοποθετηθεί το κτίριο. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνονται δύο πράγματα: Πρώτον, αποδίδεται στους κατοίκους ένας ζωτικός χώρος πρασίνου και δεύτερον, αν πραγματικά αυτοί τον χρησιμοποιήσουν, εξασφαλίζονται οι ανθρώπινες ροές από τη γειτονιά προς την πλευρά του πανεπιστημίου, μετατρέποντας και το ίδιο το κτίριο σε έναν ζωντανό δημόσιο χώρο που χρησιμοποιείται όχι μόνο από τους φοιτητές αλλά και από την τοπική

κοινωνία.

Βέβαια, παρά την γειτνίαση του οικοπέδου μου με την ζώνη των κατοικιών, ο συσχετισμός των δύο είναι κάπως προβληματικός εξαιτίας της περιέργης, κατ' ακμή, γεωμετρικής σχέσης τους. Θέλοντας να μεγαλώσω το σημείο επαφής τους, θεώρησα σημαντικό **να επεκταθεί το πάρκο** και στο μικρό κενό οικόπεδο που βρίσκεται **στην συμβολή των οδών Λεβιδίου** και Αναξαγόρα. Η μικρή αυτή παρέμβαση θεωρώ ότι σε έναν βαθμό μετριάζει το

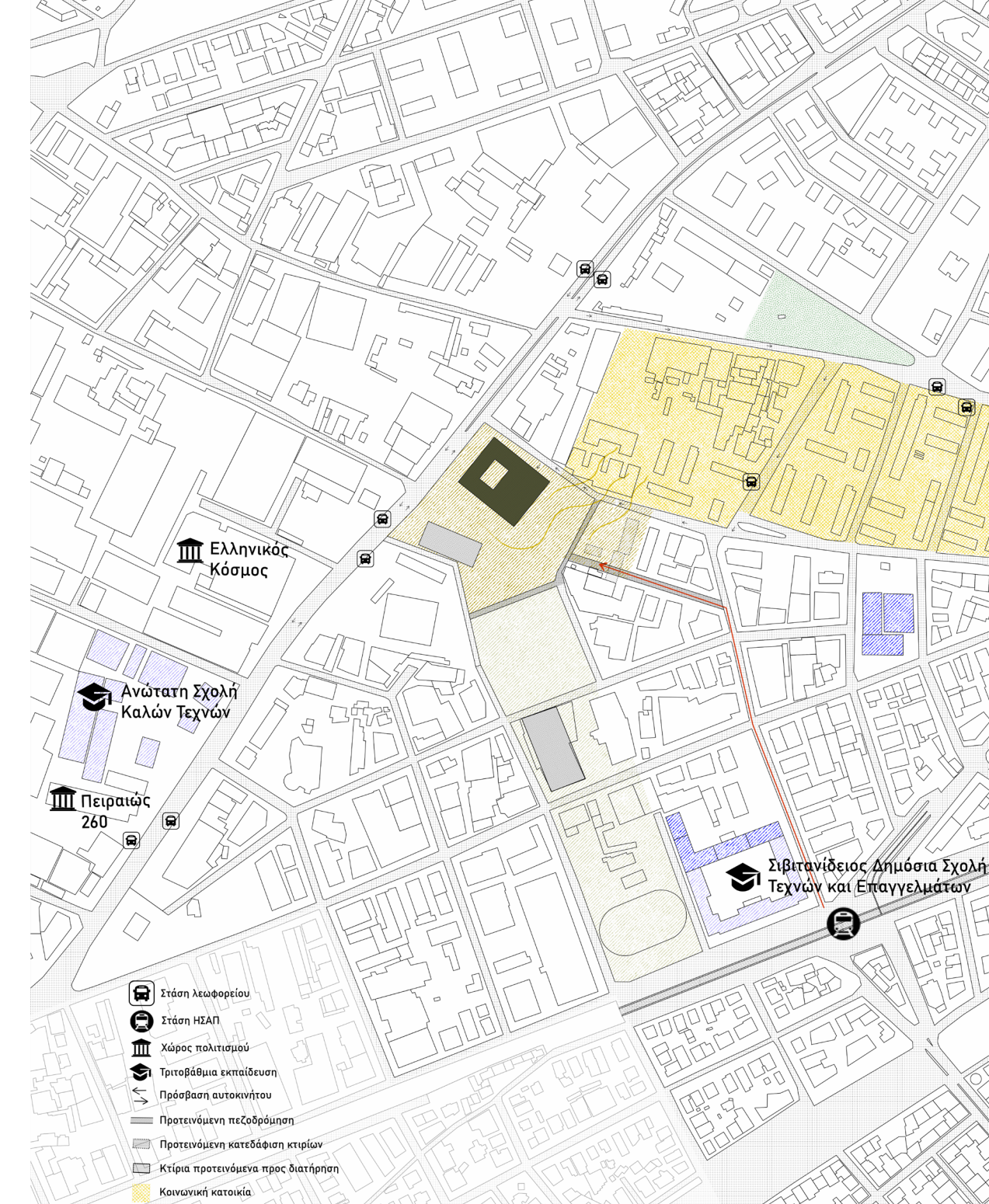
πρόβλημα, αφού αποκαθιστά την οπτική επαφή μεταξύ του χώρου των κατοικιών και του πάρκου.

Το υπάρχον κτίριο επιλέγω να το διατηρήσω και, παρ' ότι δεν ασχολούμαι σε αυτή τη μελέτη με την αποκατάστασή του, προτείνω να αποκτήσει μία **εκπαιδευτική χρήση** που θα λειτουργεί σε συνδυασμό με τη Μουσική Ακαδημία.

Η **πρόσβαση** στο οικόπεδο γίνεται είτε με τον Ηλεκτρικό, μέσω του σταθμού της Καλλιθέας, είτε με το λεωφορείο, από την Πειραιώς, είτε με το αυτοκίνητο,

μέσω της οδού Αναξαγόρα. Για την διευκόλυνση της πρόσβασης από τον Ηλεκτρικό κατευθείαν στην καρδιά του οικοπέδου, προτείνω την **διάνοιξη του αδιεξόδου της οδού Τριπόλεως** και την σύνδεσή της με την Λεβιδίου. Προτείνω, επιπλέον, η **οδός Χανδρή**, που επίσης αυτή τη στιγμή καταλήγει σε αδιέξοδο, **να προεκταθεί ως την Πειραιώς**, αφήνοντας το οικόπεδο να αναπνεύσει από την δυτική του πλευρά και για να αποφευχθεί εκεί η δημιουργία μιας πίσω, σκοτεινής πλευράς.

Τέλος, στον χάρτη του Masterplan σημειώνω, με διακεκομμένη πράσινη διαγράμμιση, και την πιθανή δυνατότητα περαιτέρω επέκτασης του πάρκου ως την Σιβιτανίδειο. Παρατηρώ πως όλη αυτή η πλατιά λωρίδα είναι σήμερα ως επί το πλείστον κενή και άρα θεωρώ ρεαλιστικό, σε επίπεδο πρώτης σκέψης, να ενταχθεί σε έναν ενιαίο σχεδιασμό με τον σκοπό δημιουργίας ενός συμπλέγματος δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης-πάρκου, που ξεκινά από την Μουσική Ακαδημία, καταλήγει στη Σιβιτανίδειο και ενδιάμεσα περιλαμβάνει κι άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Πρόκειται για ένα μεγαλεπήβολο πλάνο, το οποίο χρήζει σοβαρής πολεοδομικής έρευνας για να κριθεί αν είναι τελικά ωφέλιμο για την περιοχή, μια έρευνα η οποία ξεπερνά την κλίμακα και τους σκοπούς αυτής της διπλωματικής. Θεώρησα παρ' όλα αυτά ότι είναι μια ενδιαφέρουσα δυνατότητα και γι' αυτό αποφάσισα να την επισημάνω.

3. ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ

3.1 Κτιριολογικό Πρόγραμμα

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα μιας μουσικής ακαδημίας περιλαμβάνει διάφορα μαθήματα και δραστηριότητες οι οποίες διαμορφώνουν τον ειδικό χαρακτήρα της σε σχέση με τα υπόλοιπα πανεπιστήμια. Είναι ένα πρόγραμμα που χαρακτηρίζεται από την πληθώρα πεδίων εξειδίκευσης που εκ των πραγμάτων περιλαμβάνει το αντικείμενο. Κάθε φοιτητής ακολουθεί ένα πρόγραμμα με βάση το όργανο που παίζει ή κάποιο άλλο πεδίο όπως η διεύθυνση, η σύνθεση κ.τ.λ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα μαθήματα τα οποία διδάσκονται μαζικά να είναι λίγα σε σχέση με άλλες σχολές. Έτσι προκύπτει αυτό το οποίο είναι μάλλον το χαρακτηριστικότερο γνώρισμα της κτιριολογίας μιας μουσικής ακαδημίας: η **ανάγκη για πολλούς μικρούς χώρους**, καθένας εκ των οποίων εξυπηρετεί τις ανάγκες διαφορετικών μαθημάτων.

Τα μαθήματα αυτά, και άρα οι αντίστοιχοι χώροι, οργανώνονται στις εξής κατηγορίες:

-Ατομικά μαθήματα, στα οποία ο φοιτητής διδάσκεται το όργανό του από κάποιον καθηγητή. Μπορούν να πραγματοποιηθούν σε μια μικρή αίθουσα, η οποία όμως καλό είναι να είναι λίγο μεγαλύτερη από ελάχιστη για λόγους ακουστικής.

-Μαθήματα μουσικής δωματίου, στα οποία οι φοιτητές σχηματίζουν μικρά σύνολα, συνήθως όχι πάνω από 5 ατόμων. Ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε μουσικού είδους μπορεί να δημιουργηθούν όμως και μεγαλύτερα σχήματα που μπορεί να φτάσουν και τα 10-20 άτομα. Υπάρχει λοιπόν η ανάγκη για αρκετές αίθουσες μεσαίου μεγέθους. Πάνω από αυτά τα νούμερα μιλάμε πλέον για ορχήστρα.

-Μαθήματα -πρόβες ορχήστρας. Οι φοιτητές εντάσσονται σε μία ή περισσότερες ορχήστρες που διαθέτει η σχολή, κάτι το οποίο αποτελεί επίσης μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών. Μια ορχήστρα πανεπιστημίου μπορεί να φτάνει και τα 50-60 άτομα. Η αίθουσα στην οποία κάνει πρόβες θα πρέπει να χωράει με άνεση αυτά τα νούμερα αλλά και να μπορεί να υποστηρίξει ακουστικά τον όγκο του ήχου που παράγει ένα τόσο μεγάλο σύνολο.

-Θεωρητικά Μαθήματα, τα οποία είναι είτε γενικά, που διδάσκονται σε ολόκληρα έτη (π.χ. Ιστορία της Μουσικής) και έχουν ανάγκη από αίθουσα αμφιθεάτρου πολλών θέσεων, είτε ειδικά, που διδάσκονται σε μικρές τάξεις των 10-20 ατόμων (π.χ. μουσική

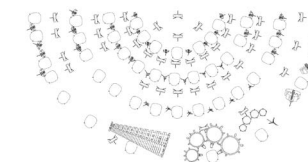
ατομικό μάθημα

μουσική δωματίου

πρόβα ορχήστρας

θεωρητικό μάθημα

ανάλυση και σύνθεση) και μπορούν να συμβούν σε αίθουσες αντίστοιχες σε μέγεθος με αυτές της μουσικής δωματίου, αλλάζοντας την εσωτερική διάταξη.

Επιπλέον, είναι απαραίτητο η σχολή να καλύπτει σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες των φοιτητών για **ημερήσια ατομική μελέτη**, καθώς δεν είναι αυτονόητο ότι ο καθένας έχει τη δυνατότητα να μελετάει στο σπίτι του και επίσης γιατί είναι πολύ πρακτικό να μπορεί ο φοιτητής να μελετήσει όσο βρίσκεται στη σχολή, εκμεταλλευόμενος τα κενά που έχει ανάμεσα στα μαθήματα. Άρα πρέπει να υπάρχουν αρκετές αίθουσες ατομικής μελέτης, κάψουλες του ελάχιστου απαραίτητου εμβαδού.

Φυσικά, οι φοιτητές συμμετέχουν κάθε τόσο σε **συναυλίες** της σχολής, οι οποίες γίνονται στην αίθουσα συναυλιών. Η αίθουσα διατίθεται και για συναυλίες από μουσικούς και σχήματα εκτός της σχολής.

Τέλος, το κτίριο, ως πανεπιστήμιο, πρέπει να διαθέτει διάφορους άλλους χώρους, όπως μια βιβλιοθήκη, εστιατόριο, καφενείο, διοικητικά και γραμματεία, χώρο φοιτητικών ομάδων και διάφορους βοηθητικούς. Παρακάτω παρατίθεται το αναλυτικό κτιριολογικό πρόγραμμα της μουσικής ακαδημίας. Έχει υπολογιστεί για να καλύπτει τις ανάγκες μιας σχολής πενταετούς φοίτησης, στην οποία εισάγονται κάθε χρόνο περίπου 50 άτομα.

μελέτη

συναυλία

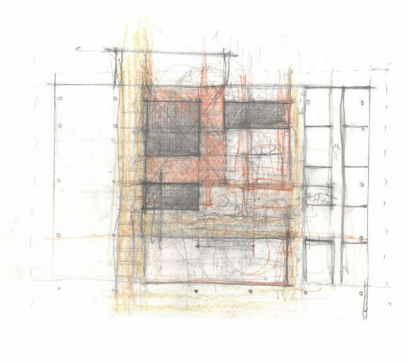
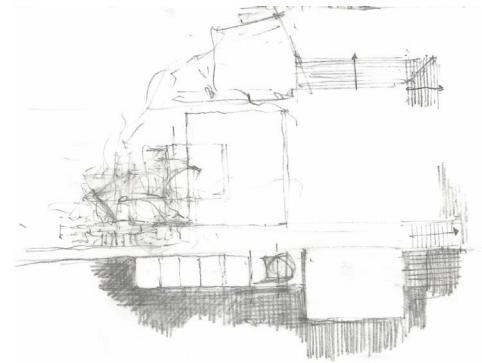
	αριθμός	τ.μ.	ΣΥΝΟΛΟ
αίθουσες ατομικών μαθημάτων	8	31-38	261
αίθουσες μελέτης	10	10	100.00
αίθουσες συνόλων-θεωρίας	8	45-83	494.00
αίθουσα ορχήστρας	1	190	190.00
αμφιθέατρα θεωρίας	2	88	176.00
οργανοποιείο-επισκευή-συντήρηση οργάνων	1	28	28.00
βιβλιοθήκη	1	210	210.00
καφέ σπουδαστών	1	150	150.00
εστιατόριο	1	158	158.00
κουζίνα	1	45	45.00
αίθουσα φοιτητικών ομάδων	1	58	58.00
αίθουσα συναυλιών	1	289	289.00
εξώστης αίθουσας συναυλιών	1	136	136.00
παρασκήνια-χώρος καλλιτεχνών	1	118	118.00
φουαγιέ	1	229	229.00
κατάστημα-βιβλιοπωλείο	1	74	74.00
αίθουσα σεμιναρίων	1	78	78.00
αποθήκες	6		46.00
WC			78.00
λοιποί θερμαινόμενοι χώροι			226.00
γραμματεία-χώρος αναμονής	1	77	77.00
γραφείο προέδρου	1	35	35.00
γραφεία διδακτικού προσωπικού	1	162	162.00
αίθουσα συνελεύσεων	1	35	35.00
πάρκινγκ			2057.00
μηχανολογικές εγκαταστάσεις			13.00

ΣΥΝΟΛΟ
5262.00

3.2 Η Συνθετική διαδικασία

Πριν περάσουμε στα ανάλυση της τελικής μορφής του κτιρίου, έχει νόημα να μιλήσουμε λίγο για την μακρά συνθετική διαδικασία που οδήγησε στο τελικό αποτέλεσμα. Παρακάτω θα παραθέσω ενδεικτικά μία σειρά από σκίτσα και μακέτες εργασίας από την πρώτη φάση της μελέτης έως το σημείο που το θέμα απέκτησε την τελική του μορφή. Παράλληλα, θα προσπαθήσω να οργανώσω όλα αυτά σε φάσεις που δείχνουν ποια ήταν τα σημεία καμπής της μελέτης. Φυσικά, όλο αυτό αποτελεί μια μετα-ανάγνωση της πορείας της λύσης, μια εκ' των υστέρων εκλογίκευση μιας διαδικασίας που στην πραγματικότητα είναι πολύ πιο χαοτική, με συνεχή αμφισβήτηση των αποφάσεων, πισωγυρίσματα και ιδέες που άλλοτε προκύπτουν μέσω λογικών διεργασιών και άλλοτε συνειρμικά ή τυχαία, για να επιβεβαιωθούν ή να απορριφθούν στη συνέχεια. Αν και δεν αντικατοπτρίζει όλη αυτή την πολυπλοκότητα, η ανάγνωση αυτή θεωρώ ότι έχει νόημα, γιατί, μεταξύ άλλων, κάνει ξεκάθαρο ποιες αρχές χαρακτηρίζουν το θέμα από την αρχή ως το τέλος, καθορίζοντας τελικά το πνεύμα και τον χαρακτήρα του.

Με μια γρήγορη ματιά, οι πρώτες ιδέες μοιάζουν άσχετες με την τροπή που τελικά πήρε το θέμα στα πιο ώριμα στάδιά του. Κοιτώντας τες όμως λίγο πιο προσεκτικά, συνειδητοποίησα ότι υπάρχουν, από την αρχή ως το τέλος, **δύο βασικές αρχές**, με τις οποίες κάθε

λύση προσπαθεί να αναμετρηθεί και να τις ισορροπήσει.

Πρώτον, η **αρχή της ανοιχτότητας**. Όπως έχω αναφέρει και πιο πριν, έχω την πεποίθηση πως ένα πανεπιστήμιο δεν ανήκει μόνο στην ακαδημαϊκή κοινότητα αλλά στο σύνολο της κοινωνίας. Έτσι, ένα πανεπιστημιακό κτίριο θα πρέπει να αποτελεί φυσική και άμεση συνέχεια του δημόσιου χώρου αλλά και πυκνωτή της κοινωνικής ζωής.

Βέβαια, η παραπάνω επιδίωξη δεν πρέπει να λειτουργήσει σε βάρος μιας αίσθησης κοινότητας, την οποία επίσης έχει ανάγκη μια σχολή. Της αίσθησης, δηλαδή, ότι εντός κάποιων ρευστών μεν, υπαρκτών δε ορίων συμβαίνει κάτι ξεχωριστό και σημαντικό, κάτι που οι καθημερινοί χρήστες,

δηλαδή οι φοιτητές, θα μπορούν να οικειοποιηθούν. Επομένως, μιλάμε για ένα κτίριο που ορίζεται χωρικά, χωρίς να κλείνει, που στρέφεται προς τα μέσα, προς το κέντρο του, χωρίς να αποκλείει από αυτό τις εξωτερικές επιρροές. Ας την ονομάσουμε, για την οικονομία της ανάλυσης, **αρχή της εσωστρέφειας**.

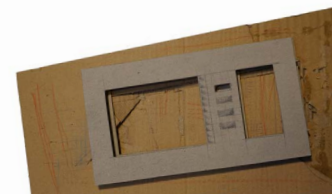
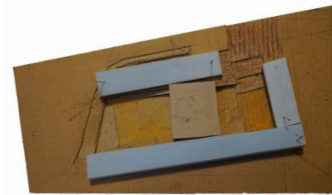
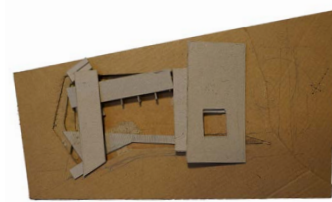
Στη συνθετική πορεία που φανερώνουν τα σκίτσα και οι μακέτες βλέπουμε πώς σταδιακά εμφανίζονται και αναπτύσσονται διάφορα εργαλεία που εξυπηρετούν αυτές τις δύο αρχές. Κάποια εγκαταλείπονται στην πορεία, ενώ κάποια άλλα παραμένουν ως το τέλος, σε μια διαδικασία που διαρκώς προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στην εξωστρέφεια και την εσωστρέφεια, στο ανοικτό και το κλειστό.

Στάδιο 1: Οι πρώτες δοκιμές, από άποψη χαράξεων και λεξιλογίου εντελώς διαφορετικές με το τελικό αποτέλεσμα. Βλέπουμε την προσπάθεια να οριστεί το σχήμα μίας εσωτερικής αυλής με την **χρήση κτιριακών πτερύγων**, οι οποίες αλλού κλείνουν αυστηρά ενώ αλλού αφήνουν διελεύσεις. Η εσωστρέφεια ενισχύεται από μια **υποβάθμιση της αυλής (σκάμμα)**. Εμφανίζεται επίσης ένας **πεζόδρομος** που διαπερνά το κτίριο, συνδέοντας την αυλή με τον δημόσιο χώρο.

Στάδιο 2: Επιχειρώ να ισορροπήσω την ανοικτότητα με την εσωστρέφεια δημιουργώντας **δύο αίθρια**, ένα εντελώς δημόσιου χαρακτήρα και ένα πιο κλειστό που απευθύνεται κυρίως στους φοιτητές. Το σκάμμα και ο πεζόδρομος διατηρούνται. Σε επίπεδο αρχιτεκτονικού λεξιλογίου, παραμένει η λογική των ξεχωριστών πτερύγων.

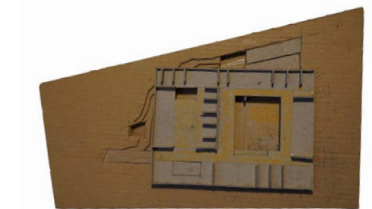
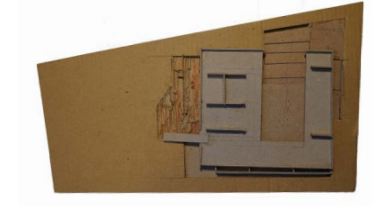
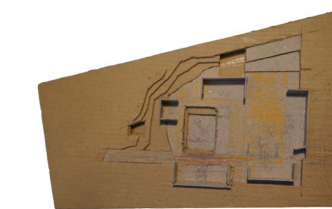
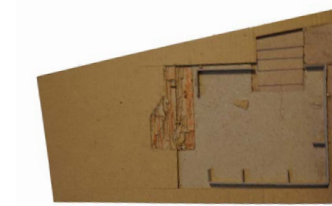
Στάδιο 3: Η διάταξη με τα δύο αίθρια διατηρείται αλλά δοκιμάζεται μια εκδοχή της που εκφράζεται σε έναν ενιαίο κτιριακό όγκο, ξεφεύγοντας από το λεξιλόγιο της πτέρυγας. Σ' αυτό το σημείο γεννιέται αυτό που θα χαρακτηρίζα ως την **κεντρική ιδέα** του κτιρίου: **μια υπερυψωμένη πλατφόρμα, πάνω από ένα σκάμμα**.

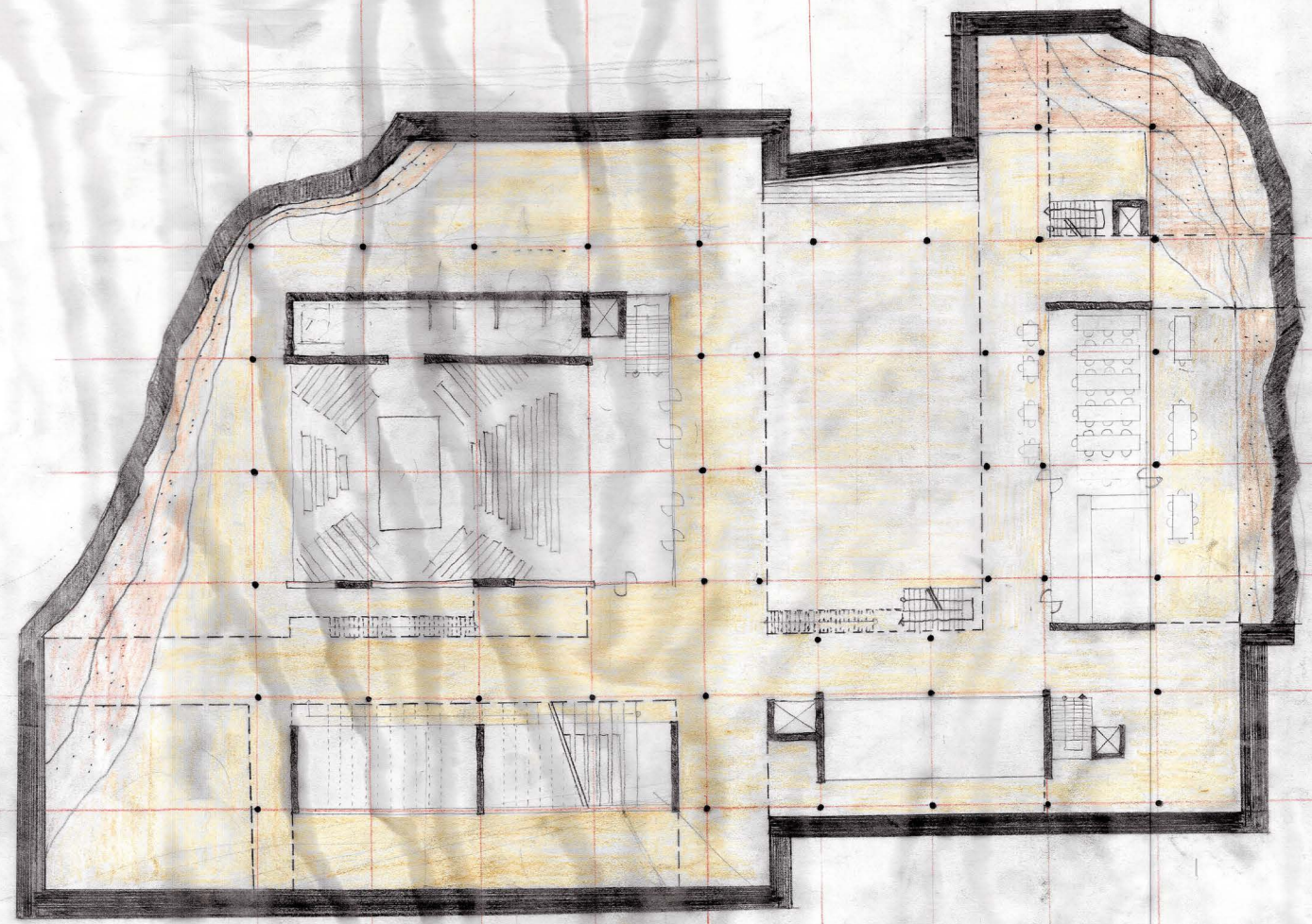
Στάδιο 4: Καθιερώνεται η παραπάνω ιδέα και το σχήμα της πλατφόρμας κοινωνικοποιείται. Παράλληλα, αρχίζω να συνειδητοποιώ ότι τα δύο αίθρια δημιουργούν ένα **πρόβλημα κεντρικότητας**. Πού είναι τελικά η

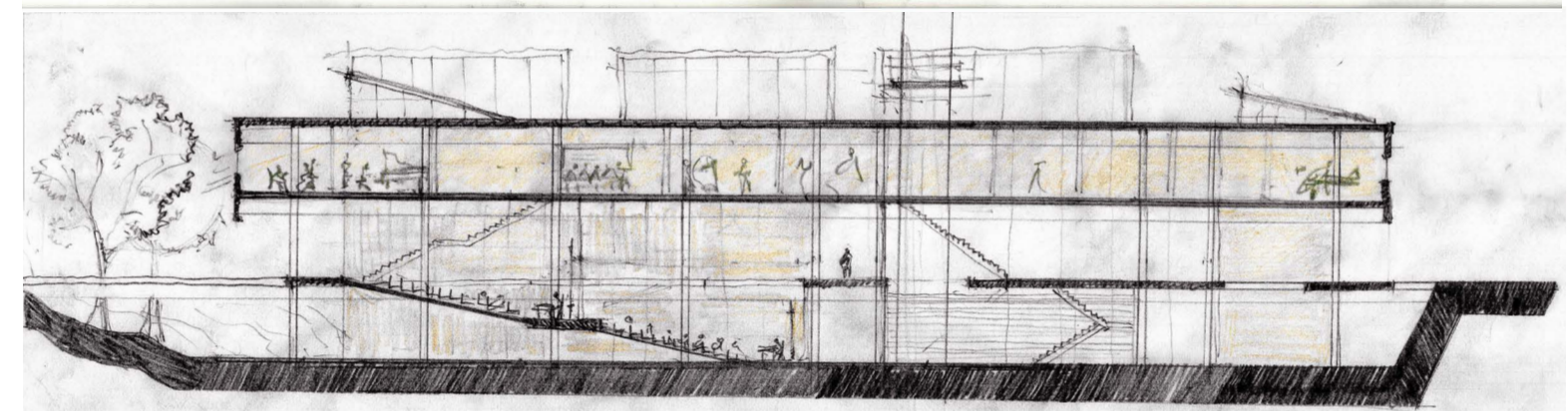
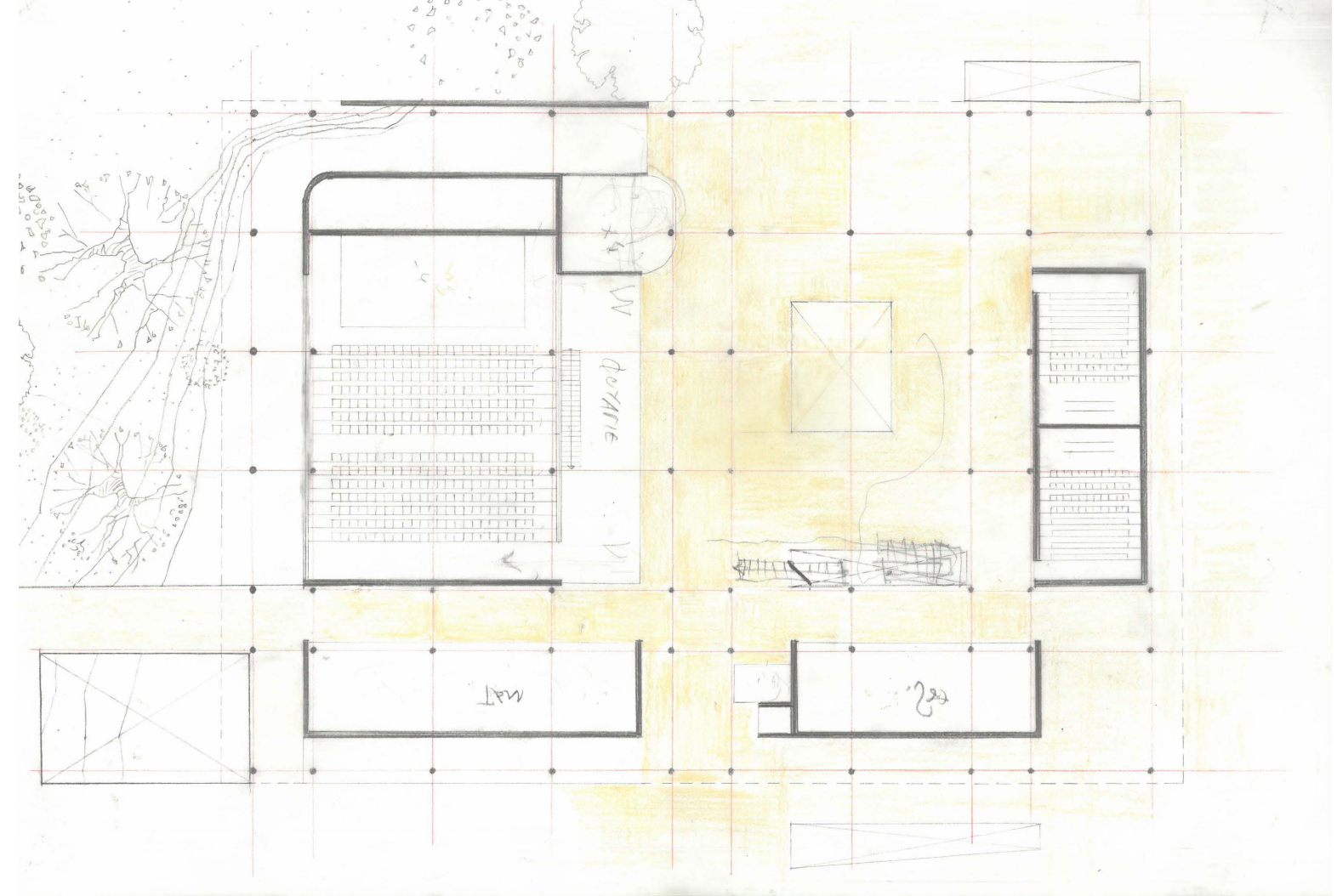
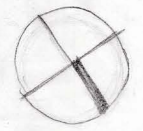
καρδιά του θέματος; Έτσι, το ένα αίθριο αρχίζει να μικραίνει, δίνοντας έμφαση στο άλλο.

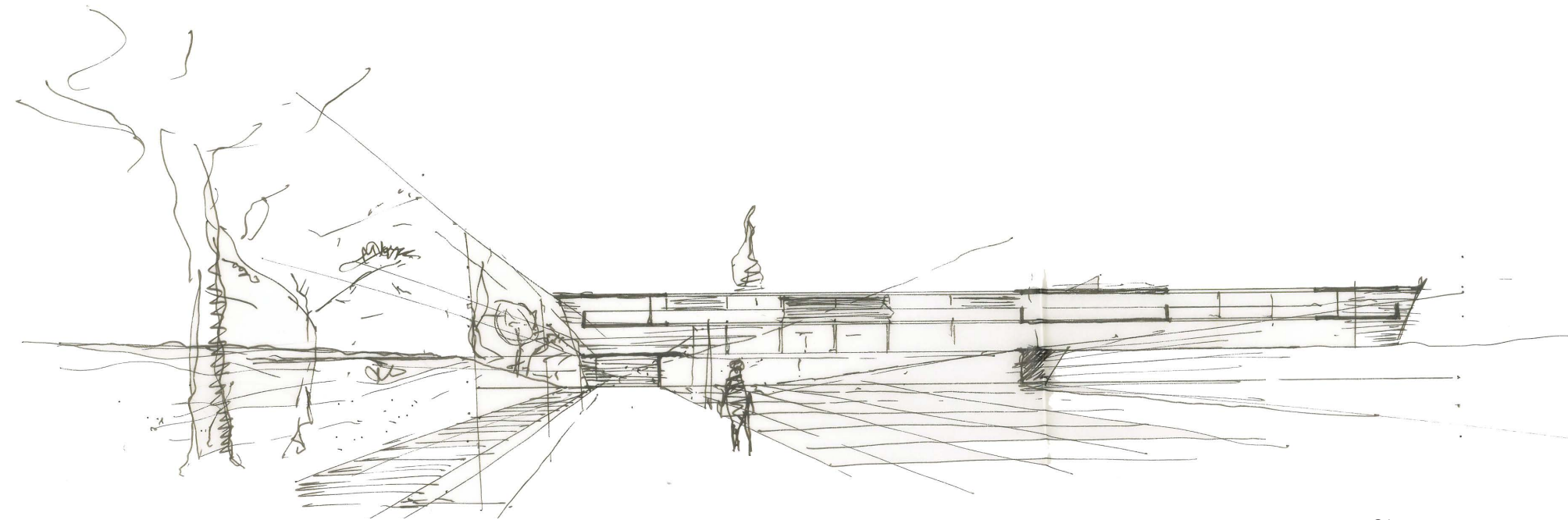
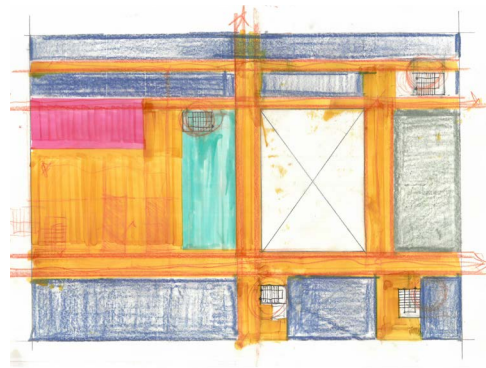
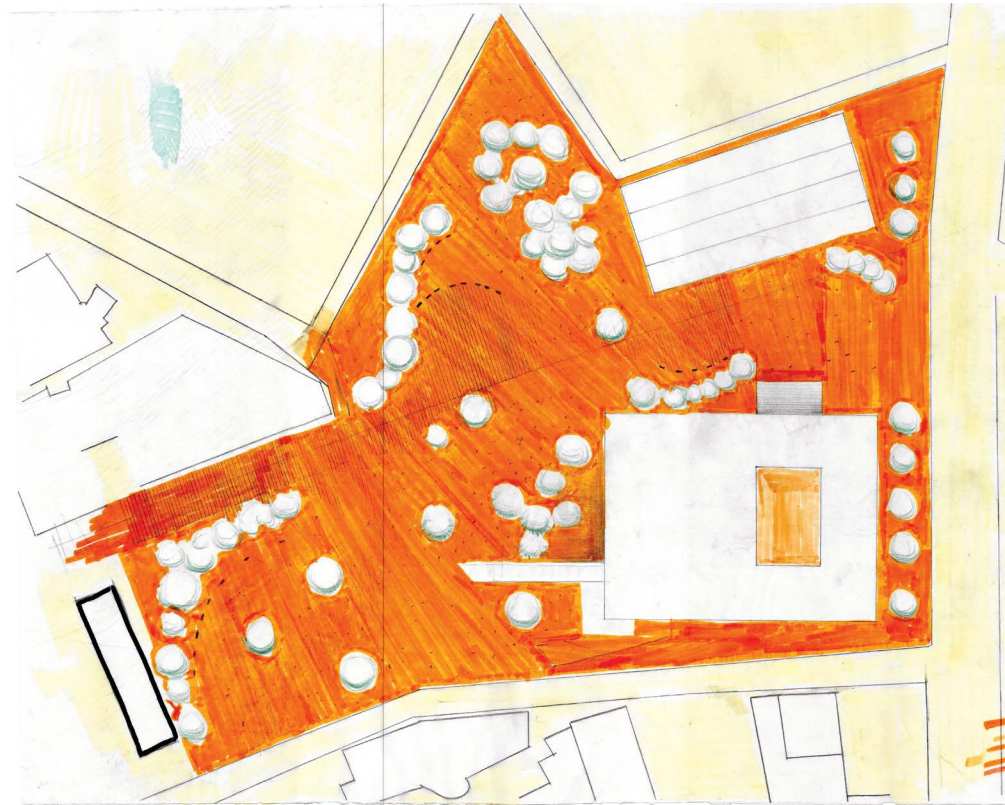
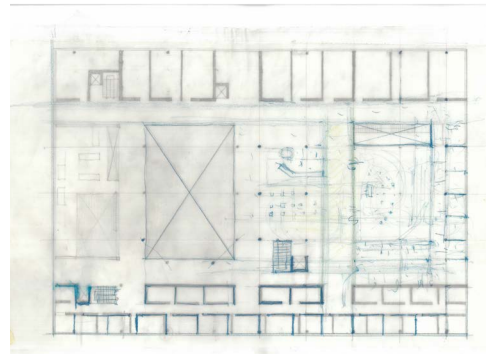
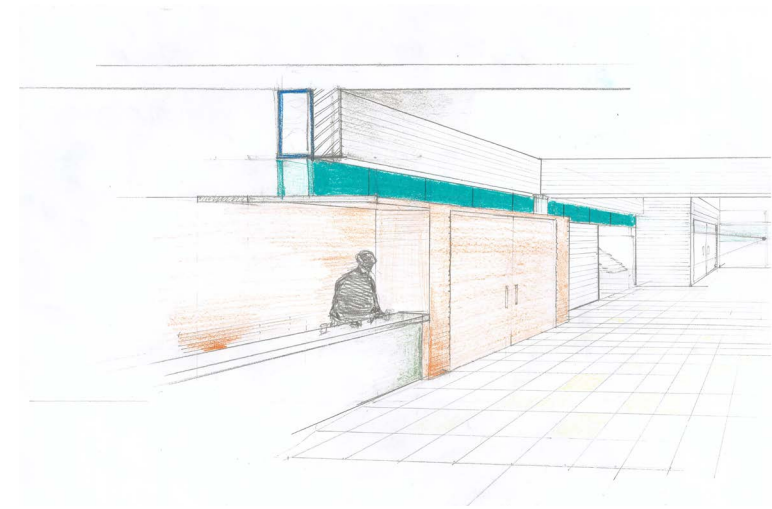
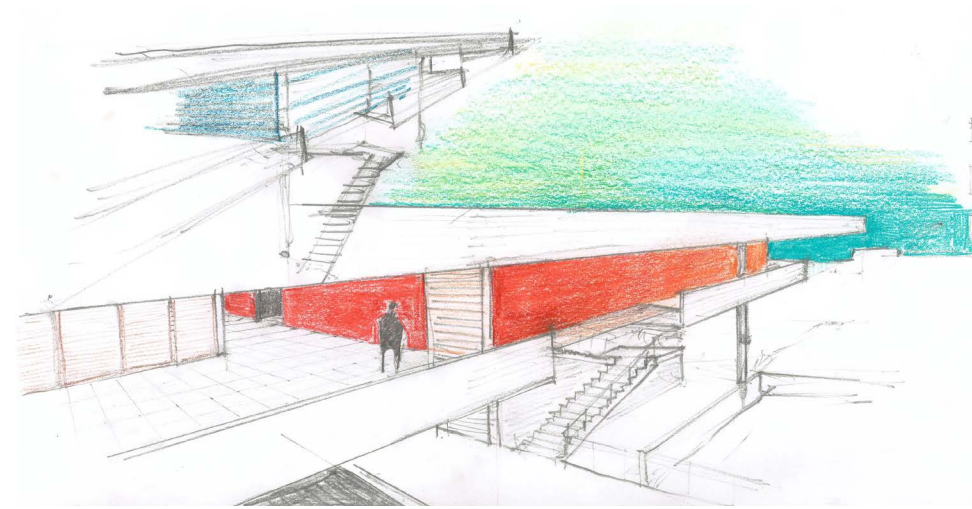
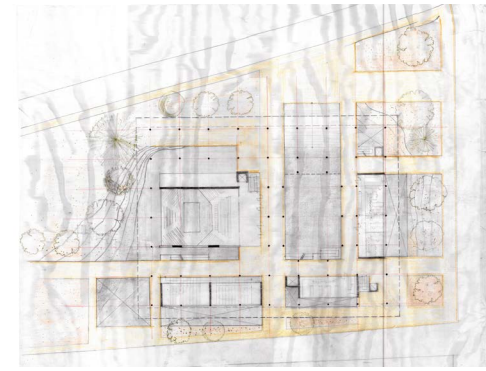
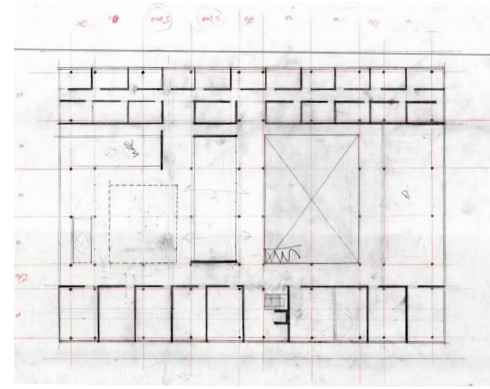
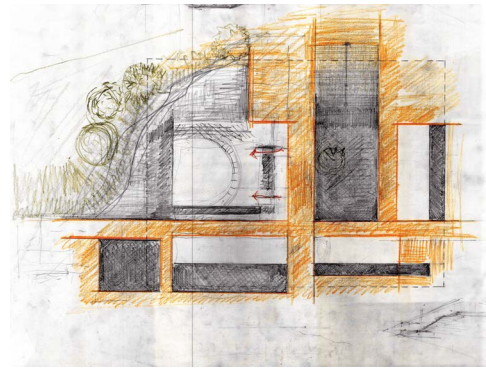
Στάδιο 5: Τελικά, το δεύτερο αίθριο καταργείται ώστε να καταστεί σαφές το κέντρο της σύνθεσης. Το ίχνος του όμως μπορούμε να πούμε ότι διατηρείται στην χάραξη πλέον της αίθουσας συναυλιών. Κατά κάποιον τρόπο, λοιπόν, έχουμε **ένα κέντρο** που χωρίζεται **σε δύο ενότητες**, μια ανοικτή (το αίθριο) και μια κλειστή (την αίθουσα συναυλιών). Ελλείπει πτερύγων, οι οποίες δημιουργούσαν πλάτες στο ισόγειο στα πρώτα στάδια της λύσης, η εσωστρέφεια επιτυγχάνεται με την ανάδυση κάποιων κλειστών **«κυττάρων»** γύρω από το κέντρο.

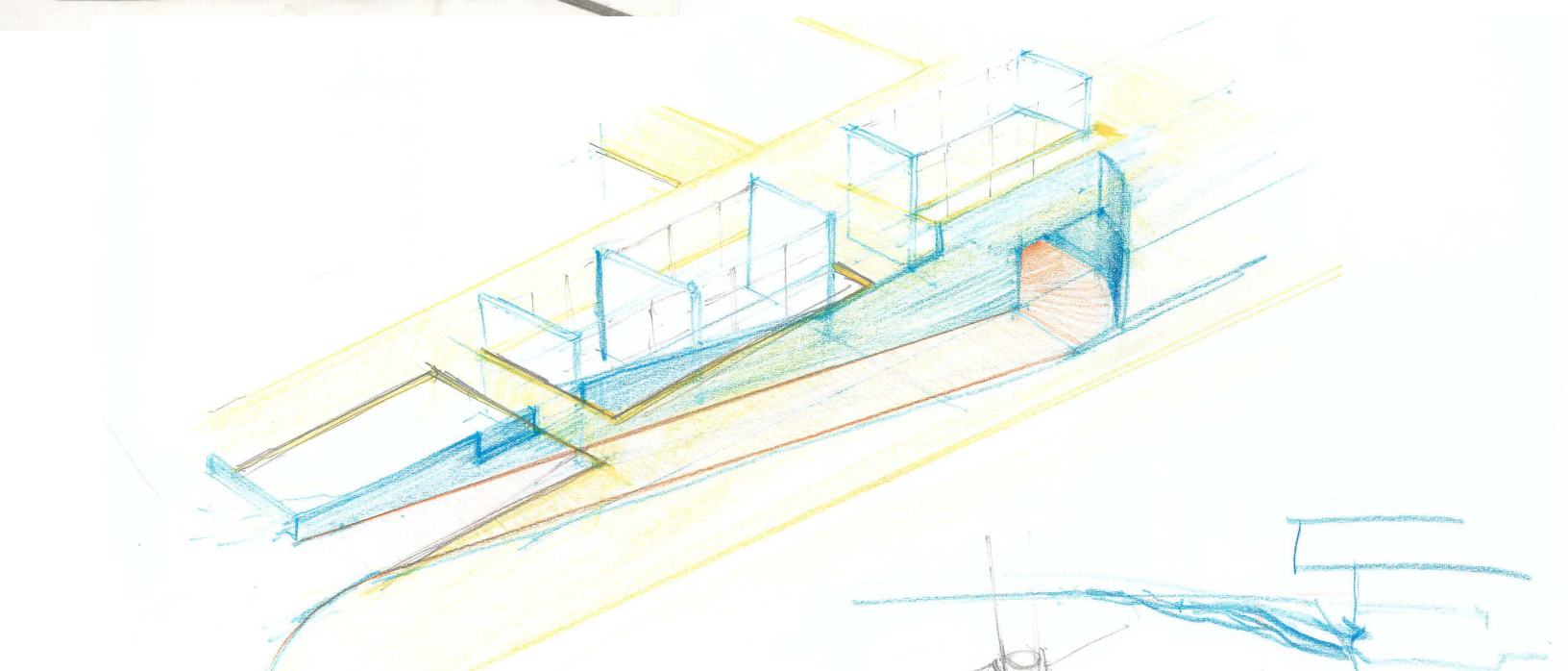
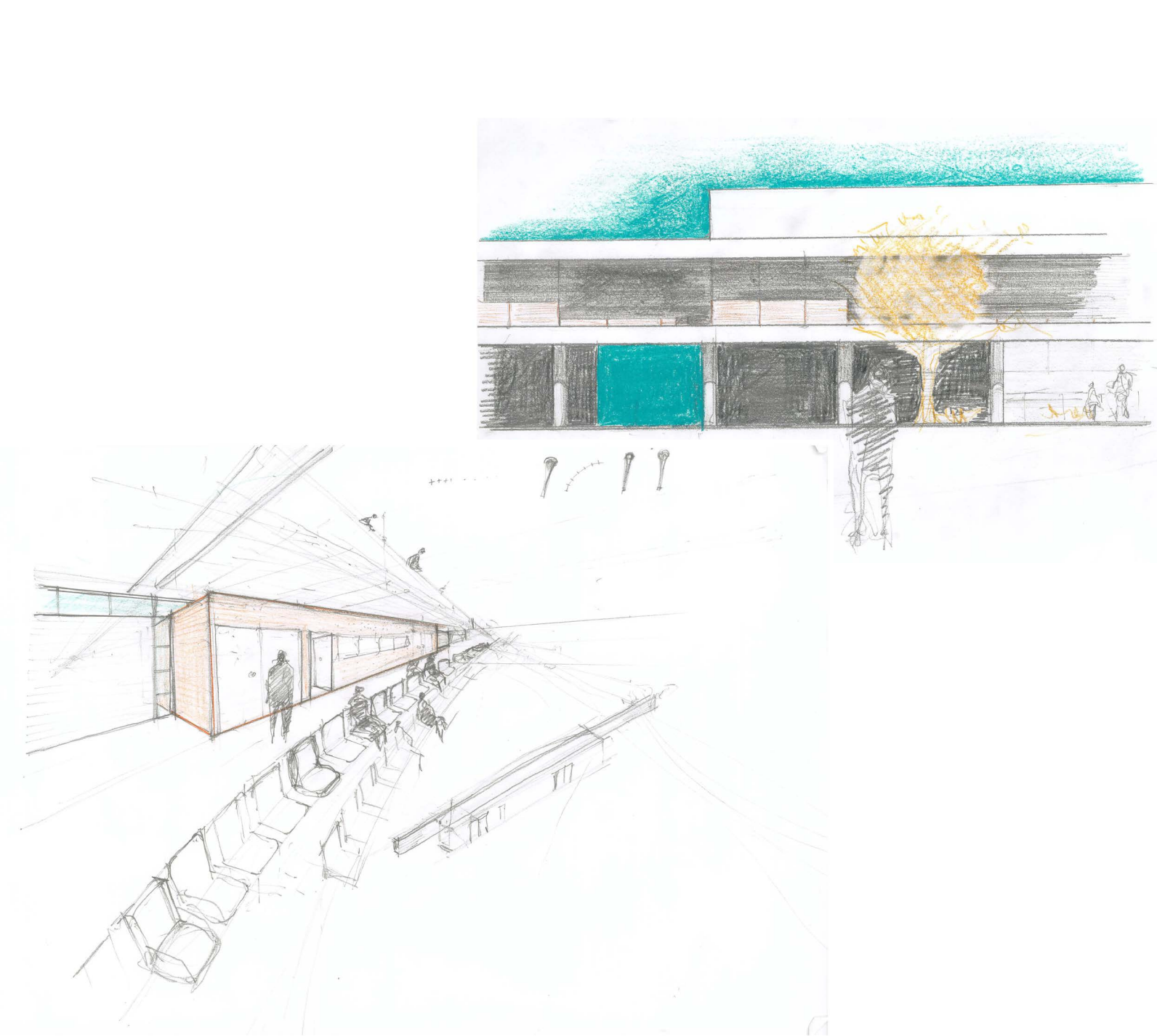
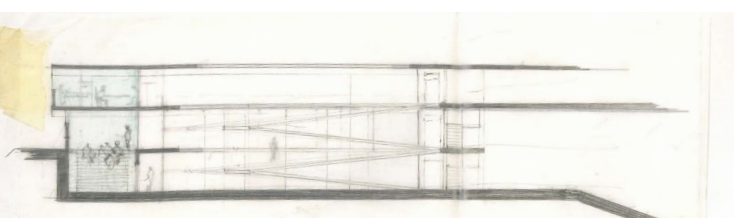
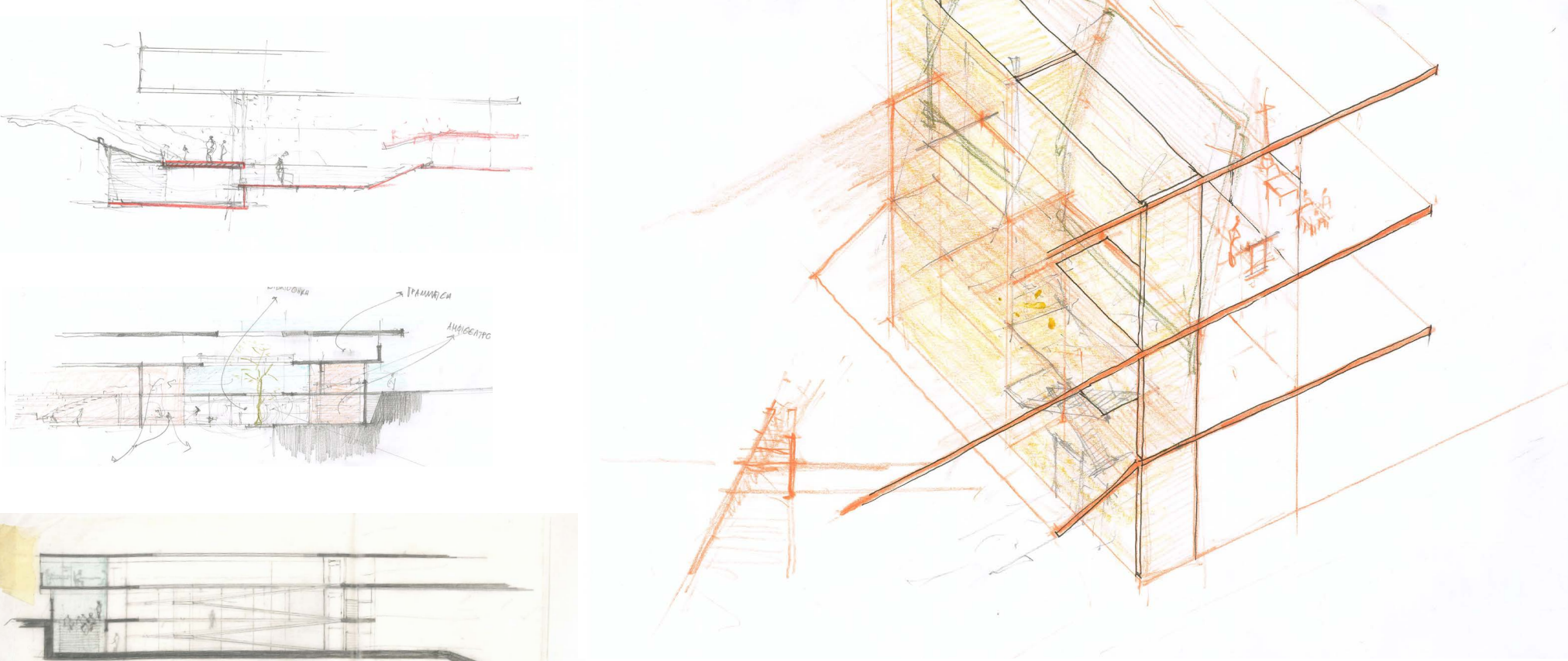

ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ

3.3 Τελικά Σχεδια

3.3.1 Κάτοψη ισογείου 1:200 / Η σχέση του κτιρίου με το πάρκο

Το κτίριο τοποθετείται κοντά στην γωνία των οδών Πειραιώς και Αναξαγόρα. Αυτή η κίνηση αποσκοπεί αφενός στην συμπλήρωση του σχετικά ασαφούς μετώπου της Πειραιώς, και αφετέρου στην απελευθέρωση αρκετού ελεύθερου χώρου προς όφελος του πάρκου. Ο κενός χώρος του οικοπέδου διαμορφώνεται με πλούσια φύτευση και φυσικό, χωμάτινο δάπεδο, το οποίο όσο πλησιάζουμε προς την Πειραιώς σταδιακά σκληραίνει, δίνοντας στο σημείο που βρίσκεται ανάμεσα στο υφιστάμενο και το νέο κτίριο πιο αστικό χαρακτήρα και δημιουργώντας εκεί μια μικρή πλατεία. Η πλατεία αυτή είναι ένας πολύ ζωτικός χώρος καθώς αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ της μουσικής ακαδημίας και του υπάρχοντος κτιρίου, το οποίο, όπως έχω προαναφέρει, προτείνω να παραλάβει μια αντίστοιχη εκπαιδευτική λειτουργία.

Από την πλευρά της πλατείας γίνεται και η βασική είσοδος στο κτίριο, μέσω μιας ημιπαίθριας σκάλας που αποτελεί την συνέχεια της πλατείας καθ' όλο το πλάτος της και τελικά καταλήγει στο κεντρικό αίθριο της σχολής. Σκοπός είναι το αίθριο και η πλατεία να γίνονται αντιληπτά ως ένας ενιαίος δημόσιος χώρος. Γι' αυτό το λόγο, επιχειρώ να

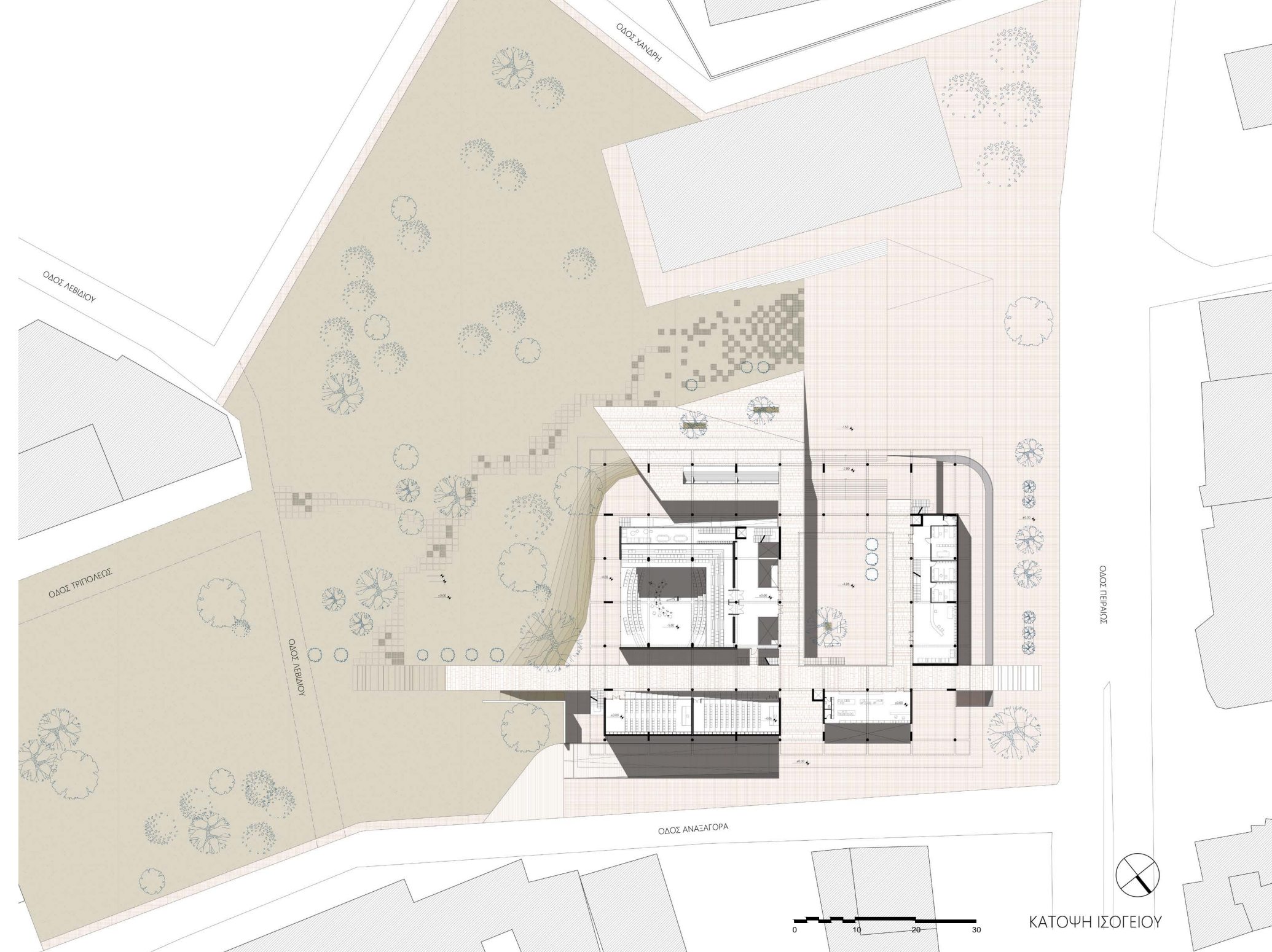
μειώσω το ύψος της σκάλας, από τα 4 στα 2,5 μέτρα, υποβαθμίζοντας λίγο την πλατεία και παραλαμβάνοντας την υπόλοιπη υψομετρική διαφορά μέσω ήπιας ράμπας.

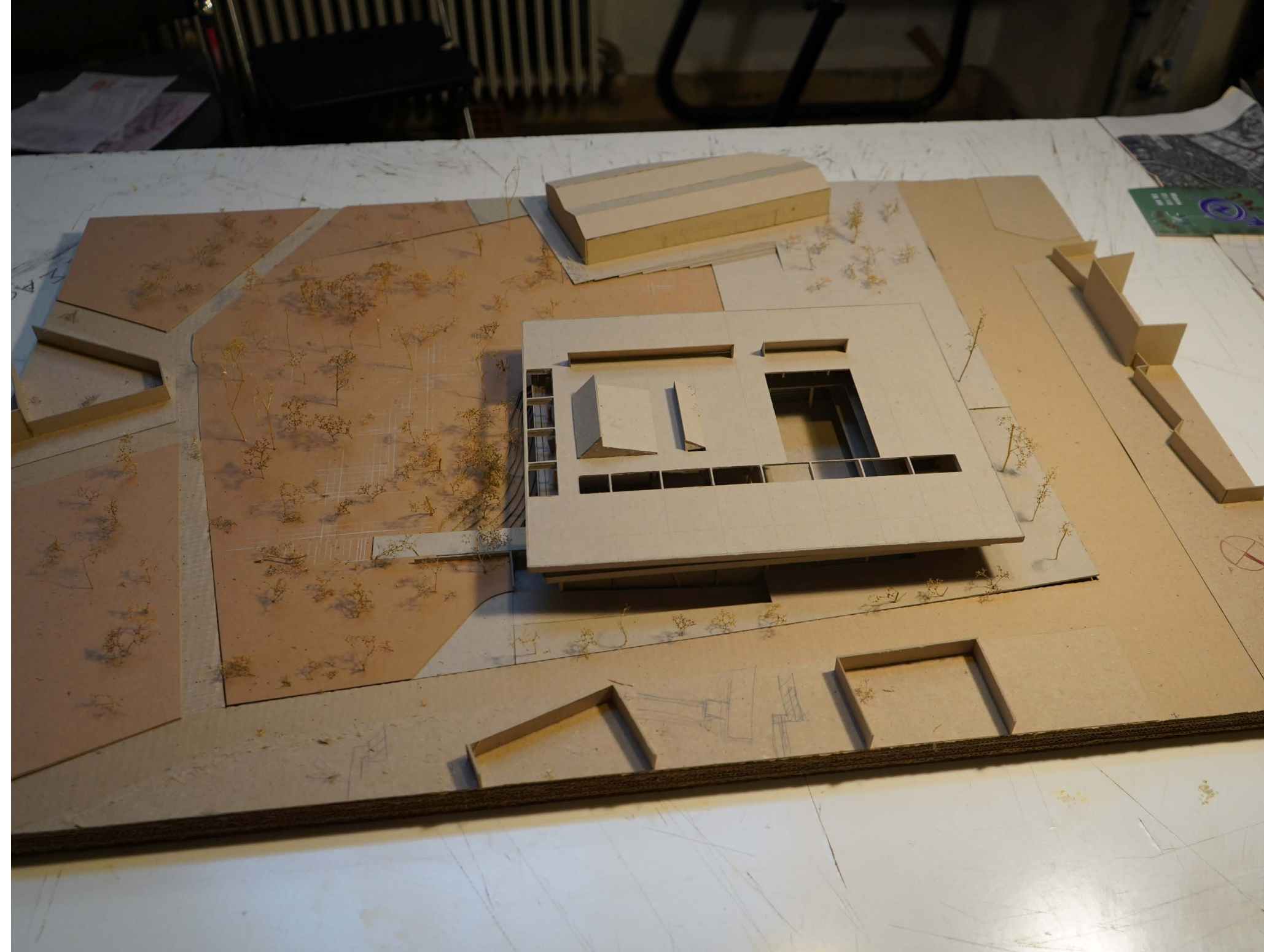
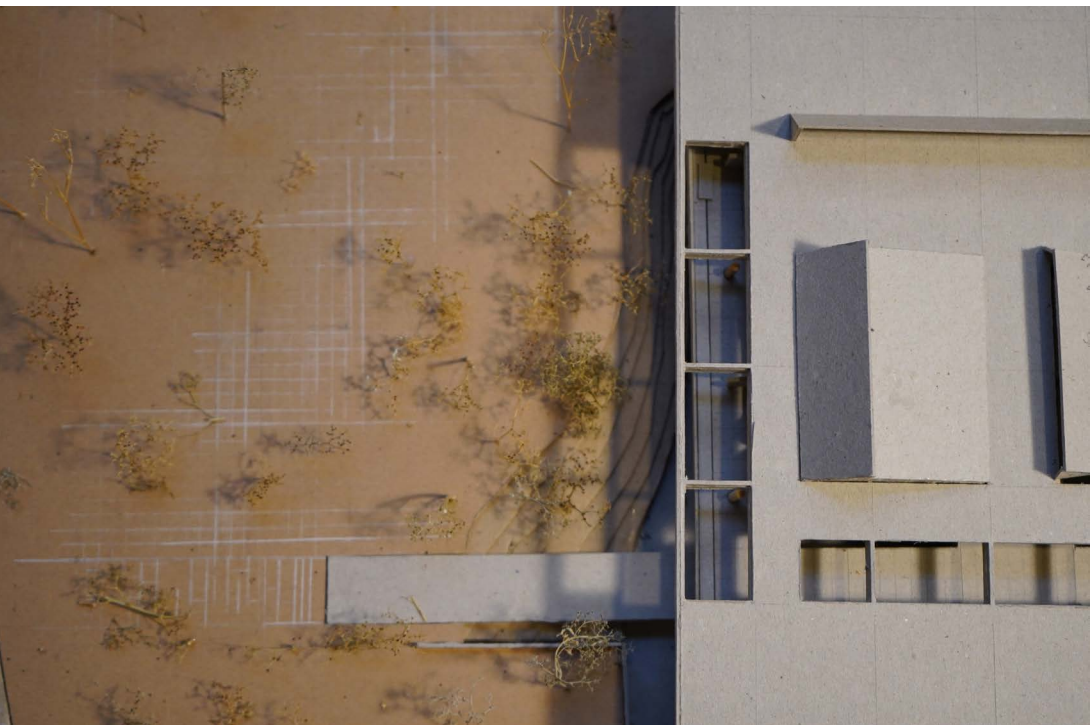
Μια δεύτερη, πιο καθημερινή είσοδος, γίνεται κάθετα στον άξονα της πρώτης, μέσω ενός πεζοδρόμου που διατρέχει όλη την κάτοψη στην μεγάλη της διάσταση, επεκτείνεται εκτός των ορίων του κτιρίου και συνδέει την πλευρά της γειτονιάς και του ηλεκτρικού με την οδό Πειραιώς. Η κίνηση αυτή γίνεται ισόγεια και καθιστά δυνατή, πέρα από την είσοδο στο κτίριο, την άμεση διέλευση των περαστικών μέσα από αυτό.

Στην κάτοψη μπορούμε να εντοπίσουμε και τα υπόλοιπα στοιχεία που συγκροτούν την λύση, όπως αυτή διαμορφώθηκε από την διαδικασία που περιγράφεται στην προηγούμενη ενότητα:

1. Το σύνθετο αλλά μοναδικό **κέντρο** (συνδυασμός του αιθρίου με την αίθουσα συναυλιών)
2. Τα **κλειστά κύτταρα** που το περικλείουν, αλλού φτιάχνοντας πλάτες και αλλού αφήνοντας μικρά ή μεγαλύτερα ανοίγματα
3. Τις **διελεύσεις** προς όλες τις διευθύνσεις
4. Το **σκάμμα**, εντός του οποίου τοποθετούνται όλα τα παραπάνω και το οποίο, όπως και το σύστημα με τα κύτταρα, μεταβάλλεται ανάλογα με την σχέση που επιδιώκει η κάθε πλευρά του κτιρίου με το περιβάλλον

της: Αποκτώντας χαρακτήρα ορίου στις πλευρές των αστικών μετώπων (Πειραιώς- Αναξαγόρα), εισόδου από την πλευρά της πλατείας και φυσικής συνέχειας του χωμάτινου δαπέδου του πάρκου στην πλευρά προς τις κατοικίες.

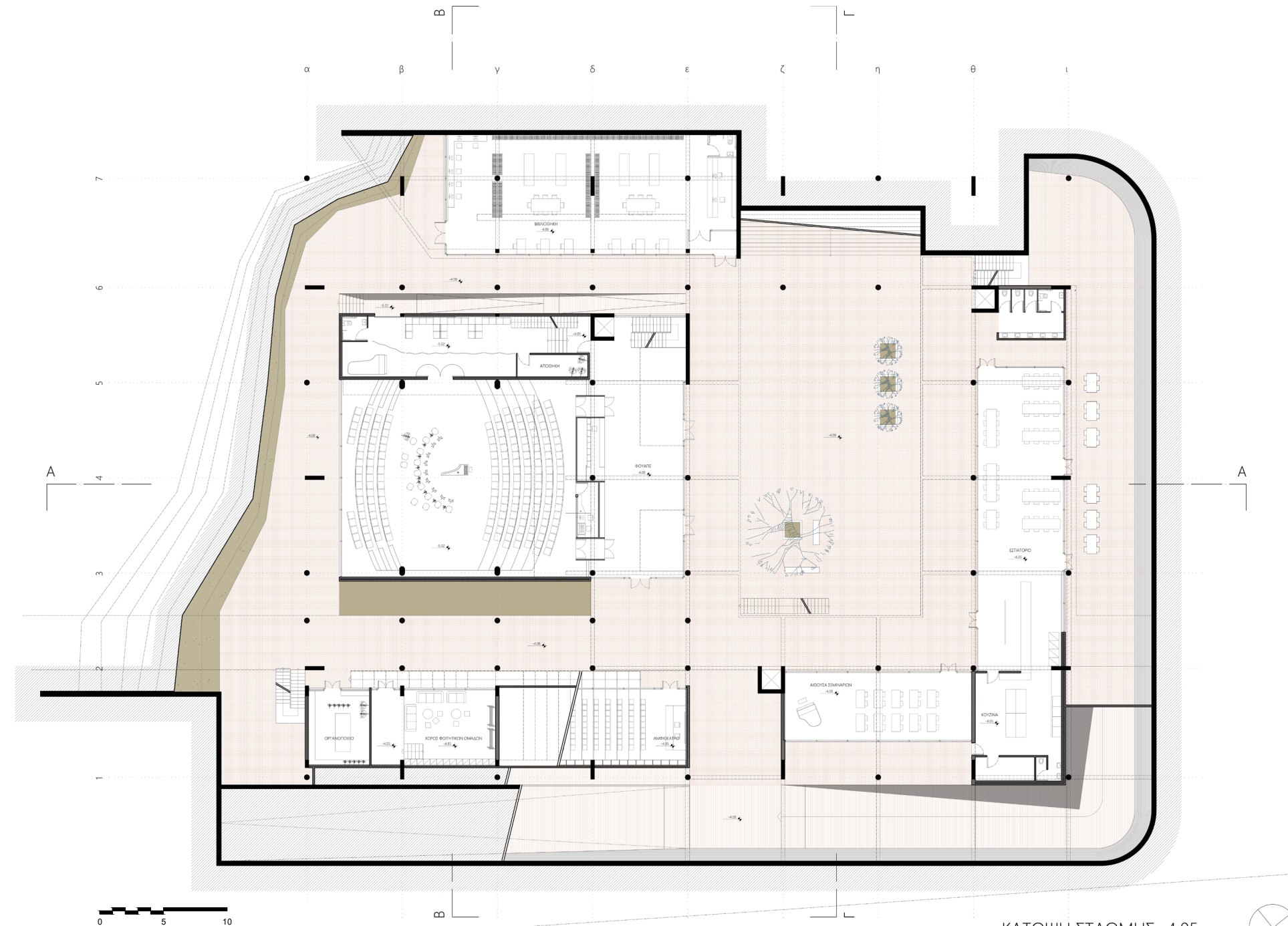

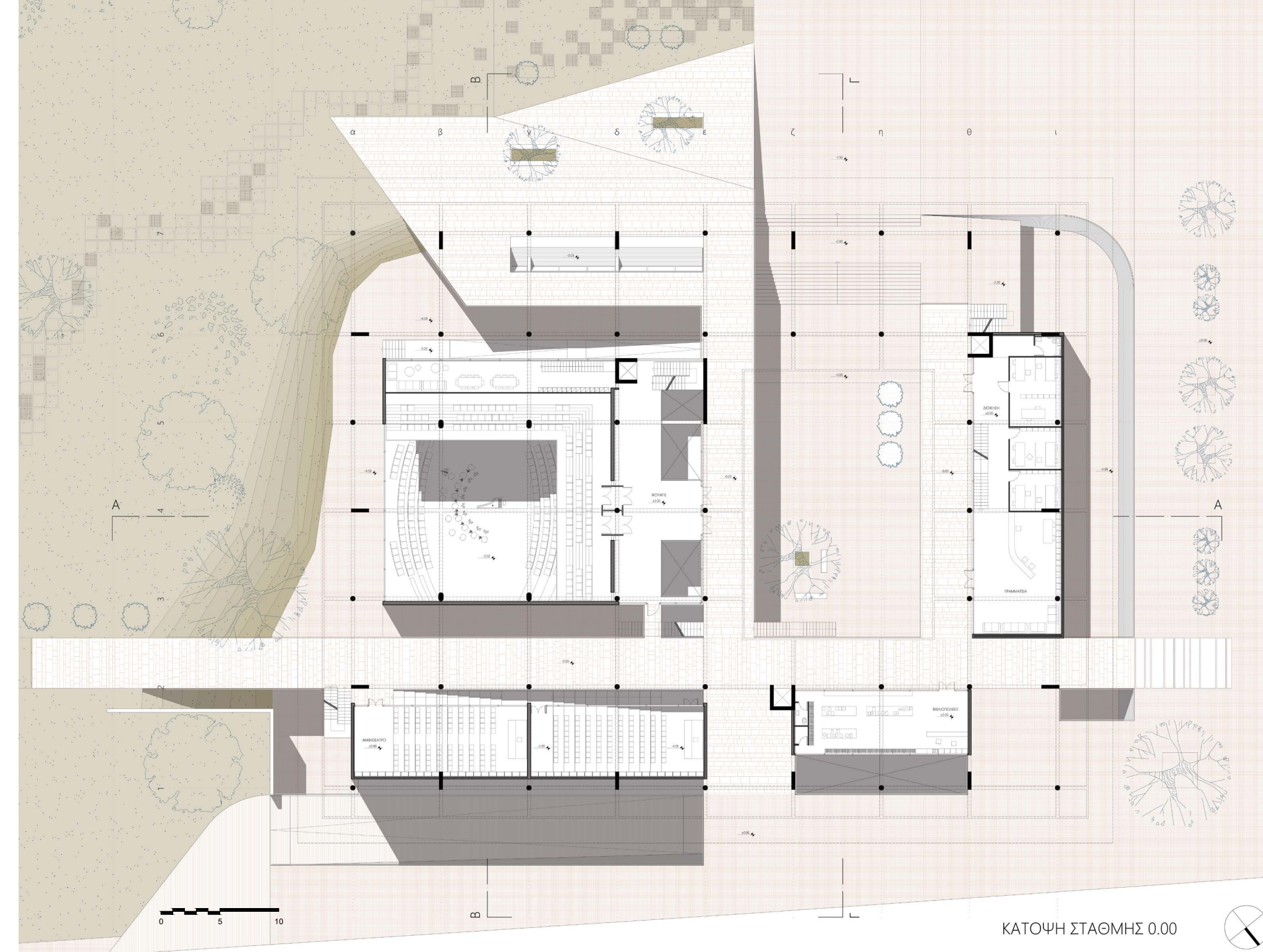
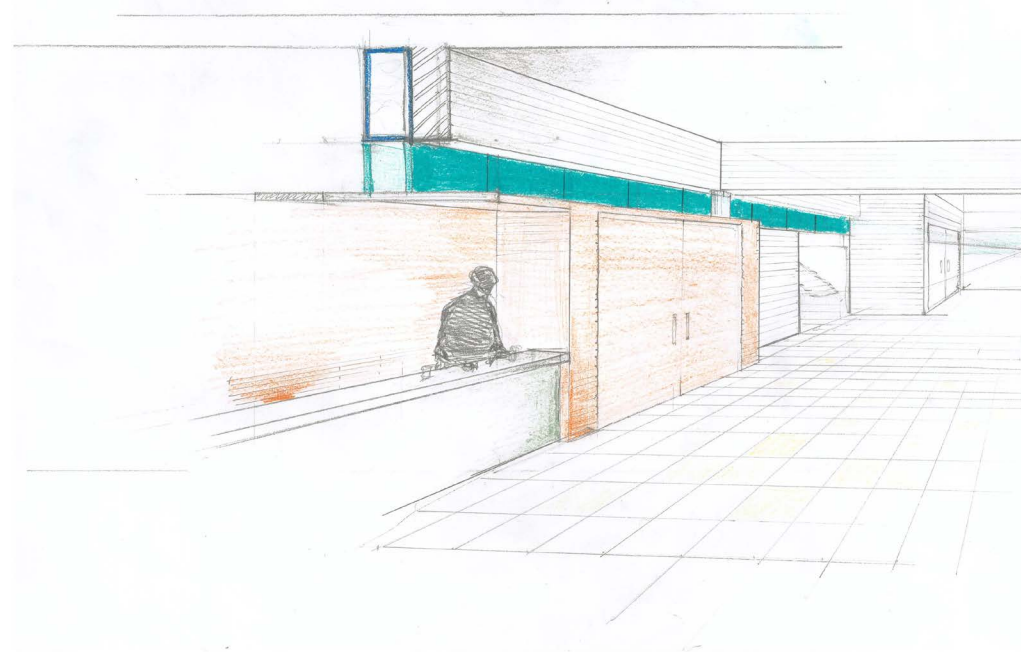
3.3.2 Κατόψεις 1:100

Οι στάθμες του -4.05 και του +0.00 λειτουργούν ουσιαστικά μαζί ως ένα διώροφο «ισόγειο», βοηθάει λοιπόν την κατανόησή τους η ανάγνωση της μίας σε συνδυασμό με την άλλη.

Ξεκινώντας από το **-4,05**, γύρω από το αίθριο τοποθετούνται και εκτονώνονται προς αυτό μερικοί από τους πιο δημόσιους χώρους της σχολής: η αίθουσα συναυλιών με το φουαγιέ της, το εστιατόριο και μια αίθουσα σεμιναρίων με εξωστρεφή χαρακτήρα, στην οποία μπορούν να γίνονται μαθήματα-σεμινάρια που απευθύνονται και σε μη φοιτητές. Οι χώροι αυτοί, λόγω της μαζικής προσέλευσης που προδιαγράφουν οι λειτουργίες τους, θεωρώ ότι είναι κατάλληλοι για να δώσουν ζωντάνια στο κεντρικό αίθριο. Αντίθετα, η βιβλιοθήκη της σχολής τοποθετείται σε ένα πιο ήρεμο σημείο, αποφεύγοντας την άμεση σχέση με το αίθριο και την φασαρία του. Τέλος, αντιδιαμετρικά της βιβλιοθήκης στην κάτοψη, βρίσκονται ένας χώρος φοιτητικών ομάδων και ένα μικρό οργανοποιείο, όπου οι φοιτητές της σχολής θα μπορούν να επισκευάζουν τα όργανά τους.

Η **κάτοψη του Ισογείου** βρίσκεται σε σχεδόν απόλυτη αντιστοιχία με την κάτοψη του -4, μόνο που εδώ-σε αντίθεση με το κάτω επίπεδο όπου έχουμε ένα ενιαίο, συνεχόμενο δάπεδο- κυριαρχεί το κενό, με εξαίρεση την λωρίδα κίνησης του πεζοδρόμου και τις δύο κάθετες σε αυτόν, που τον συνδέουν με την πλευρά του πάρκου. Η αίθουσα συναυλιών είναι διώροφου ύψους, με εξώστη που είναι προσβάσιμος από το πατάρι του φουαγιέ. Πάνω από το εστιατόριο είναι η γραμματεία, ενώ πάνω από την αίθουσα σεμιναρίων ένα βιβλιοπωλείο, πιθανώς αυτό των εκδόσεων της σχολής. Τοποθετείται εκεί ώστε η βιτρίνα του να βρίσκεται πάνω στο πέρασμα του πεζοδρόμου. Πλάι στον πεζόδρομο και πάνω από το οργανοποιείο, τοποθετείται μια ημιπαίθρια ραμπόσκαλα, η οποία προσφέρει μια πιο περιπατητική σύνδεση μεταξύ του 0 και του -4. Αυτή η ραμπόσκαλα διαπλατύνεται ώστε να δημιουργηθούν πλάι της καθόδου δύο κλειστά αμφιθέατρα θεωρητικών μαθημάτων, με τα ίδια τα σκαλοπάτια να αναλαμβάνουν τον ρόλο κερκίδων.

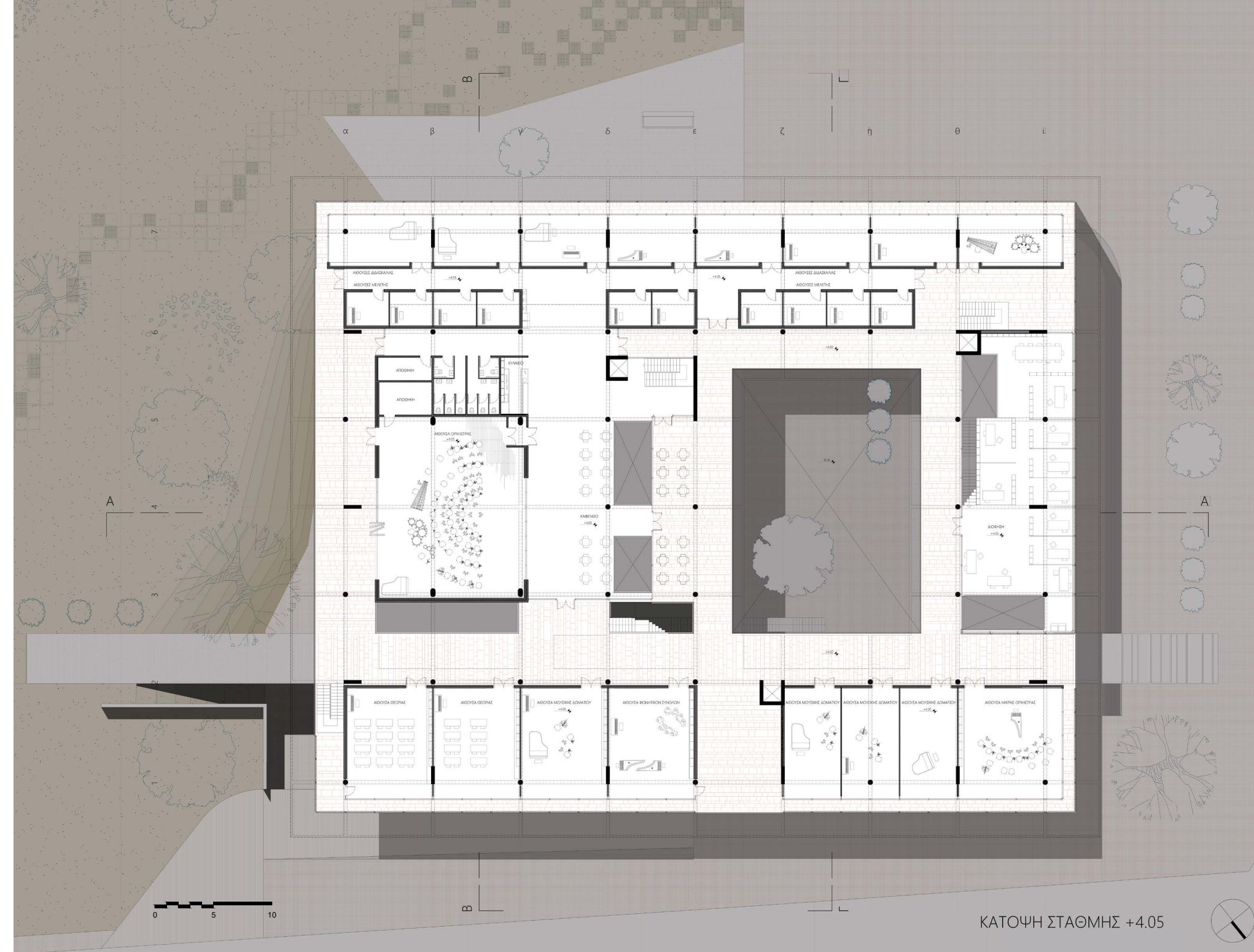
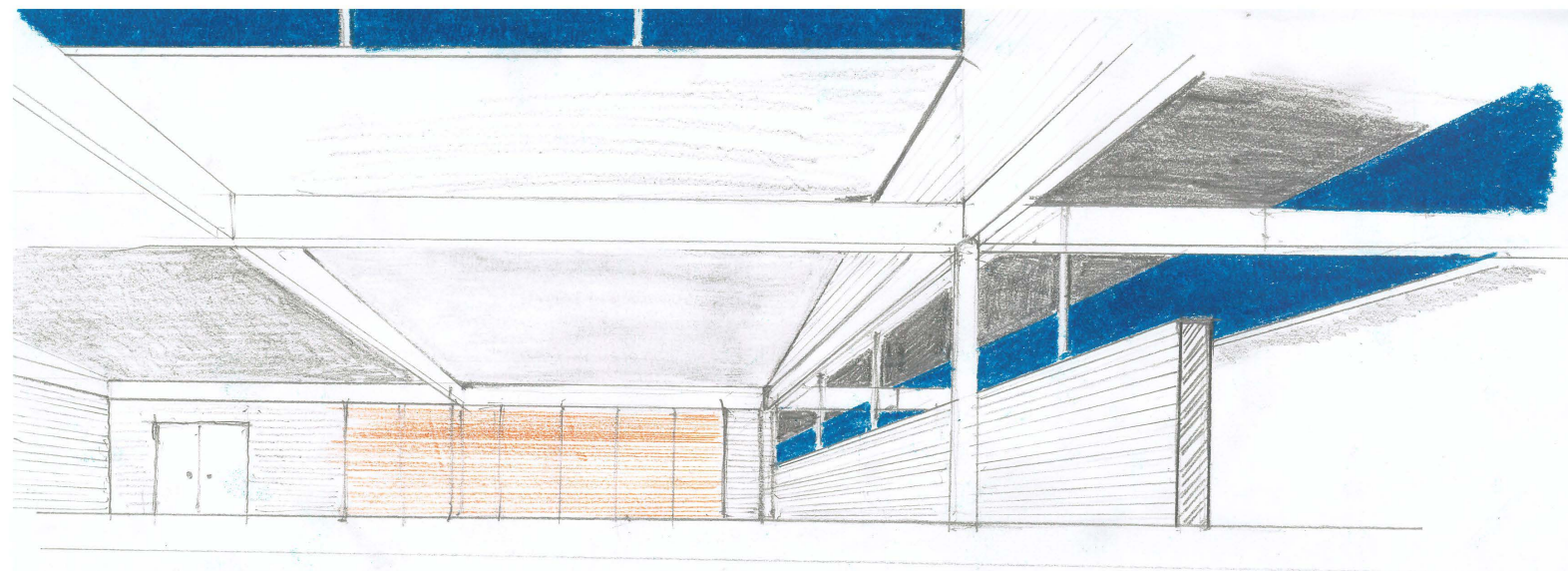
Περνώντας στην **κάτοψη του ορόφου** βλέπουμε ένα σύστημα που εκ πρώτης όψεως διαφέρει ριζικά από τα δύο πιο κάτω επίπεδα, με πολύ αυστηρό σχήμα και εντελώς σαφή όρια. Πάνω σ' αυτή την υπερυψωμένη «πλατφόρμα» βρίσκονται οι περισσότεροι από τους αμιγώς εκπαιδευτικούς χώρους της σχολής, επαρκώς προστατευμένοι από την όχληση που συνεπάγεται ο απολύτως ανοιχτός χαρακτήρας των πιο κάτω στάθμεων. Παρ' όλα αυτά, οι δυνάμεις που την συγκροτούν παραμένουν οι ίδιες: **Το αίθριο**, ως κενό που διαπερνά και αυτό το επίπεδο, περικλειόμενο από ένα περιμετρικό μπαλκόνι, στο οποίο εκτονώνονται οι διάφοροι τριγύρω χώροι, και ένας φαρδύς **ημιυπαίθριος διάδρομος** πάνω από και σε απόλυτη

αντιστοιχία με τον πεζόδρομο του ισογείου. Το κεντρικό τρίπτυχο «αίθριο-φουαγιέ-αίθουσα συναυλιών» που συναντάμε στα δυο κάτω επίπεδα εντοπίζεται κι εδώ, παραλλαγμένο σε ένα τρίπτυχο που αποτελείται από το αίθριο, το κυλικείο και την αίθουσα προβών ορχήστρας.

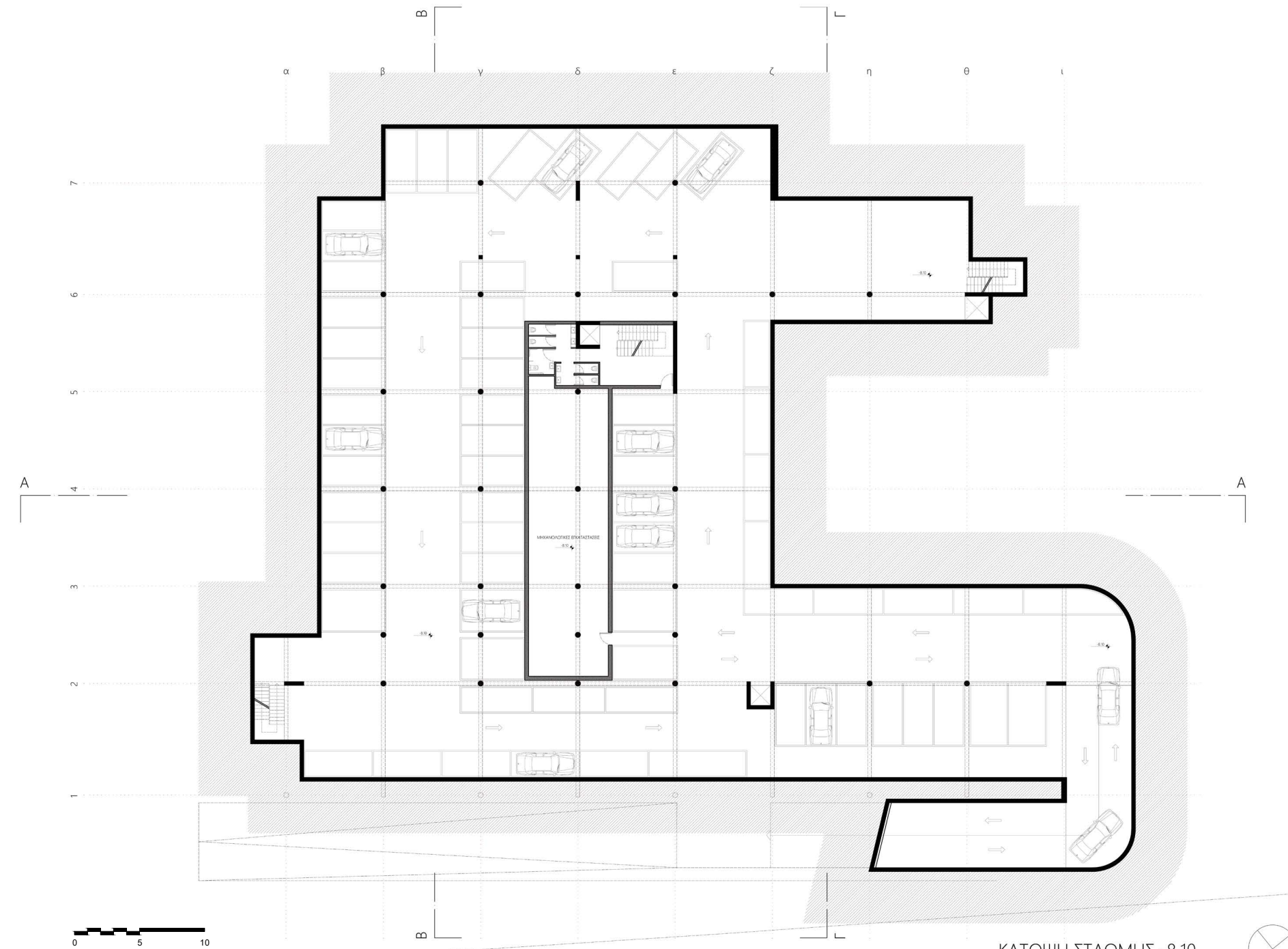
Στις δύο μεγάλες πλευρές της πλατφόρμας τοποθετούνται, ως επαναλαμβανόμενες μονάδες, οι αίθουσες συνόλων (BA πτέρυγα) και οι αίθουσες ατομικών μαθημάτων και μελέτης (NA πτέρυγα). Αποφεύγω την κωροθέτηση τέτοιων αιθουσών, οι οποίες έχουν ανάγκη από ησυχία, στην ΒΔ πλευρά, αυτή που βρίσκεται προς την οδό Πειραιώς, ώστε να περιορίσω

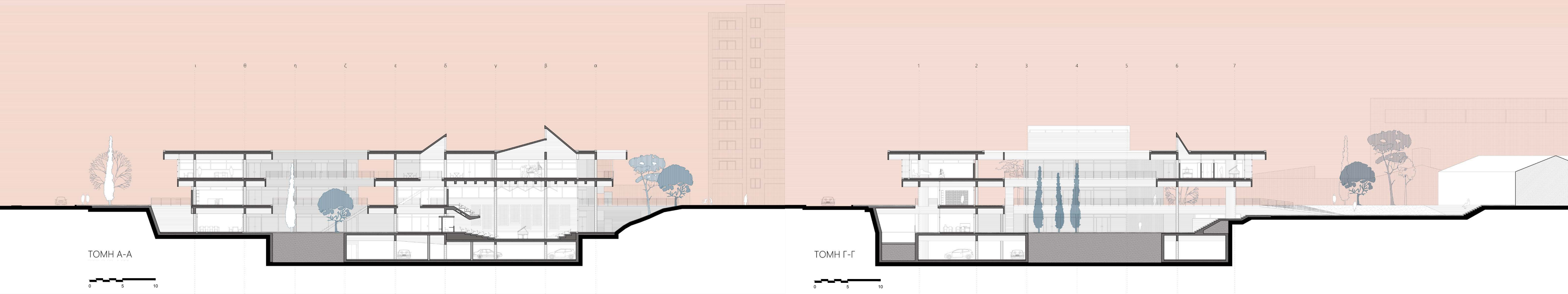
την άμεση ηχορρύπανση από τον μεγάλο οδικό άξονα. Εκεί τοποθετείται η διοίκηση, ως πατάρι πάνω από τον χώρο της γραμματείας του ισογείου.

Η εναπομείνασα NA πλευρά του κτιρίου παραμένει ανοιχτή και καταλήγει σε ένα μεγάλο μπαλκόνι που κοιτάει προς το πάρκο και στο οποίο εκτονώνεται ο χώρος προβών ορχήστρας. Η μεγάλη αυτή αίθουσα κλείνει με ειδικά πτυσσόμενα πανέλα, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα, ανοίγοντάς τα, να ενοποιείται ο χώρος που ξεκινά από το κυλικείο και φτάνει ως το μπαλκόνι. Σ αυτόν τον ενοποιημένο χώρο μπορούν να πραγματοποιούνται σε ειδικές περιστάσεις ανοιχτές εκδηλώσεις και συναυλίες.

Στη στάθμη του **-8,10** τοποθετείται ένα πάρκινγκ 60 θέσεων για της ανάγκες στάθμευσης των οχημάτων του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού της σχολής. Η κάθοδος στον χώρο του πάρκινγκ γίνεται μέσω ράμπας παράλληλης στην οδό Αναξαγόρα.

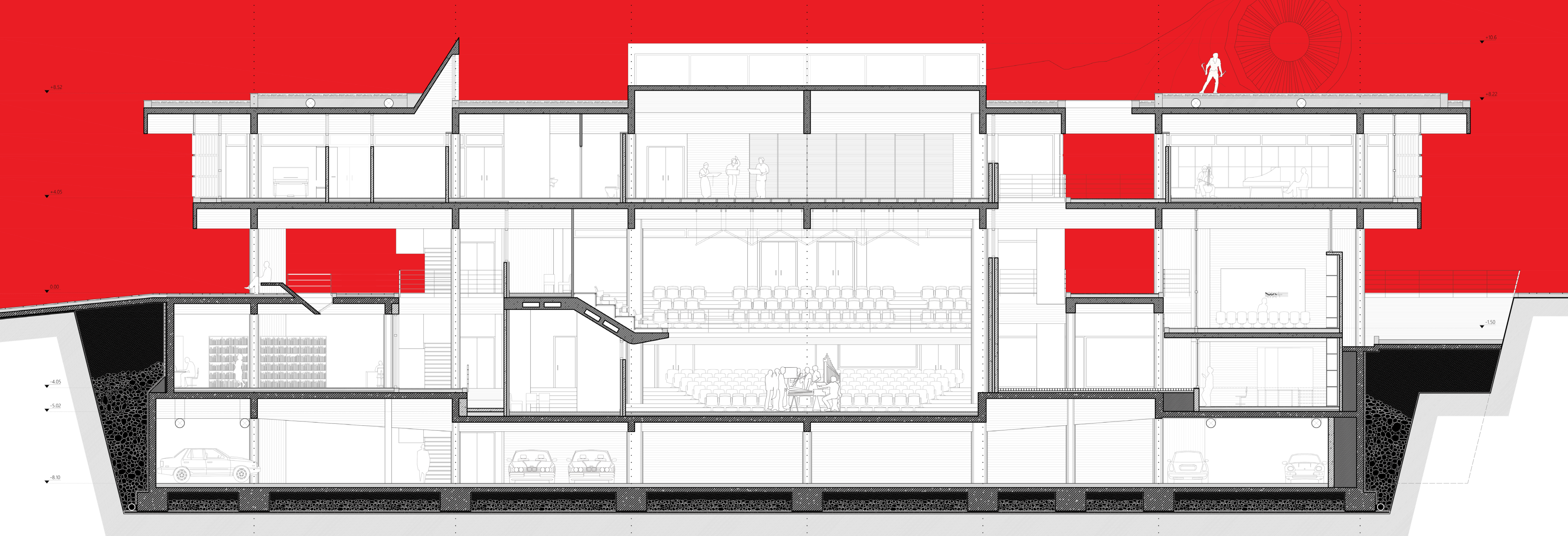
3.3.3 Τομές

Μεταξύ των πολλών ζητημάτων που είχαν να κάνουν με την επεξεργασία του κτιρίου σε επίπεδο τομών, τα εξής δύο υπήρξαν μάλλον τα πιο κρίσιμα:

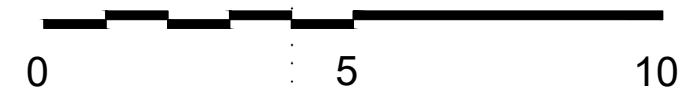
Η **διαμόρφωση του σκάμματος** έτσι ώστε να εξυπηρετείται αλλού η ομαλή κατάβαση στη στάθμη του -4, αλλού η οριοθέτηση του κτιρίου σε σχέση με τον δρόμο και αλλού η οπτική επαφή με το πάρκο. Επιπλέον, η αποκόλληση της στάθμης του ισογείου από το πεζοδρόμιο εξυπηρετεί και τον επαρκή

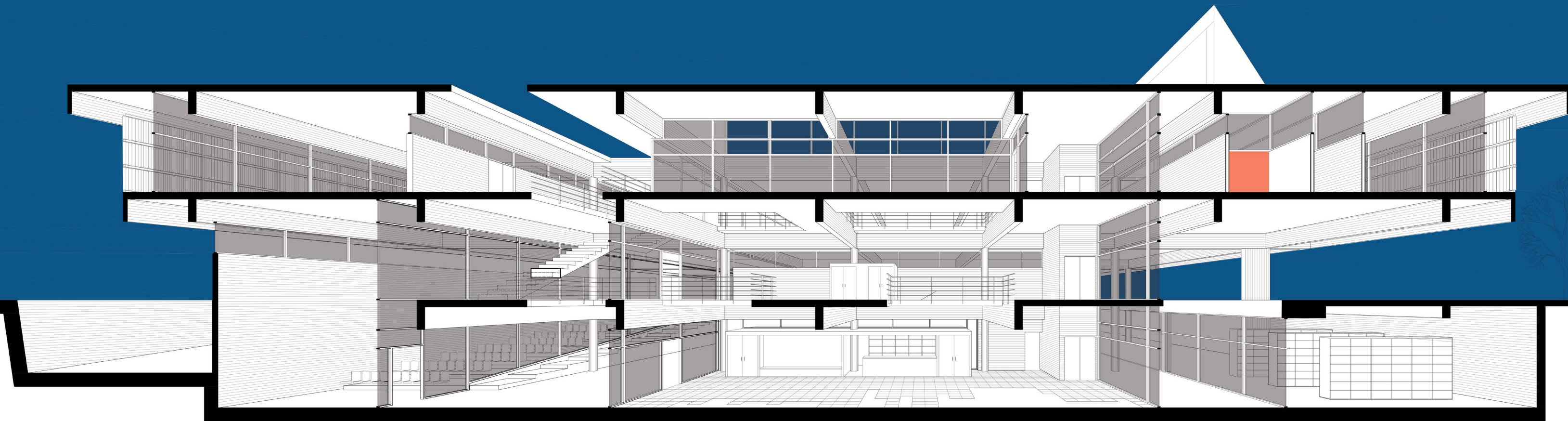
διαμερή φωτισμό των κλειστών χώρων που βρίσκονται στην στάθμη του -4, ώστε αυτοί να μην γίνονται αντιληπτοί ως υπόγειοι.

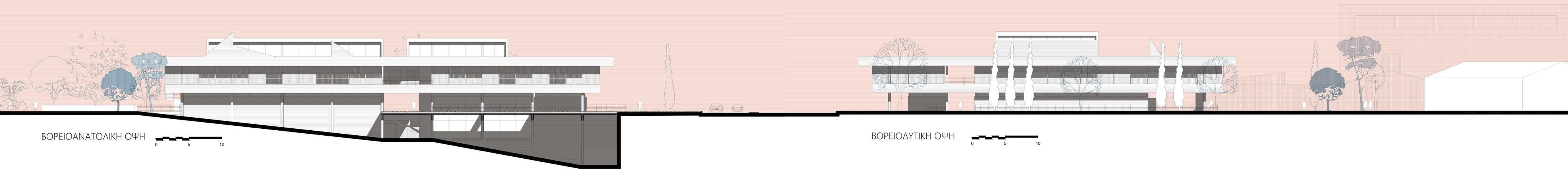
Η **επικοινωνία μεταξύ των τριών ορόφων της** σύνθεσης μέσω οπών στις πλάκες, που εξασφαλίζουν την σύνδεση των επιπέδων είτε οπτικά, είτε μέσω κάθετων κινήσεων.

TOMH B-B ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50

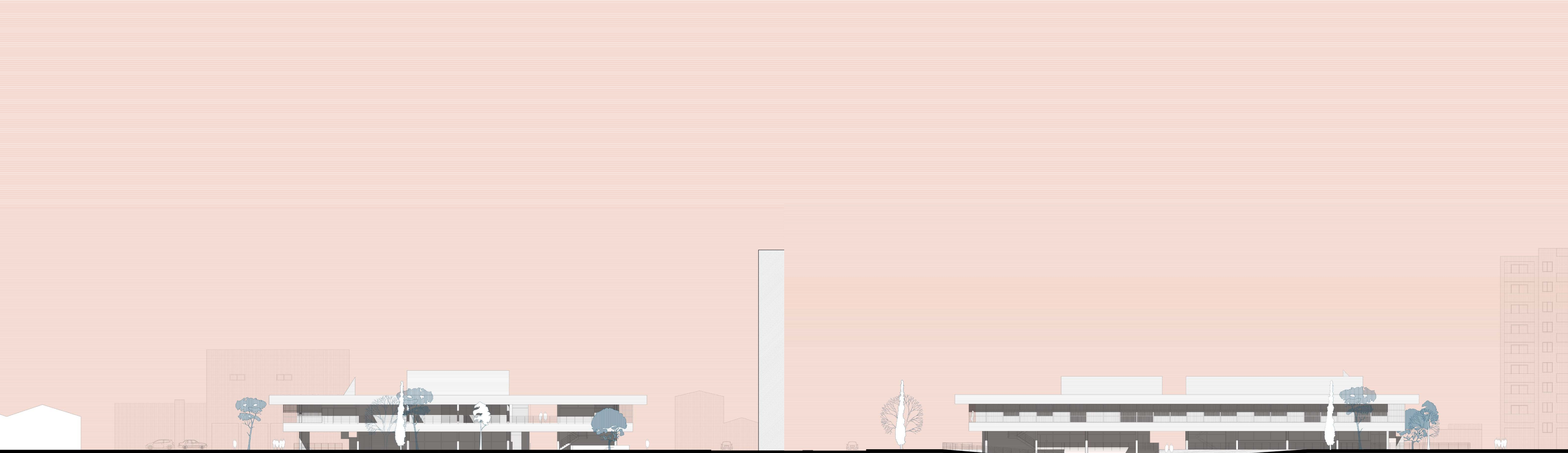

3.3.4 Όψεις

Οι όψεις του ισογείου βρίσκονται σε σημαντική υποχώρηση από όλες τις πλευρές του κτιρίου ώστε να τονίζεται η ανεξαρτησία της «πλατφόρμας» του ορόφου και της οροφής. Ο όροφος κλείνει με συνεχή υαλοστάσια και σύστημα κάθετων περσίδων, με αποτέλεσμα την οπτική ενοποίηση της όψης. Εξαίρεση αποτελεί η ΝΑ όψη όπου βρίσκεται το μπαλκόνι της αίθουσας της ορχήστρας και η οποία παραμένει ανοικτή. Ο λόγος που δεν τοποθετούνται οριζόντιες περσίδες είναι πως, καθώς το κτίριο είναι γυρισμένο περίπου 45° σε σχέση με τον άξονα βορά-νότου, όλες οι όψεις του δέχονται κάποια στιγμή της ημέρας οριζόντιο ήλιο. Το καλοκαίρι, που ο ήλιος είναι ψηλά, η ΝΔ όψη

προστατεύεται από την προεξοχή του δώματος, ενώ τον χειμώνα, που το νότιο φως είναι καλοδεχούμενο, οι περσίδες μπορούν να προσαρμόζονται ανάλογα, ώστε να το αφήνουν να διαπερνά την όψη και να ζεσταίνει τις αίθουσες μαθημάτων.

ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ 0 5 10

ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ 0 5 10

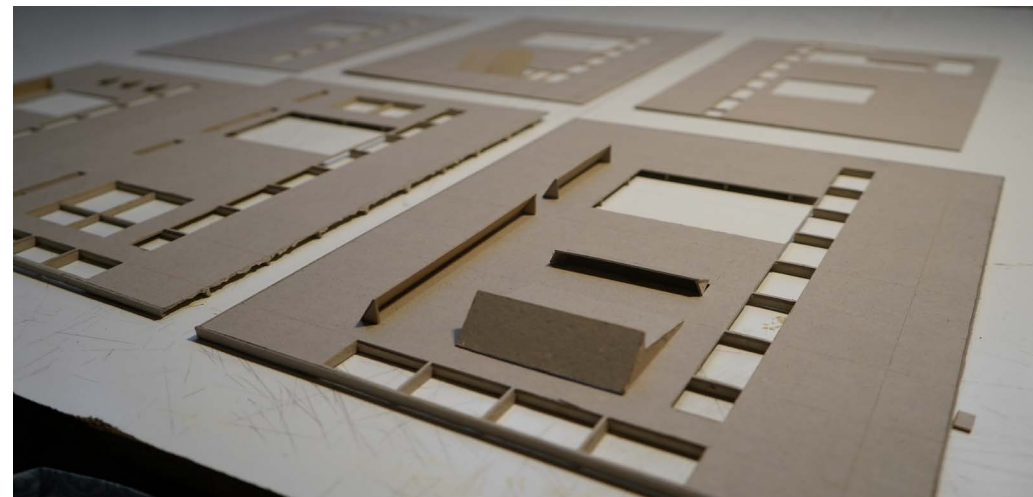
3.4 Ζητήματα ειδικής επεξεργασίας

3.4.1 Το δώμα

Οι χώροι του ορόφου στεγάζονται από μία ενιαία ορθογώνια μπετονένια πλάκα, η οποία προεξέχει 2,5 μέτρα από όλες τις πλευρές αυτής του ορόφου.

Η πλάκα αυτή αντλεί τις αναφορές τις από τον βραζιλιάνικο μοντερνισμό του Σάο Πάολο και τις εμβληματικές οροφές αρχιτεκτόνων όπως ο Villanova Artigas και ο Paulo Mendes da Rocha. Σ' αυτή την αρχιτεκτονική παράδοση, η οποία έχει επηρεάσει σημαντικά το αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο της διπλωματικής μου, το στοιχείο της οροφής έχει κυρίαρχο ρόλο στην ποιητική της αρχιτεκτονικής, αφού είναι ικανό από μόνο του να δημιουργήσει έναν κατοικήσιμο χώρο αλλά και διότι συγκροτεί, πρακτικά και νοηματικά, ό,τι συμβαίνει κάτω από αυτή σε μία ενότητα.

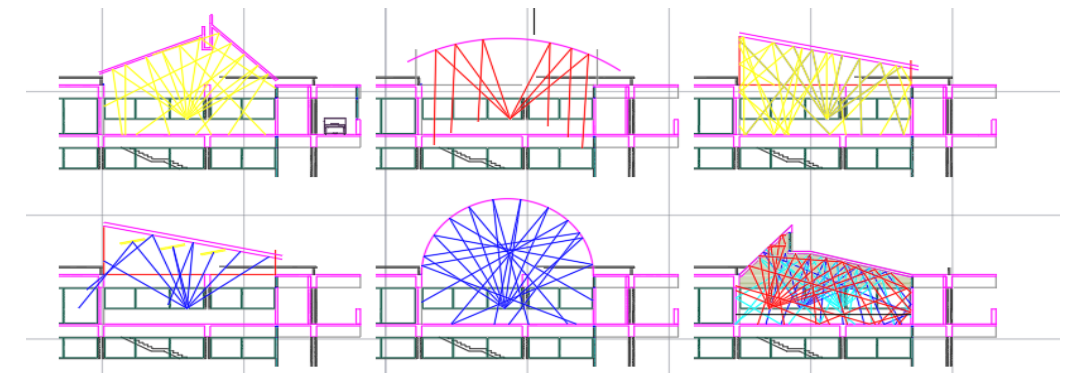
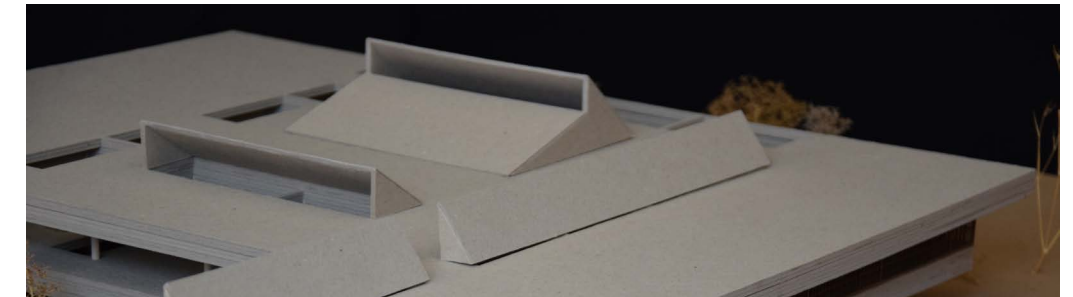
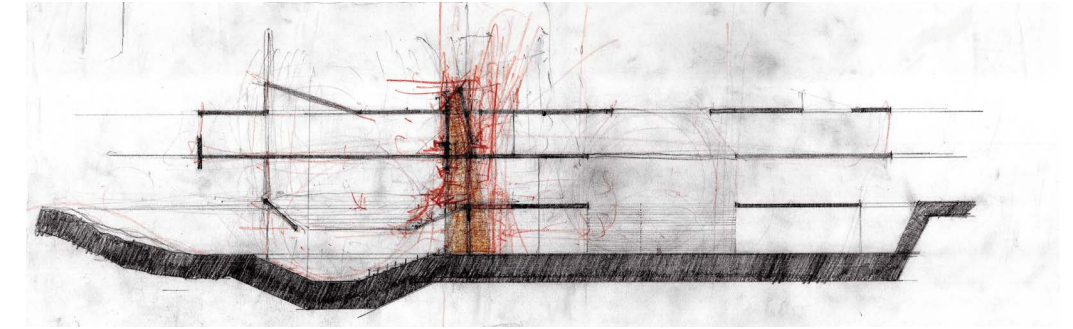
Στην συνθετική πορεία, η πλάκα της οροφής αποτέλεσε μια αυτοτελή ενότητα επεξεργασίας. Κατ' αρχάς έπρεπε να λυθούν τα **προβλήματα φωτισμού** που μπορεί να δημιουργήσει στους στεγαζόμενους χώρους μια συνεχόμενη πλάκα τόσο μεγάλων διαστάσεων. Επίσης, θεώρησα σημαντικό να μπορεί η μορφή του δώματος να **εκφράζει** επιτυχημένα, ως η πέμπτη όψη του κτιρίου, τη **δομική συγκρότηση** όσων συμβαίνουν από κάτω της.

Αριστερά: Σχολή αρχιτεκτονικής, Sao Paulo, Villanova Artigas
Δεξιά: Casa Butanta, Paulo Mendes da Rocha

Ο επαρκής φωτισμός επιτυγχάνεται με ένα σύστημα από φεγγίτες: Δύο γραμμικοί φεγγίτες τοποθετούνται πάνω από τις αίθουσες μελέτης, οι οποίες, όντας στην εσωτερική πλευρά του διαδρόμου της ΝΔ πτέρυγας αιθουσών, έχουν ανάγκη από μια άμεση πηγή φωτός. Ένας ακόμα φεγγίτης υπάρχει πάνω από το κυλικείο. Το φως που μπαίνει από εκεί, φτάνει, μέσω οπών στις παρακάτω πλάκες, μέχρι το φουαγιέ του υπογείου. Τέλος, ιδιαίτερη σημασία έχει ο φεγγίτης της αίθουσας συναυλιών, καθώς πέραν των προβλημάτων φωτισμού που λύνει, καλείται να εξυπηρετήσει και τις ιδιαίτερες ανάγκες της ακουστικής της αίθουσας, κατ' αρχάς προσθέτοντας ύψος στον χώρο, αναγκαίο για τον μεγάλο όγκο του ήχου που παράγει μια ορχήστρα, αλλά και έχοντας ένα σχήμα κατάλληλο ώστε οι ηχητικές ανακλάσεις να κατανέμονται ομοιόμορφα σε όλα τα σημεία της αίθουσας. Το τελικό σχήμα αυτού του φεγγίτη προέκυψε έπειτα από αρκετές δοκιμές διαφορετικών σχημάτων.

Οι φεγγίτες αυτοί αποκαλύπτουν, αν κοιτά κανείς από πάνω, την δομική συγκρότηση της κάτοψης του ορόφου και, εμμέσως, των παρακάτω κατόψεων. Για να τονιστεί ακόμα περισσότερο αυτή η δομή, η πλάκα διακόπτεται πάνω από τον μεγάλο διάδρομο, αποκαλύπτοντας την δομική για την οργάνωση της κάτοψης υπόσταση του άξονα αυτού σε όλα τα επίπεδα του κτιρίου.

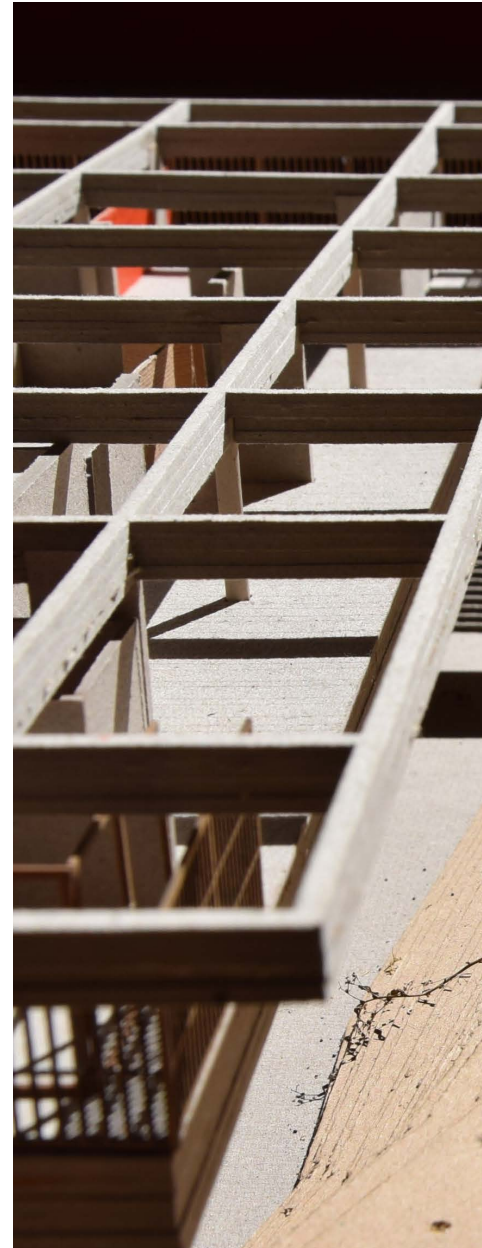
3.4.2 Ο φέρων οργανισμός και η στατική ως εκφραστικό εργαλείο

Στατικά, το κτίριο είναι ένα σύστημα «δοκός επί στύλου». Τα υποστύλωμα είναι κυκλικής διατομής και τοποθετημένα πάνω σε ένα κάναβο 7,5X7,5 μέτρων, ο οποίος γίνεται 8,6X7,5 στις δύο μεγάλες πλευρές ώστε να χωρέσουν οι αίθουσες μαθημάτων και μελέτης στον όροφο. Η ακαμψία της κατασκευής επιτυγχάνεται με την τοποθέτηση τοιχίων κάθετα στην περιφέρεια του κτιρίου και ανά δύο στηρίξεις. Συμπληρωματικά συμβάλουν και κάποια μεμονωμένα τοιχεία σε πιο εσωτερικά σημεία, καθώς και τα τοιχεία των ανεγκυστήρων.

Τα δοκάρια, πλάτους 30 εκ. και κρέμασης 85 εκ. είναι εμφανή. Το μεγάλο ύψος τους προκύπτει κατ' αρχάς από την ανάγκη στήριξης των μεγάλων προβόλων, οι οποίοι προεξέχουν 4,5 μέτρα από την γραμμή των υποστυλωμάτων

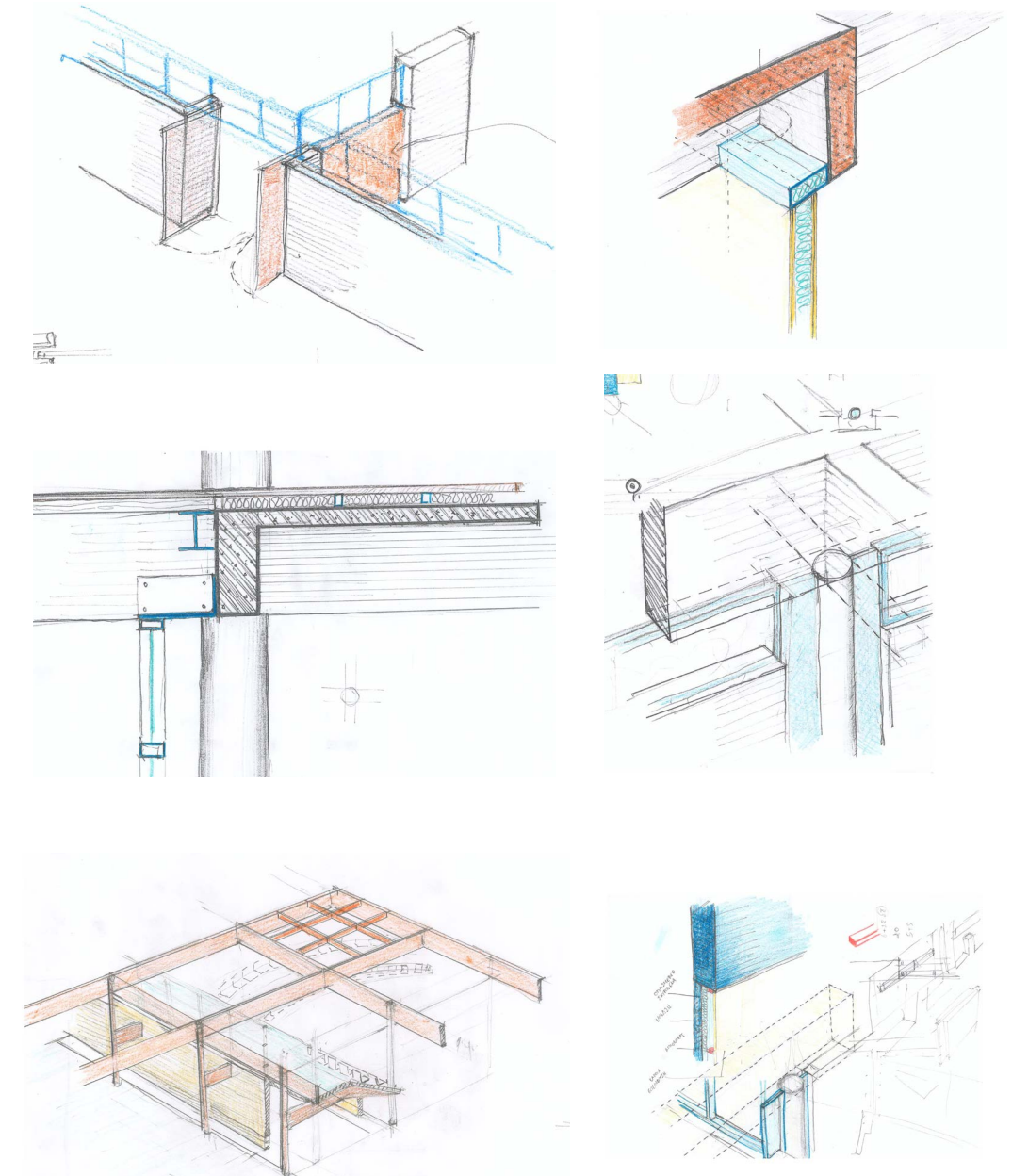

στην περιφέρεια του κτιρίου και στο αίθριο. Βέβαια, η επιλογή των αναλογιών των δοκών σχετίζεται και με έναν συγκεκριμένο εξπρεσιονιστικό χαρακτήρα που προσπαθώ να τους αποδώσω. Είναι γεγονός ότι τα φορτία των πλάκων θα μπορούσαν πιθανώς να παραληφθούν και από δοκάρια πιο πεπλατυσμένα ή και από πλάκασάντουιτς. Καμία όμως από αυτές τις λύσεις δεν θα οπτικοποιούσε, με τον τρόπο που το κάνει ένα στενό και ψηλό δοκάρι, την διεύθυνση στην οποία αυτό αντιστέκεται στην κάμψη. Στόχος μου, επιλέγοντας την συγκεκριμένη αναλογία, είναι το να επικοινωνείται στον, όχι απαραίτητα ειδικό, χρήστη η στατική υπόσταση της κατασκευής, ό τρόπος με τον οποίο αυτή καταπονείται. Θεωρώ πως η εξωτερική τους δύναμει που ασκούνται πάνω της τής προσδίδει μεγάλη εκφραστική δύναμη, κάνοντάς την αντιληπτή σαν έναν δυναμικό οργανισμό.

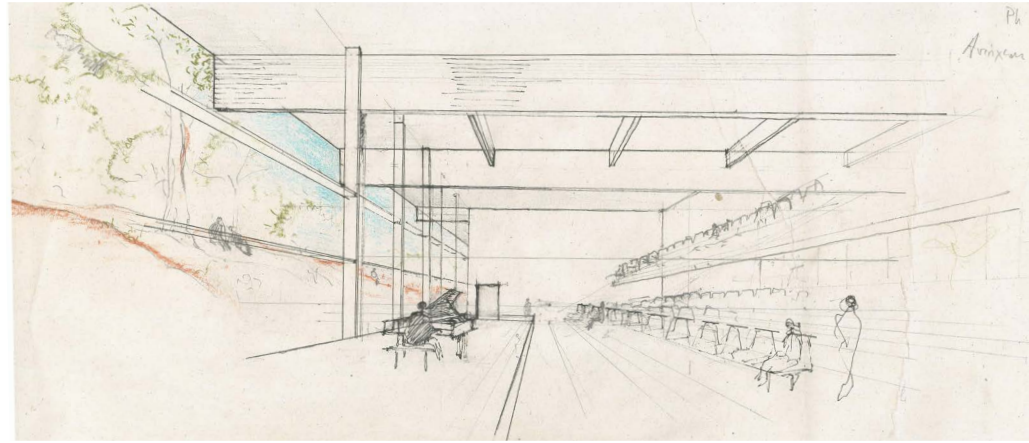
3.4.3 Οικοδομικές επιλύσεις

Η συνέχεια της πλάκας της οροφής και της σχάρας των δοκών που την στηρίζουν είναι σημαντικό να γίνεται αντιληπτή από κάθε σημείο του κτιρίου. Γι αυτό, οι διαχωριστικοί τοίχοι των διάφορων χώρων δεν φτάνουν ως το ταβάνι, αφήνοντας έναν φεγγίτη ο οποίος κλείνει με τζάμι. Έτσι, ακόμα και μέσα από μια μικρή αίθουσα, μπορεί κανείς να δει τα δοκάρια της οροφής να τρέχουν προς όλες τις κατευθύνσεις, ανεξάρτητα από τις πληρώσεις. Η επιλογή αυτή, μαζί με την υποχώρηση των τοίχων από τις φέρουσες γραμμές ώστε να ξεχωρίζουν τα φέροντα από τα φερόμενα στοιχεία, δημιουργεί διάφορα προβλήματα γεωμετρίας, σχετικά με τις συναρμογές των διαφορετικών δομικών στοιχείων. Στη σελίδα X παραθέτω μέρος των διερευνητικών σκίτσων που έγιναν για να λυθούν αυτά τα προβλήματα. Η **οικοδομική** λοιπόν εδώ λειτουργεί εξυπηρετώντας την **διαφάνεια της κατασκευής**, μια αρχή που θέλω να χαρακτηρίζει το κτίριο από την μεγάλη έως την μικρή κλίμακα.

3.4.4 Η αίθουσα συναυλιών

Η διάταξη της αίθουσας συναυλιών ξεφεύγει από την κλασική διάταξη της λεγόμενης ιταλικής σκηνής, στην οποία το κοινό και οι μουσικοί βρίσκονται σε μετωπική σχέση. Οι θέσεις τοποθετούνται εκατέρωθεν της σκηνής, ενώ ο εξώστης σχηματίζει ένα «Γ» πάνω από αυτήν. Τα παραπάνω, σε συνδυασμό, δημιουργούν μία διάταξη κατά προσέγγιση κυκλική, με τους θεατές να παρακολουθούν την

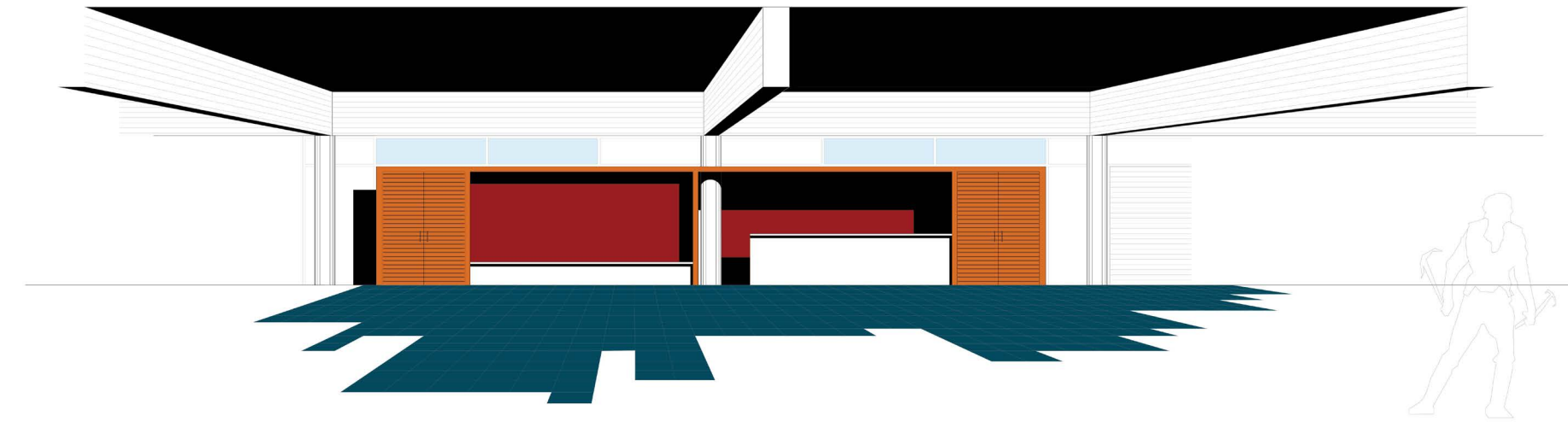
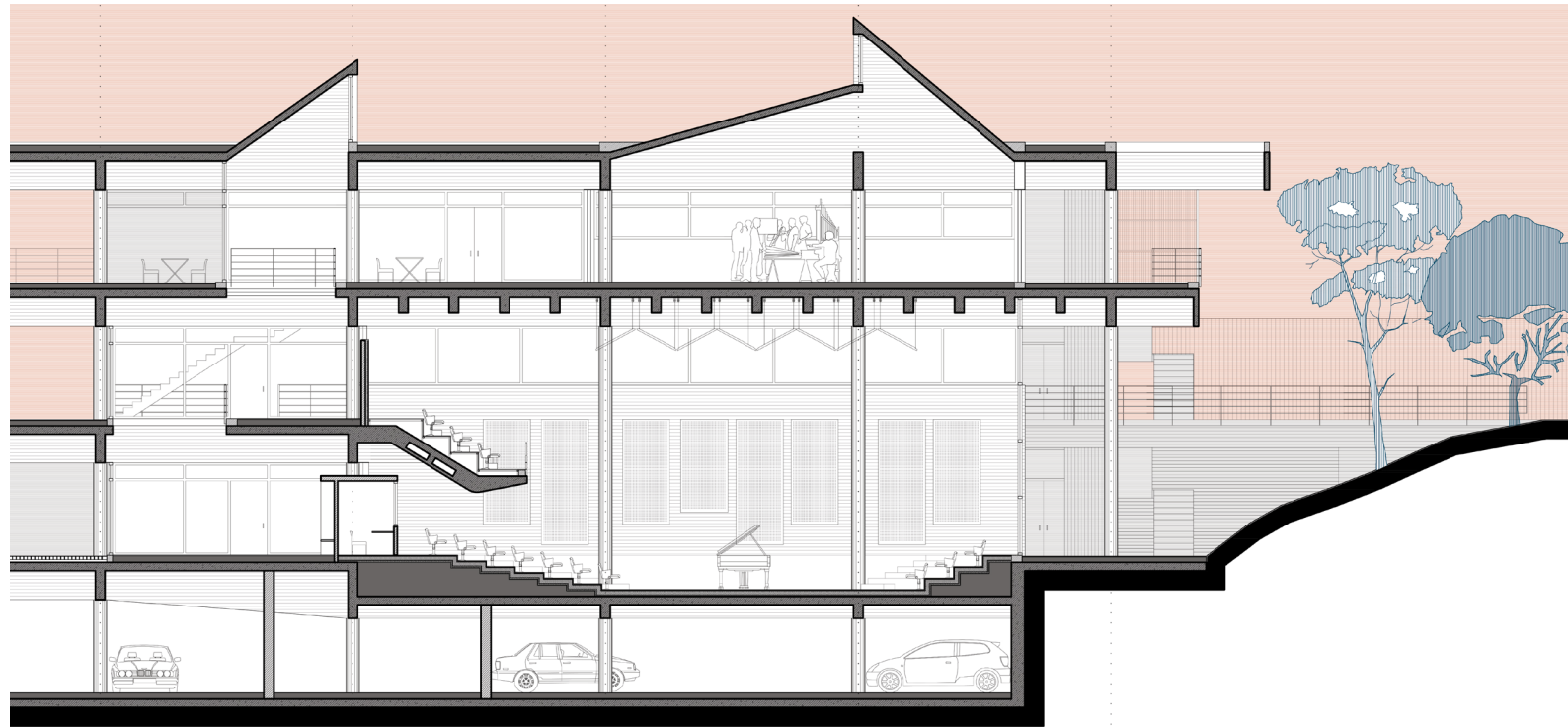

ορχήστρα από κάθε πιθανή γωνία. Αυτό έχει εκπαιδευτική σημασία, αφενός για τους μουσικούς οι οποίοι αναγκάζονται να αμφισβητήσουν την μετωπική απεύθυνση και να πειραματιστούν πάνω σε εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας με το κοινό, αφ' ετέρου για τους θεατές, οι οποίοι μπορούν να παρατηρήσουν την διαδικασία της μουσικής δημιουργίας σφαιρικότερα. Αν μη τι άλλο, θεωρώ πως η τοποθέτηση της ορχήστρας στο κέντρο είναι μία επιλογή που ενισχύει την ζεστασιά της συναυλιακής εμπειρίας και την συναισθηματική συμμετοχή του

κοινού σ' αυτή.

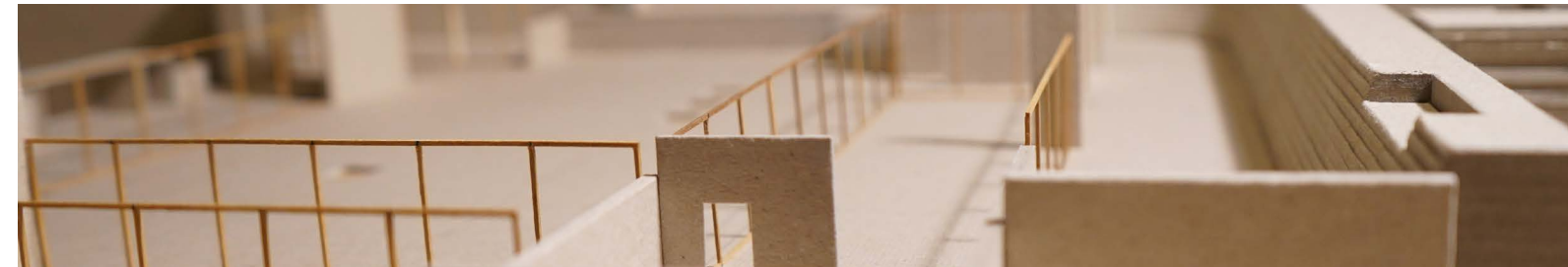
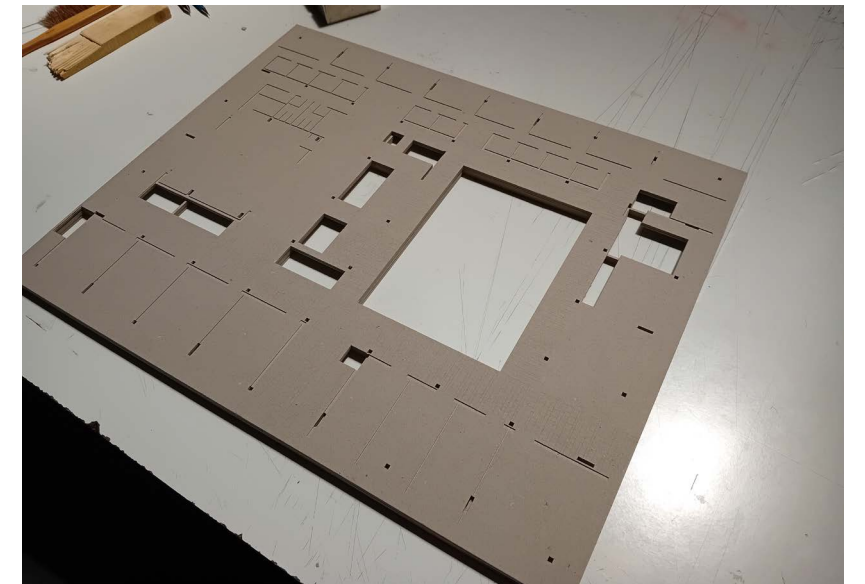
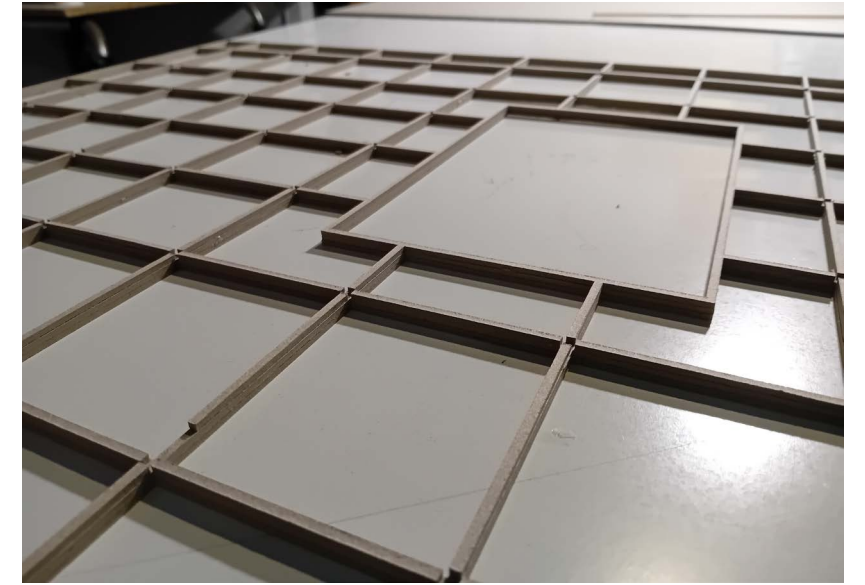
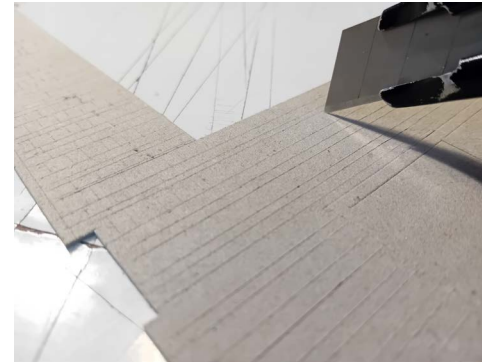
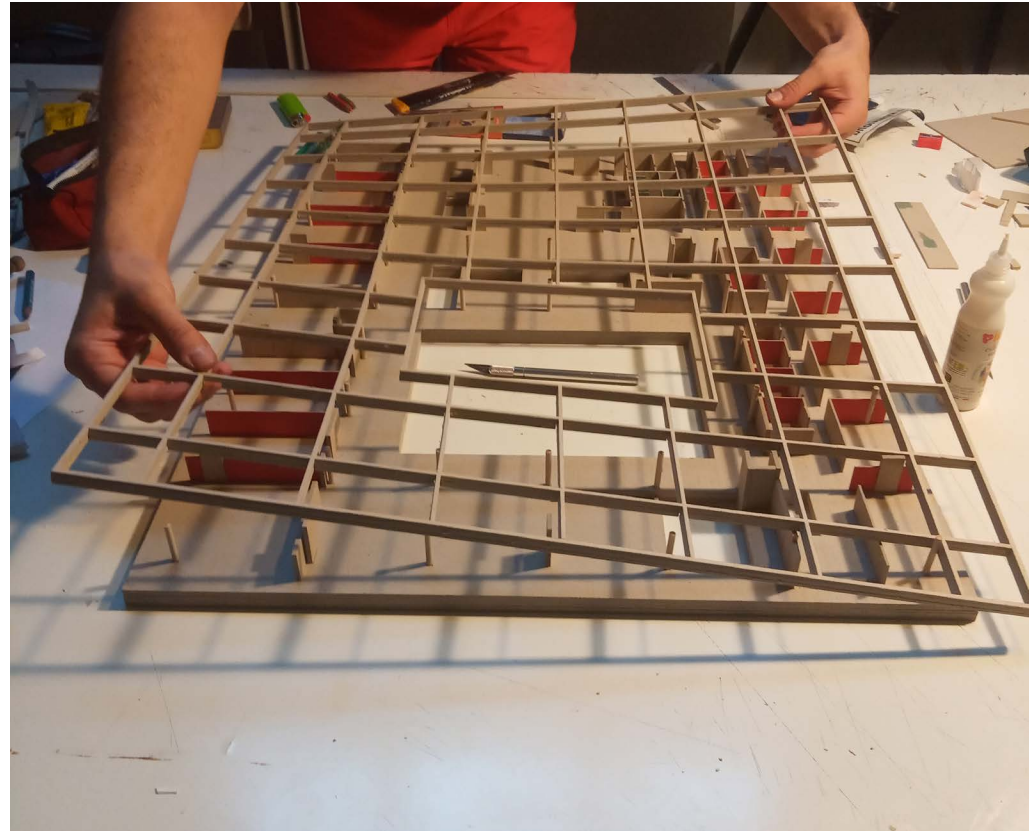
Η αίθουσα κλείνει προς την ΝΑ πλευρά της, όπου συνορεύει με το φυτεμένο πρανές, με μια διώροφη τζαμαρία. Προσπαθώ με αυτόν τον τρόπο να επιμείνω στις επιταγές της κεντρικής ιδέας ενός κτιρίου που γίνεται ένα με το περιβάλλον του, ανοίγοντας, έστω οπτικά, έναν χώρο τον οποίο παραδοσιακά αντιλαμβανόμαστε ως ερμητικά κλειστό. Η ενοποίηση της αίθουσας με το πάρκο θα μπορούσε να γίνει ακόμη εντονότερη αν αυτή η

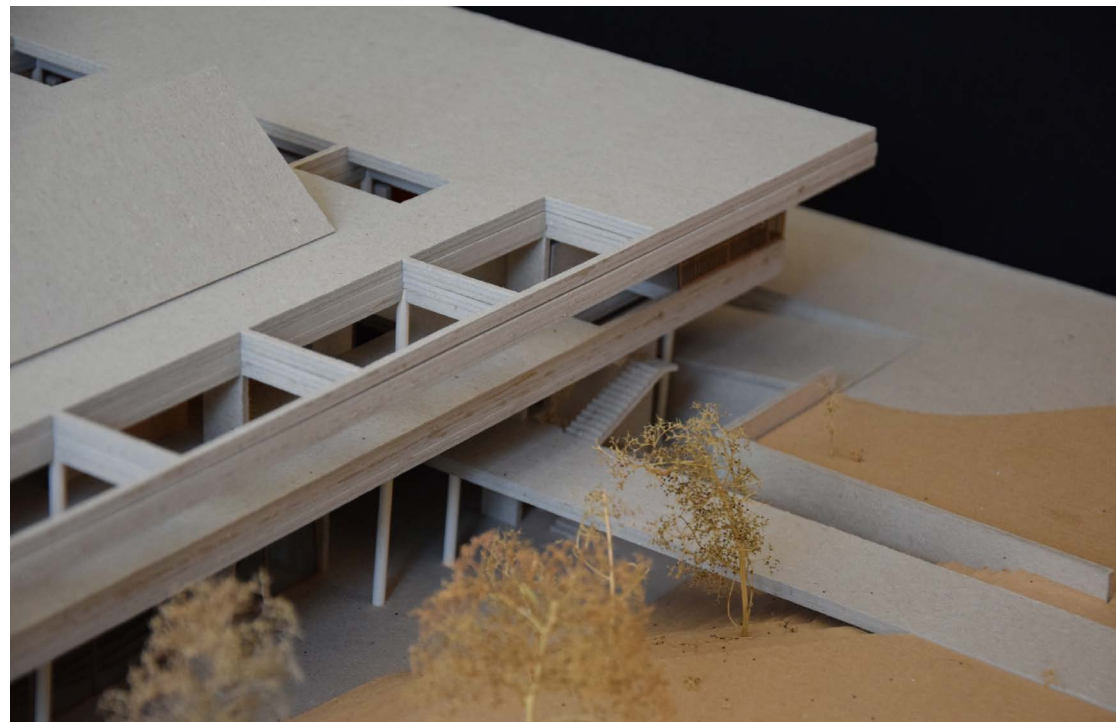
τζαμαρία είχε την δυνατότητα να ανοίγει, έτσι ώστε να μπορούν να συμβαίνουν περιστασιακά ανοιχτές συναυλίες στις οποίες το πρανές να λειτουργεί ως προέκταση της ΝΑ σειράς καθισμάτων και η αίθουσα να γίνεται κυριολεκτικά ένα με το πάρκο. Το κατά πόσο είναι ρεαλιστικό αυτό το σενάριο θα γινόταν πιο ξεκάθαρο μετά από μια υποθετική μελέτη εφαρμογής, γι αυτό το αναφέρω απλώς ως μια πιθανή δυνατότητα η οποία συνάδει με το γενικότερο πνεύμα της λύσης.

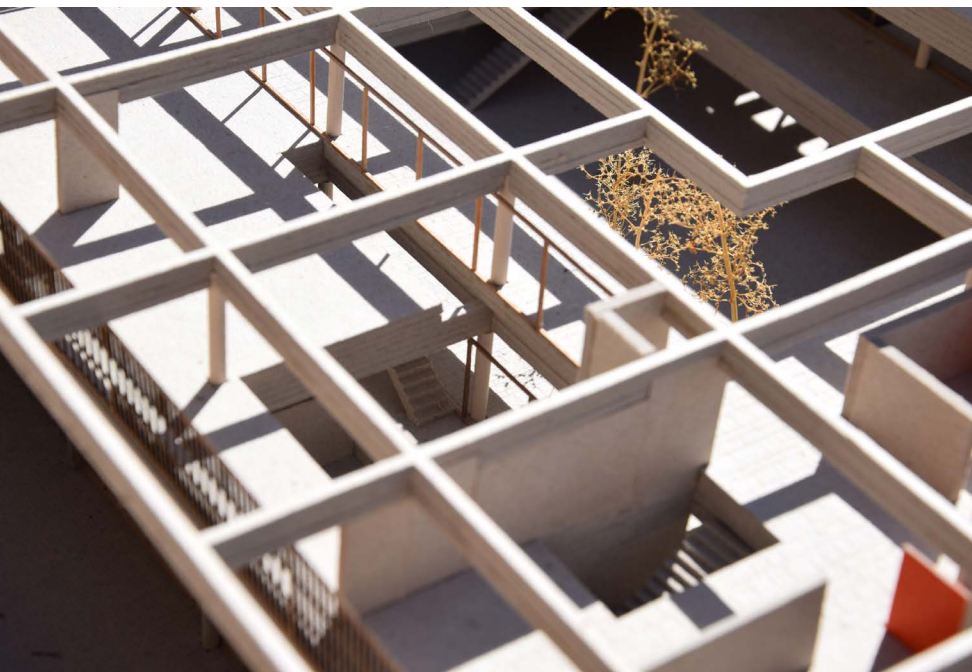

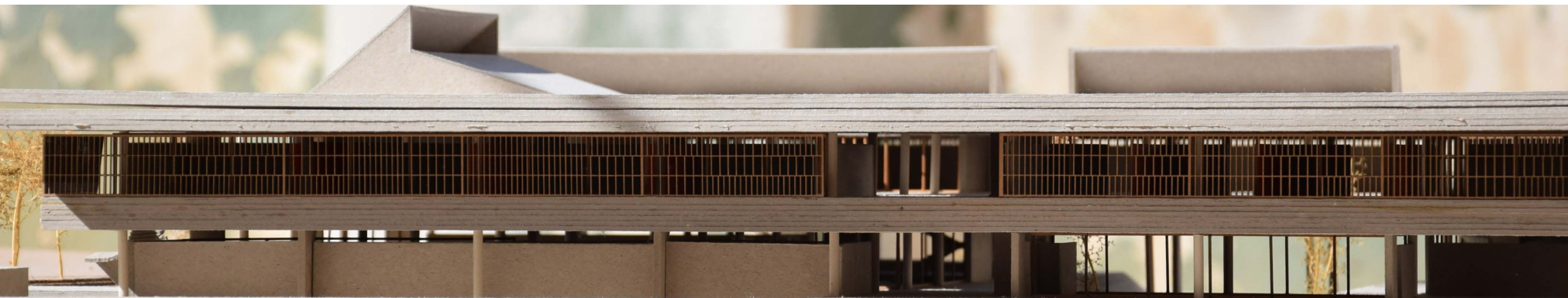
3.5 Η τελική Μακέτα

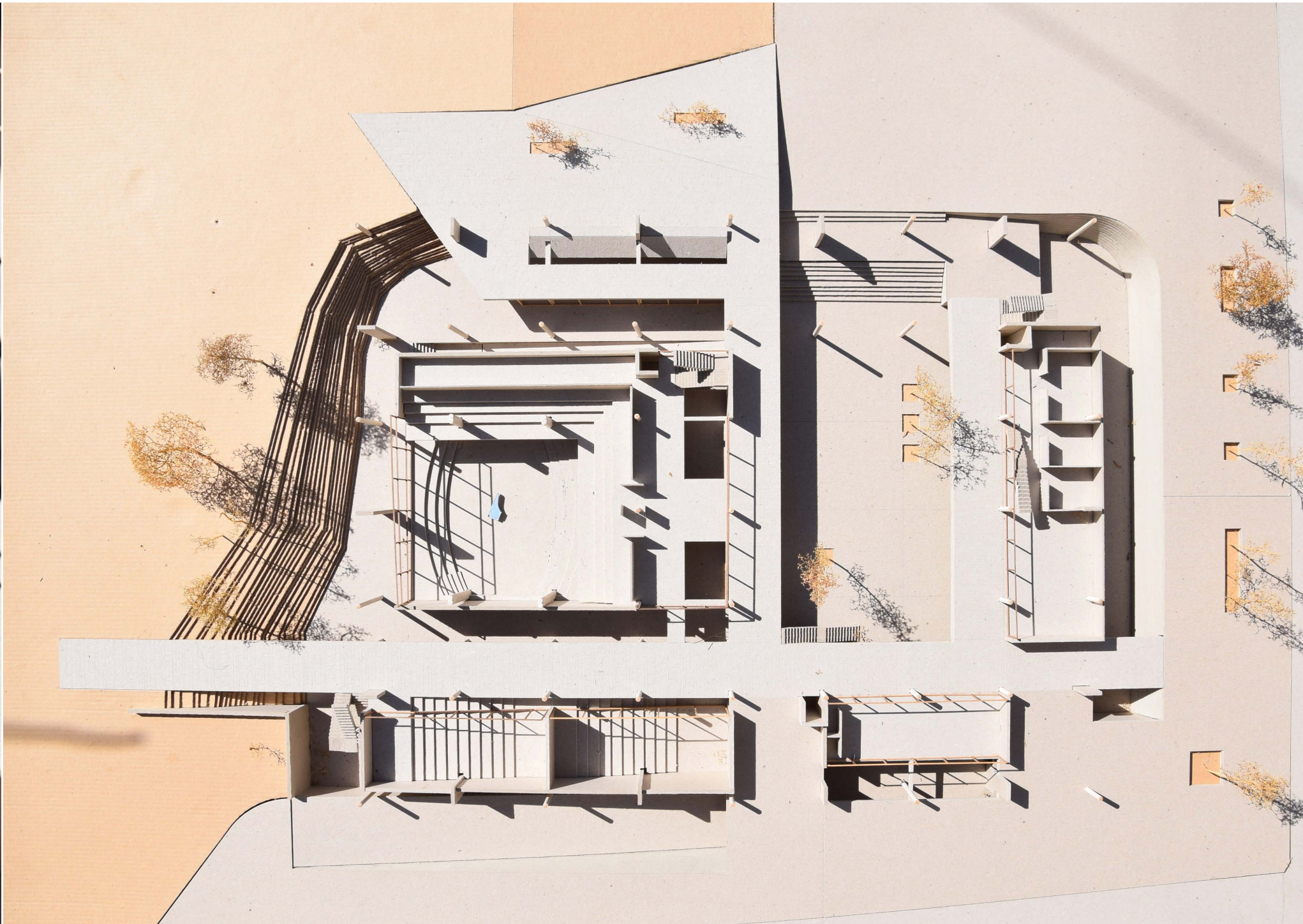
Η δυσκολία της τελικής μακέτας, κλίμακας 1:100, είχε να κάνει με το γεγονός ότι οι διαστάσεις του ορόφου και της οροφής καθιστούσαν αδύνατο το να δει κανείς τι συμβαίνει στο ισόγειο. Έτσι έπρεπε να βρεθεί κάποιος τρόπος να αφαιρεθεί εύκολα όχι μόνο η πλάκα της οροφής αλλά και ολόκληρη η πλατφόρμα του ορόφου. Για να επιτευχθεί αυτό, τα υποστυλώματα δεν διαπερνούν την πλάκα του ορόφου αλλά διακόπτονται στο ύψος της κάτω περασιάς της. Από την πλάκα του ορόφου ως αυτή της οροφής τοποθετούνται άλλα υποστυλώματα, τα οποία πακτώνονται τόσο στη βάση τους, μέσα στην πλάκα του ορόφου, όσο και στην πάνω απόληξή τους, στην σχάρα των δοκών της οροφής. Μ' αυτό τον τρόπο, όροφος, υποστυλώματα και δοκάρια γίνονται ένα άκαμπτο «σάντουιτς», το οποίο ακουμπιέται απλώς πάνω στα υποστυλώματα της βάσης και μπορεί να προσθαιρείται με ευκολία.

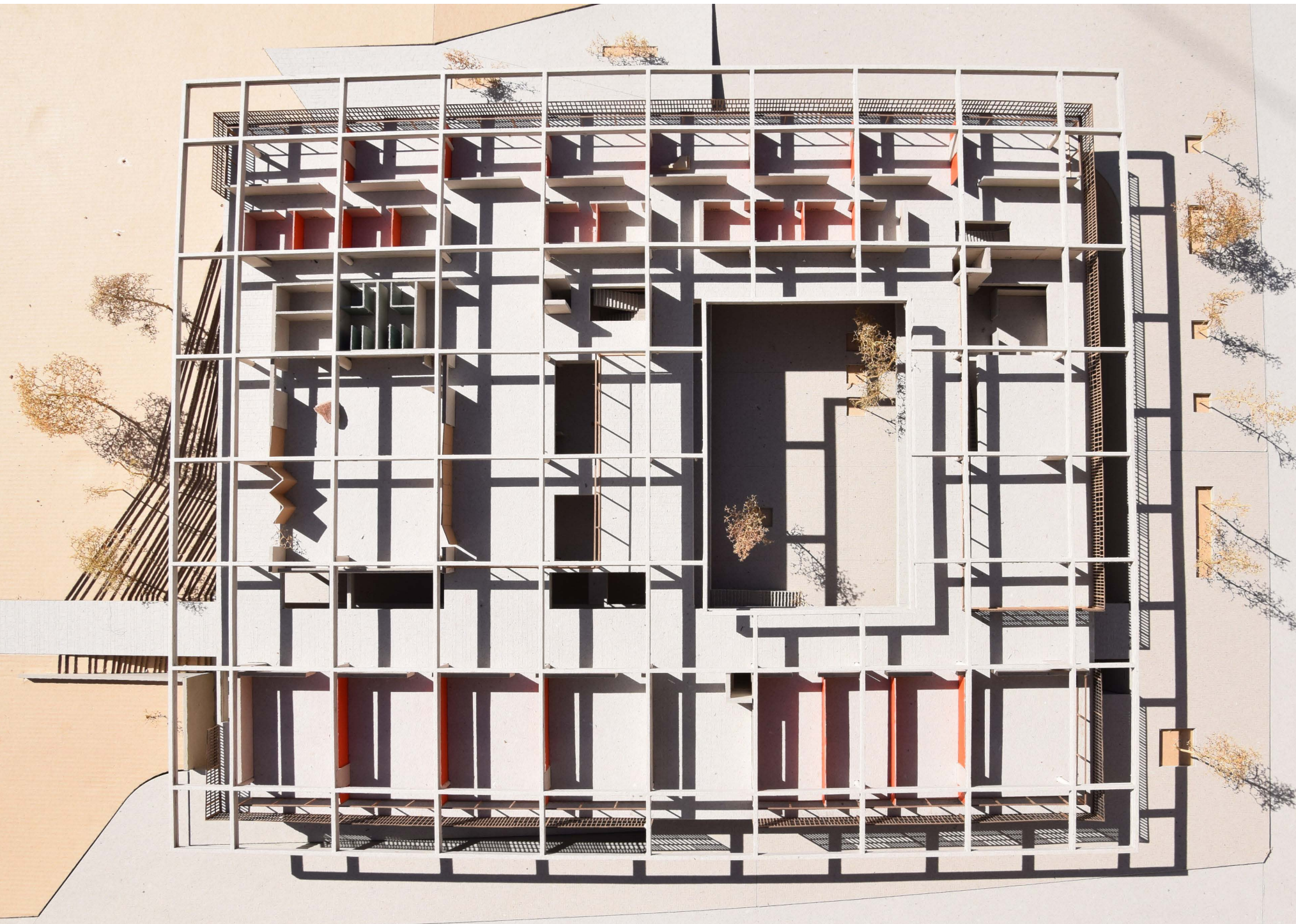

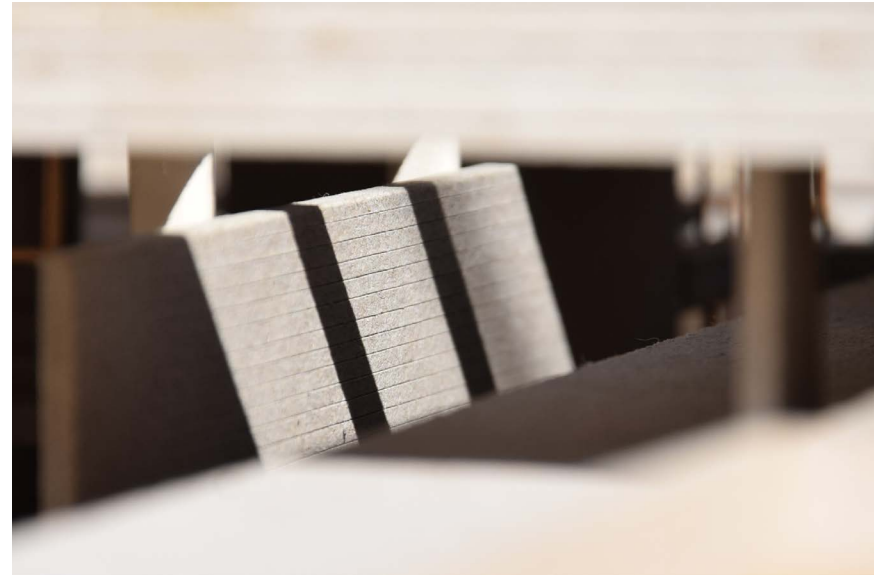
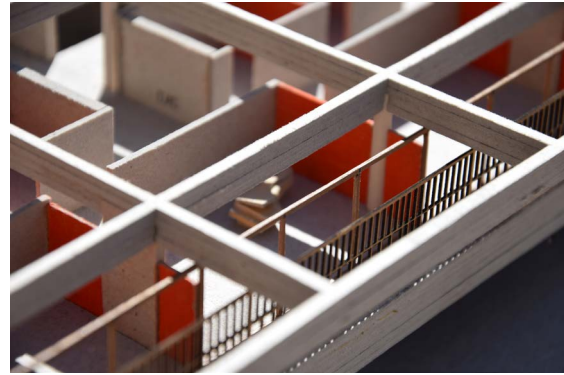

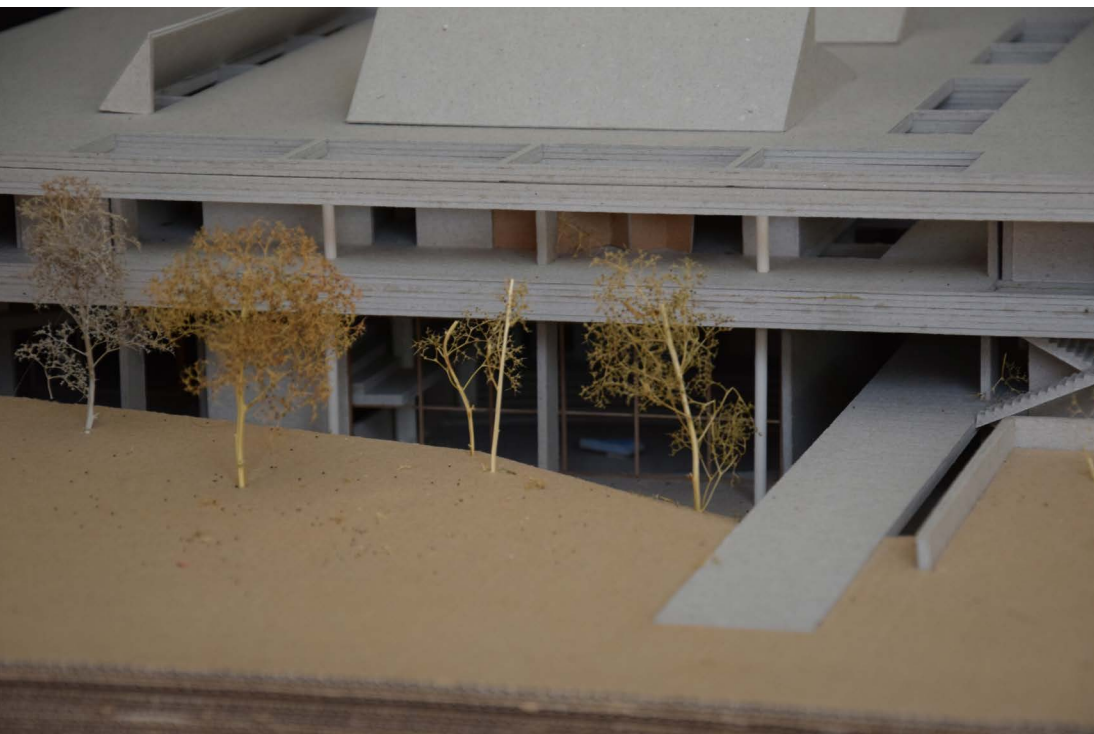
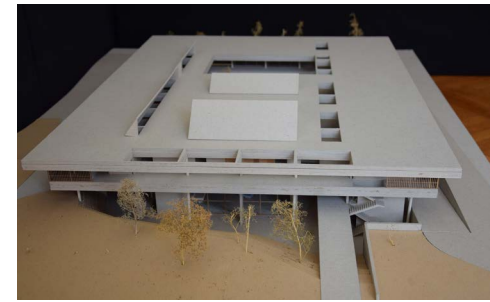
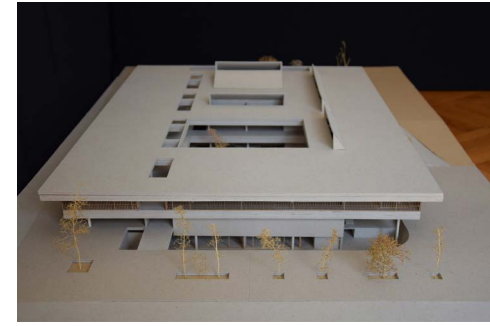
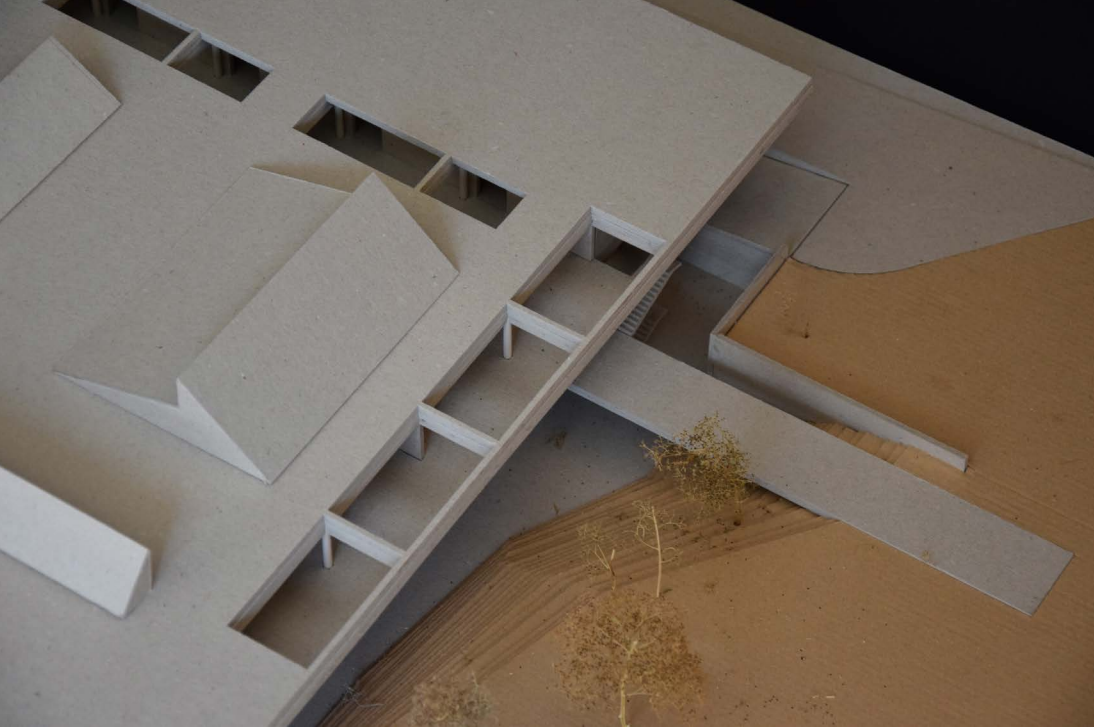

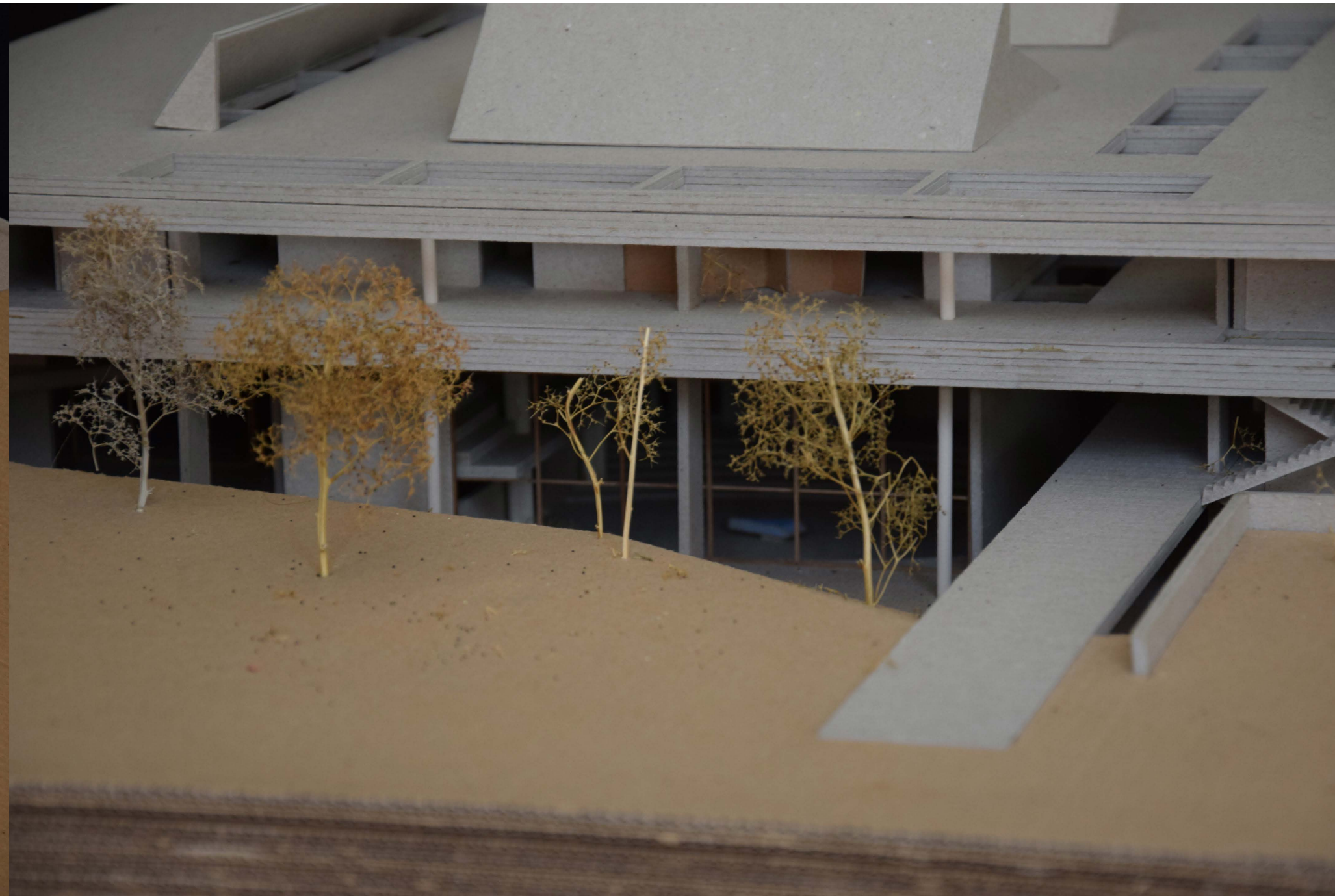
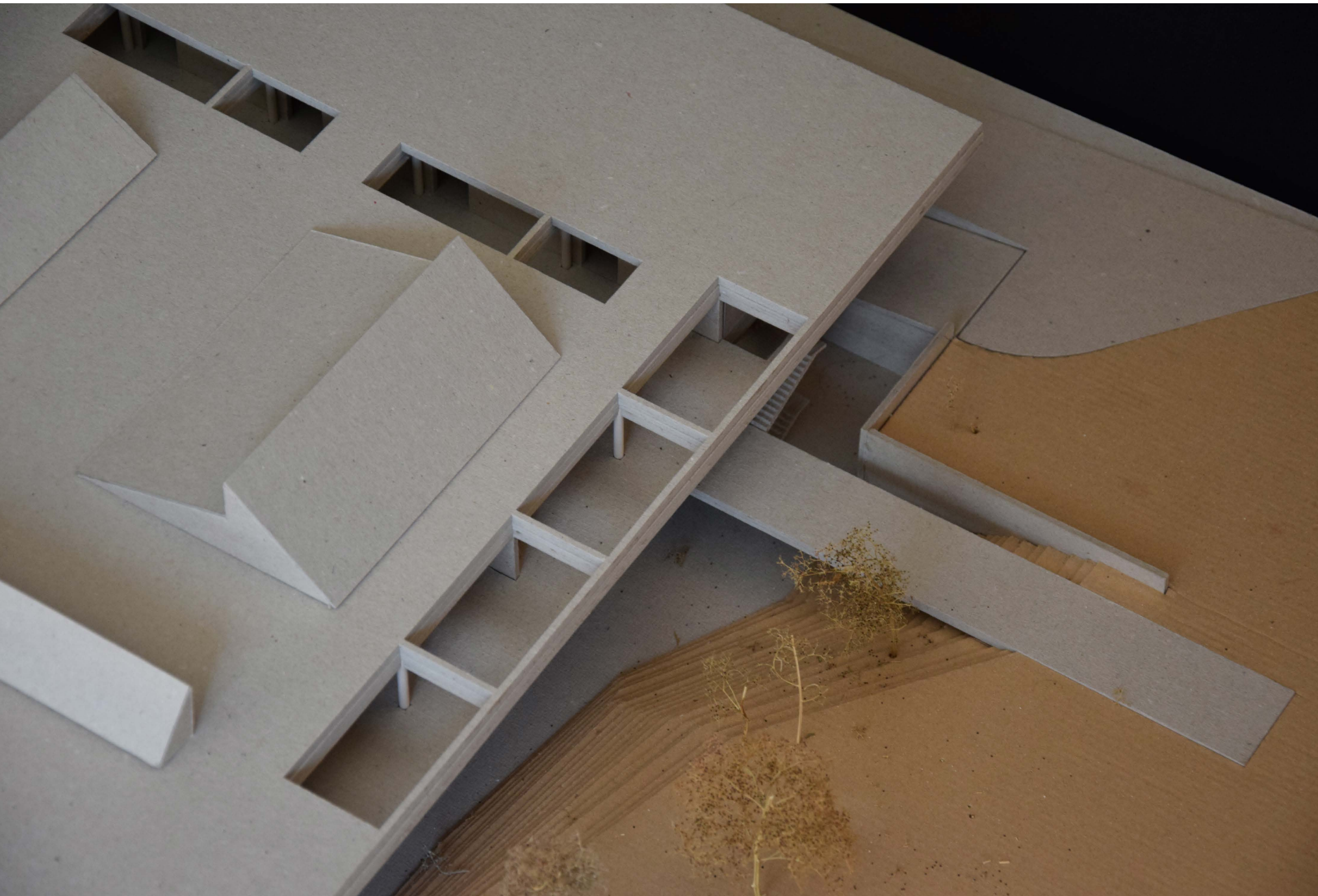

Ευχαριστώ τον κ. Αγγελή για την επίβλεψη

Ευχαριστώ τους φίλους μου από το Μηχανουργείο,
τον Ιάσονα και τον Στέφανο για τη μακέτα,
το Λίδη για τα δοκάρια,
την Αμαλία και την Ευδοκία για τους χάρτες,
την Αντωνία, τον Ψύχα και την Κωνσταντίνα για τα δέντρα και τις πλακοστρώσεις,
τη Μυρτώ για τα σχέδια,
τον Θόδωρο και τη Χρύσα για τις σκάλες

Ευχαριστώ τον Φλέρο, που έγραψε ένα διήγημα που διαδραματίζεται στη Μουσική Ακαδημία της Αθήνας. Μπορείτε να το διαβάσετε στις παρακάτω σελίδες:

ΦΛΕΡΟΣ

Άρης Φλάουρος

Violino

43

Ecce potentiam.

Ecce potentiam in brachiis nostris

Ο ΑΡΗΣ ΦΛΑΟΥΡΟΣ ΦΤΑΝΕΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Από την πρώτη στιγμή που ο Άρης πάτησε το πόδι του στην πρωτεύουσα, όλα του φαίνονταν ξένα. Τα κτήρια στο κέντρο ήταν μεγάλα, φώναζαν την εποχή τους άγαρμπα, σαν να έπεσαν καταλάθος από την τσέπη του βιαστικού δημιουργού. Όμως στην πόλη είχε ανοιχτές πλατείες που τα μεσημέρια οι τυχαίοι περαστικοί σταματούσαν για να καπνίσουν μια στιγμή σ' ένα παγκάκι, κάτω από ένα δέντρο. Όμως είχε τρεις μεγάλους δρόμους γεμάτους κίνηση και περπατούσες δύσκολα και σκόνταφτες πάνω στον αστυφύλακα και παραλίγο να σε πατήσει το αμάξι και σε έβριζε ο οδηγός. Όμως είχε έναν κήπο και στεκόμασταν και κοροϊδεύαμε τη χειρονομία σου, που καθόσουν και αντί να απαντάς με λέξεις έδειχνες εκείνο το σύνθημα στον τοίχο, που ήταν ανορθόγραφο. Όμως ένας τύπος στο στενό χτύπαγε τη μούρη του πάνω στον τοίχο. Όμως το τρένο σε πήγε μέχρι το σπίτι της θείας σου, που μικρή στην αυλή δεν ήξερε το κόμμα, και μετά κόλλησε εκείνη την αφίσα, και την πιάσαν, όταν όλοι που κατέβηκαν στο δρόμο δεν γλίτωναν από την εποχή τους. Κάποιος πέθανε, και το μάθαμε. Κάποιος πέθανε και δεν το μάθαμε. Όλα αυτά φαίνονταν ξένα στον Άρη. Πήγε πρώτα στο σπίτι της θείας του, να πάρει κάτι πράγματα, και εκείνη του είπε να προσέχει στο κέντρο, στην αυλή της έπεφτε το φως, και για σκιά είχαν μια ομπρέλα. Τα πράγματα έξω απ' το κέντρο είναι ήσυχα, κι εσύ σίγουρα τα βαριέσαι αυτά.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΑΡΗ

Είχε μέσα στο σπίτι κάτι καρέκλες, έβαλε ένα μεγάλο τραπέζι στην άκρη του σαλονιού. Εκεί πάνω άφησε διάφορα πράγματα, χωρίς να το πολυσκεφτεί, σε όλες τις πλευρές πεταμένα τα καθημερινά πράγματα, έβαλε πάνω σε κάτι ξύλινες παλέτες ένα μικρό στρώμα, έφτιαξε έτσι έναν καναπέ, και κοιμόταν στο δωμάτιο, στο κρεβάτι που του 'δωσε η θεία του. Είχε εκεί σε μια γωνία το λαούτο του. Έπαιζε αναγεννησιακό λαούτο κι ήρθε να σπουδάσει. Το σπίτι, έλεγες, είναι άδειο. Κι όμως, αυτός εκεί περνούσε τη μέρα, κι όταν κάτι χρειαζόταν, δεν παρέλειπε να το βρει, να φτιάξει σιγά σιγά έναν τρόπο να ζήσει εκεί μέσα. Μια φορά που χάλασε μια καρέκλα την έδεσε με ένα πλαστικό, και μαγείρευε πολύ ωραία, με τα πράγματα που έπαιρνε από κάτω. Οι πόρτες τρίζανε, μα δεν ενοχλούσαν κανέναν, γιατί στο σπίτι για τον πρώτο καιρό δεν έμπαινε κανείς. Στεκόταν εκεί κι έπαιζε το λαούτο. Και καμιά φορά ξόδεψε κι όλα τα χρήματα που είχε από την αρχή που του έδωσε ο πατέρας του, και πήγαινε στην τράπεζα μέσα και έπαιρνε λίγα ακόμα, κυρίως για τα ψώνια. Κοίταζε γύρω. Το βράδυ που καθότανε κοίταζε έξω από το παράθυρο και καμιά φορά σκεφτότανε. Τι ζωή κάνουνε οι άνθρωποι εδώ. Πήγε να σπουδάσει στην ακαδημία.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Κατέβηκε από το τρένο και προχώρησε στο δρόμο. Πλάι του προσπερνούσαν βιαστικοί αυτοί που πιάνανε δουλειά. Πέρασε το μεγάλο πάρκο και έφτασε στην είσοδο του κτηρίου. Ένα διώροφο μπετονένιο κτήριο με ξύλινες περσίδες μπροστά από τα παράθυρα, ένα ελεύθερο ανοιχτό ισόγειο κι ένας όροφος που αιωρείται πάνω σε υποστυλώματα που θυμίζουν ραδινούς κορμούς δέντρων. Από τον χώρο της Ακαδημίας περνούσαν πολλοί άνθρωποι, πολλοί άσχετοι με τον χώρο, γιατί η Ακαδημία συνέδεε τον σταθμό του τρένου με την γειτονιά μέσω ενός εσωτερικού πεζόδρομου, που διέσχιζε το κτήριο και προεκτεινόταν εκτός των ορίων του. Ο Άρης δεν γνώριζε να εξηγήσει γιατί αυτό το κτήριο του δημιουργούσε μια αίσθηση ηρεμίας: έβλεπε τον φθινοπωρινό ουρανό πίσω από τις γκρίζες γραμμές του, έβλεπε στο βάθος του πεζόδρομου, μακριά το φως της άλλης γειτονιάς, άκουγε ομιλίες μπλεγμένες με μουσική από κάποια αίθουσα, τα μάτια του στάθηκαν στα παράθυρα στις ξύλινες περσίδες, που δεν είχε δει τέτοιες ξανά, ανθρώπους στο μικρό πάρκο της Ακαδημίας να καπνίζουν. Ο Άρης δεν είχε δει ποτέ του τέτοιο κτήριο. Στην πόλη του δεν είχε τέτοια. Μα και στην πρωτεύουσα δεν ήταν σαν αυτά που έβλεπε συνήθως: αυτό εδώ το πράγμα με κάτι ταίριαζε, με όλο αυτό που ήταν γύρω. Κι αν μη το είχε δει ποτέ, το γνώριζε από κάπου.

Το μήνυμα έλεγε “η γνωριμία των πρωτοετών και η πρωινή ξενάγηση θα ξεκινήσει από την αίθουσα συναυλιών”. Έστριψε αριστερά στον πεζόδρομο και βρήκε τη μεγάλη αίθουσα. Εκεί είχε μαζευτεί πολύς κόσμος που οι περισσότεροι δεν ήξεραν κανέναν. Καμιά σαρανταριά

πρωτοετά. Γύριζαν γύρω το κεφάλι και κοιτούσαν για να καταλάβουν πού βρίσκονται, πιάναν κάποια χαζή κουβέντα, συστήνονταν λέγοντας τα βασικά, πολλοί ήταν μόνοι, λέγανε ένα γεια, όπως ο Άρης, στέκονταν μέχρι να ξεκινήσει η ξενάγηση. Ένας καθηγητής κάποτε εμφανίστηκε, ο κύριος Αγγέλας, τους είπε να καθίσουν γύρω στις θέσεις. Είπαν λίγα λόγια για τη σχολή. Τμήματα Αναγεννησιακής μουσικής, τμήματα μπαρόκ μουσικής, τμήματα θεωρίας και σύνθεσης, παραδοσιακής και λαϊκής μουσικής, χώροι προβών ορχήστρας, χώροι μαθημάτων, συναυλίες, ωράρια, χρόνια σπουδών, ο χαρακτήρας της σχολής, η ιστορία, θα τα καταλάβετε τα περισσότερα σπουδάζοντας εδώ. Και σίγουρα όταν περάσουν τα χρόνια, σκέφτηκε ο Άρης. Ας περπατήσουμε. Κάποιες αίθουσες είχαν ήδη μαθήματα, η ξενάγηση κράτησε κάνα μισάωρο, μια λέσχη, ωραίες αίθουσες, υποθέτω, αίθουσες, θα δούμε, πάντως είναι ωραίο να περπατάει κανείς εδώ. Πέρασαν μπροστά από έναν χώρο γεμάτο αφίσες, εικόνες με φωτιές, λόγια πάνω στην πόρτα, ονόματα και σχέδια, ένα λουκέτο. Έξω έγραφε “ΣΤΕΚΙ ΝΤΕΠΡΕ”. Δεν τους είπε ο καθηγητής κάτι γι’ αυτόν τον χώρο, παρόλο που δεν είχε παραλείψει να πει αναλυτικά το ρόλο κάθε μικρής αίθουσας που πέρασαν. Περνώντας από τα δωμάτια της διοίκησης πια όλοι είχαν ξεκινήσει να κουβεντιάζουν μεταξύ τους, ψιθυριστά για να μην διακόψουν την ξενάγηση. Άλλωστε το σμήνος ήταν μεγάλο και οι πίσω δεν άκουγαν τίποτα. Αυτή πέρασε μπροστά από τον Άρη και τα μάτια του στάθηκαν για λίγο στα παπούτσια της, σταμάτησε απότομα αυτή και έπεσε πάνω της, σόρρυ, δεν του απάντησε, ένα βλέμμα. Φεύγοντας το μεσημέρι κοιτάει δυο τρεις φορές γύρω του, μήπως την έβλεπε στο πλήθος.

Ύστερα ξεκινήσαν τα μαθήματα. Ο Φλάουρος το πήγαινε μακριά το

λαούτο. Και γνώρισε κι άλλους ανθρώπους που ήξεραν για όλα αυτά, που μέχρι τώρα δυσκολευόταν να μιλήσει. Η Αναγέννηση υπήρξε εδώ μέσα σοβαρή υπόθεση, κι αυτό ήταν που σκεφτόταν ο Άρης στο σπίτι, στον καναπέ, όταν μαγείρευε μακαρόνια, και στρώθηκε σε αυτή την υπόθεση της μουσικής. Η μουσική ήταν το βασικό δομικό στοιχείο της σχολής: έβγαινε κάτω απ' τις πόρτες, απ' τα παράθυρα, απ' τις γραμμές του ήλιου που διέσχιζαν τις περσίδες, κυκλοφορούσε στους διαδρόμους, την άκουγαν στον πεζόδρομο πηγαίνοντας οι περαστικοί στην άλλη άκρη: αυτό είναι μια τύχη σε αυτή την πόλη, να ακούς μια μουσική, αλλά συχνά ξεχνιέται, τα καθημερινά πράγματα σπρώχνουν πάντα για να πάρουν τον χώρο τους, κι η μουσική μπλέκεται σε αυτή την αγοραπωλησία.

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΑΡΗ (ΧΟΡΩΔΙΑ)

Οι άνθρωποι μιλούν στην καφετέρια της σχολής και λεν βλακείες, λένε γύρω γύρω πράγματα. Και πέφτει γέλιο. Ο δάσκαλος στη χορωδία λέει παιδί μου Μπακαλίδη μη βήχεις στο fecit potentiam in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui και άκου λίγο παραπάνω. Τα παιδιά μετά τη σχολή πηγαίνουν για μπύρα, και περνούν χρόνια. Μια κοπέλα λέει τους σκύλους με άλλο όνομα για πλάκα, λέει σκόλμζι ή σκόλμζ, ένας έχει το ρεκόρ κατάποσης μπύρας στο τοπικό τουρνουά του χωριού του, κάποια παιδιά παρατούν την αναγέννηση και τραγουδάνε λαϊκά και κάνουν βιβλιοδεσίες, ΣΤΕΚΙ ΝΤΕΠΡΕ, πάμε εκεί, καπνίζει σλιμ τσιγάρα και διαβάζει το κεφάλαιο, και οι φίλοι ρωτάνε, σε ποιο κεφάλαιο είσαι, λέει το χασίς πίτουρο και πέφτει πάνω σαν την κότα, κόβει τις λέξεις, το τσιγάρο είναι τσι, εφευρίσκει μια έκφραση τούτο δω να το τσίτσι, κανείς δεν καταλαβαίνει γιατί γελάς, δεν κοιμάσαι, μπήκαμε για λίγη ώρα μαζί μέσα στο μπάνιο του μπαρ, ξυρίζει τα μαλλιά του, τα κάνει πράσινα, αυτή η πλατεία είναι γεμάτη κόσμος, δεν θυμάται με ποιον πήγε στο άλλο μέρος, τρώει μια στο πόδι από έναν μπλε πάνω σ' ένα μηχανάκι, στο δρόμο, σ' έναν μεγάλο δρόμο, τι φαί είναι αυτό που τρως, μακραίνει τα μαλλιά του, καστανά, άκου τι έγινε χθες, πλοίο, περνάει ο ένας, περνάει ο άλλος, το ένα το κάνει ο ένας, το άλλο το κάνει ο άλλος, μια παραλία, κυκλώνουν μια φωτιά, ένας αέρας και μια βροχή που πέφτεις κάτω, ψάχνει το χέρι, ήπια εικοσιτέσσερα monster, πάει ο παππούς, κι αυτή η ταινία, κι αυτή η μουσική, μου αρέσουν οι σιωπές σου, πάρε αυτό το βιβλίο, είναι αυτό το βουνό που πάμε, κάποιος λέει “κάποτε ο άνθρωπος έλεγε In Gloria Patri, τώρα λέει Gloria πάρτη”, τι θα κάνουμε μετά, μετά από δω, μετά από τη

ζωή μου τι θα κάνω, χορεύουν σε ένα σκοτεινό δωμάτιο, έπεσε στο πεζοδρόμιο κωλοτούμπα, αυτή η περιοχή μου αρέσει, θες να μείνουμε μαζί, κάποιος παραπονιέται που το στέκι δεν παίζει Μπουξτεχούντε, πρέπει να προλάβω, έχασα τον αριθμό σου, ένα ημίφωτο στενό μέσα στο βράδυ, ξέχασα. Αυτοί που γνώρισες τότε, θες να μαγειρέψετε, δεν μπορώ άλλο στο κινητό μου, γάμησε αυτό φίλε, καναπέδες, λεωφορείο, άλλαξε λίγο το κομμάτι, σε παίρνει ένα γέλιο. Είπα ένα αστείο.

Ο Άρης περπατάει στον παραλιακό πεζόδρομο με έναν φίλο του απ' τη Γαλλία, τον Ζοσκέν. Ο τύπος κυκλοφορεί συνέχεια με ένα σεντόνι τυλιγμένο γύρω από το κεφάλι του, σαν τουρμπάνι. Θέλεις να ακούσεις ένα κομμάτι που έγραψα; Τραγουδάει. Θέλω να πέσω στη θάλασσα. Τόσο κακό; Τι λες. Πω πω φιλαράκι. Ο Ζοσκέν έφυγε για τη Γαλλία. Στο πάρτι του αποχαιρετισμού έπινε μέχρι τις εφτά το πρωί. Όταν γύριζε σπίτι έχασε τον δρόμο.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

Τη μέρα που έφυγε ο Ζοσκέν, ο Άρης ξενύχτησε για πρώτη φορά στη σχολή. Γινόταν αυτό πού και πού, για πρόβες, για μελέτη. Η ακαδημία ήταν άδεια. Μες στο σκοτάδι οι διάδρομοι για τις αίθουσες έμοιαζαν με λαβύρινθους, ο Άρης ψάχνοντας μια για να μελετήσει ένωθε πως ο ένας όροφος έπεφτε μέσα στον άλλο, από κάπου φαινόταν το ταβάνι του ορόφου, από κάπου μια ανοιχτή αίθουσα με κάποιο ξεχασμένο φως. Κυκλοφορούσε διακριτικά στα σωθικά του κοιμισμένου τσιμεντένιου κήτους, βρήκε μια αίθουσα και έπαιξε για κάνα δίωρο. Όταν πια σταμάτησε άναψε ένα τσιγάρο στο παράθυρο. Ήταν μια ήρεμη ανοιξιάτικη νύχτα, δεν άκουγες τίποτα. Με τη σκέψη στον Ζοσκέν -στα μακρινά ταξίδια- μάζεψε τα πράγματά του κι έφυγε. Του φάνηκε πως άκουσε, καθώς περνούσε τον πεζόδρομο, ένα τραγούδι. Σταμάτησε. Μπορεί αυτό να μην ήταν και τίποτα. Έχει πάει αργά, μπορεί να χάσεις το τρένο. Τότε, μια γυναικεία φωνή ξανακούστηκε, πιο καθαρή αυτή τη φορά, πάλι ως εντύπωση τραγουδιού, που ερχόταν από κάποιο μακρινό σημείο. Θα πάω. Γύρισε πίσω ήσυχα, και αφουγκράστηκε τον ήχο. Σύντομα κατάλαβε από ποια πτέρυγα ερχόταν και προχώρησε αργά, για να μη κάνει φασαρία. Έφτασε σε έναν διάδρομο χωρίς φως, πέρα από μια μικρή δέσμη που ερχόταν κάτω από μια πόρτα. Έστησε το αυτί του. Εκτός από την μέρα που έπεσε πάνω της, την είχε δει κάποιες φορές στη σχολή, να κυκλοφορεί με την παρέα της ή μόνη, αλλά πάντα την έχανε και ποτέ δεν της είχε μιλήσει. Μια φορά μόνο είχε ακούσει τη φωνή της, σε μια παρουσίαση τραγουδιού. Την αναγνώρισε με την πρώτη. Το τραγούδι σταμάτησε. Άκουσε βήματα. Τι να κάνω; Δεν πρόλαβε να το σκεφτεί κι η πόρτα άνοιξε. Δεν μίλησε

κανείς. Είμαι ο Άρης Φλάουρος. Τι ηλίθιο πράγμα να πει κανείς. Δεν απάντησε. Τραγούδαγα, μετά από λίγο. Το άκουσα. Μετά από λίγο, ωραίο τραγούδι. Εσύ τι κάνεις εδώ; Έπαιζα λίγο λαούτο. Έρχεσαι τα βράδια στη σχολή; Πρώτη φορά. Εγώ προτιμώ τα βράδια, είναι πιο ήσυχα. Ναι, ωραία είναι. Αλλά πρόσεχε. Τι εννοείς; Δεν θέλουν να ερχόμαστε το βράδυ. Μετά από σύντομη παύση: καληνύχτα τώρα. Και έκλεισε την πόρτα. Ο Άρης έχασκε μέχρι που άκουσε τις πρώτες νότες στο πιάνο και πήρε το σήμα ότι καλύτερα να φύγει.

Από το τρένο, μέχρι το σπίτι, χωρίς να το καταλάβει, κάποιος τον ακολούθησε.

Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Πέρασε καιρός που δεν έγινε τίποτα αξιοσημείωτο. Ο Άρης φερόταν σαν να έχει ξεχάσει αυτή τη συνάντηση. Κοιμόταν, όμως, πολύ αργά, όταν πια τα αστέρια είχαν πέσει και ξημέρωνε, και τον στοίχειωνε εκείνο το τραγούδι, και δεν κοιμόταν πολύ, και είχε γίνει άγαρμπος με το λαούτο. Απέφευγε να πηγαίνει βράδια στη σχολή. Αν την έβρισκε θα ένιωθε σαν να εισβάλλει σε έναν χώρο, δεν θα ήξερε τι να πει, τη φοβόταν, αλλά λαχταρούσε να ξανακούσει δυο αμήχανα λόγια της. Όταν είχε περάσει κάποιος καιρός αποφάσισε ότι δεν μπορεί να το αναβάλλει άλλο. Έμεινε μετά το τέλος των μαθημάτων, για να μελετήσει, και κάθισε στην ίδια αίθουσα που μελέτησε τότε, χωρίς να ακουμπήσει το λαούτο του, περίμενε τον ήχο. Τότε άκουσε κάτι, αλλά δεν ήταν αυτό που περίμενε. Κάποιοι περπατούσαν στον διάδρομο και κατευθύνονταν προς τα δωμάτια της διοίκησης. Ο Άρης περίμενε λίγο κι ύστερα τους ακολούθησε. Η πόρτα ήτανμισάνοιχτη και κοίταξε ήσυχα μέσα, χωρίς να τον καταλάβουν. Είχε ακούσει γι' αυτό που πήγαινε να συμβεί. Στο Στέκι συζητιόταν συχνά: η διοικητική αρχή ήθελε να περιφράξει την ακαδημία, κλείνοντας τον πεζόδρομο που συνέδεε το σταθμό του τρένου με την άλλη πλευρά της γειτονιάς. Η όλη κατάσταση ήταν περίπλοκη, μα η γενική παραδοχή ήταν πως ήθελαν η ακαδημία να αποκτήσει έναν χαρακτήρα πιο εσωστρεφή, ειδικά μετά από κάποια σκηνικά που είχαν γίνει. Είχαν γίνει κάποια σκηνικά. Μέσα στο γενικότερο κλίμα συζητιόταν η ιδιωτική πρωτοβουλία, η επένδυση κι η αριστεία. Σε αυτό έβρισκαν αντίσταση από τους σπουδαστές -που επέμεναν πως ήταν σημαντικό αυτή η σχολή να αποτελεί ένα ανοιχτό πέρασμα που ζωντανεύει τη γειτονιά, κι όχι ακόμη ένα περίκλειστο

κτήριο, όλα αυτά τα συζητούσαν χρόνια. Όλα αυτά συζητούσαν μέσα σε αυτό το δωμάτιο τα επίσημα πρόσωπα, οι υπεύθυνοι της σχολής και κάποιος εκπρόσωπος της δημοτικής αρχής. Ενώ ο Άρης άκουγε την συζήτηση -οι κοινοτοπίες δίναν και παίρναν, μα το σημαντικό ήταν πως τώρα υπήρχε σχέδιο- ακούστηκε πάλι η φωνή της. Τη φωνή την άκουσαν κι οι επίσημοι και πήγαν να δουν τι συμβαίνει. Δεν έπρεπε κάποιος να τους πάρει χαμπάρι, για να μη γίνουν κουβέντες. Θα μου πεις, δεν τα λέγαν κάπου πιο ιδιωτικά; Τι ιδιωτική πρωτοβουλία είναι, αν δεν μπορούν να τα πουν πιο ιδιωτικά; Ο Άρης σκέφτηκε πως από μια τύχη μπορεί εκείνη να έμπλεκε. Δεν ήξερε πώς ακριβώς μπορεί να έμπλεκε. Εδώ είναι χώρος μελέτης. Αλλά αισθανόταν πως αυτοί δεν θα το καταλάβαιναν αυτό. Κάτι έπρεπε να κάνει. Σκέφτηκε γρήγορα. Κατέβηκε στο ισόγειο και κοπάνησε με δύναμη μια πόρτα. Η μπερδεμένη κουστωδιά των επίσημων εγκατέλειψε την αρχική της διαδρομή και κατευθύνθηκε τώρα προς αυτόν. Κοίταξε πάνω και είδε το φως της αίθουσάς της να σβήνει. Είχε καταλάβει. Κατευθύνθηκε γρήγορα στο παρκάκι και πήρε την οδό προς το σπίτι. Τρένα δεν είχε τέτοια ώρα. Έκανε μια μεγάλη βόλτα στην άδεια πόλη, παίρνοντας μαζί του τις σκέψεις του που δεν είχε πού να τις χωρέσει.

Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΕΡΙΦΡΑΣΣΕΤΑΙ

Πριν περιφραχτεί η Ακαδημία είχα παρακολουθήσει μια δωρεάν συναυλία ενός φίλου εκεί. Πηγαίνοντας στον χώρο πέρασα μέσα από ένα πάρκο, όπου μια ήρεμη ανοιξιάτικη μέρα κόσμος κάπνιζε και μιλούσε δυνατά. Στο χώρο της συναυλίας, πίσω από τις κερκίδες, υπήρχε μια τζαμαρία, και συχνά το βλέμμα μου πήγαινε στον κόσμο που καθόταν στο πάρκο. Πέρασαν και κάποια παιδιά με μία μπάλα και κάποτε η μπάλα χτύπησε το τζάμι. Σίγουρα, όλοι γυρίσαμε ταυτόχρονα το κεφάλι και κοιτάξαμε. Κάποιος θα έλεγε πως αυτό είναι αποσυντονιστικό. Τώρα που το σκέφτομαι, το να περάσω τον μεγάλο φράχτη, να πληρώσω το εισιτήριό μου, να πω δυο κοινοτυπίες και να γυρίσω στο σπίτι μου για ύπνο, μου φαίνεται λίγο. Αυτό είναι μια προσωπική άποψη.

Με τον καιρό το σχέδιο για περίφραξη έμπαινε σε εφαρμογή. Μπλέχτηκαν παρεμβάσεις, αναβολές, διαμαρτυρίες, συζητήσεις, αρνήσεις και συγκρούσεις. Για όποιον δεν ασχολείται, αυτά ακούγονται μακρινά, ένας απόηχος, ένα κομμάτι στο μωσαϊκό της

πληροφορίας μικρό, μια είδηση, κάτι ξένο. Για τον κόσμο της σχολής ήταν ζήτημα ζωής.

Όταν έφτασαν τα φορτηγά για να ξεκινήσει το έργο η αντανάκλαστική συγκέντρωση τα απέτρεψε. Αυτό έγινε άλλες τρεις ή τέσσερις φορές. Το πράγμα άρχισε να μολύνει την ίδια την ύπαρξη μέσα στη σχολή. Ήταν δύσκολο να συγκεντρωθείς σε μια δουλειά με την πόλωση που επικρατούσε. Ο περισσότερος κόσμος αναρωτιόταν γιατί να μπει καν στη διαδικασία. Η κούραση των συζητήσεων και των ατελείωτων διαφωνιών απέτρεπε τα περισσότερα άτομα να εμπλακούν σε κάποια

άλλη κοινωνική διαδικασία. Η μπύρα έγινε δύσκολη. Πολύς κόσμος, μα η μοναξιά μεγάλωσε.

Ο Άρης την ξαναείδε στο διήμερο υπεράσπισης της σχολής. Θα κοιμόταν στο πάρκο, με τις εκδηλώσεις ενάντια. Δεν μιλήσαν. Το πρωί της δεύτερης μέρας έγινε αυτό με τις αρχές. Ένα πανό έγραφε POTENTIAL IN BRACHIA NOSTRA, όταν εμφανίστηκαν δεν κατάλαβαν γιατί στην αρχή, έπειτα σύντομα λόγια, έπειτα μια αντίδραση, μια κίνηση, κάτι, και μετά ο καπνός και κάποια χτυπήματα. Δυνατοί ήχοι αποσυντονίζουν, ένα σκόρπισμα του κόσμου, δεν ξέρεις ακριβώς τι και πώς, φωνές. Ο Άρης βρέθηκε σε ένα κυνηγητό, χωρίς να το καταλάβει. Μπήκαν και στο χώρο της σχολής, στον πεζόδρομο, γιατί πολλοί φεύγαν από κει, ο κόσμος γύρω κοιτούσε περίεργος, σαστισμένος, ο Άρης. Έφτασε μέχρι τον δρόμο αλλά έρχονταν τρεις καταπάνω του. Τι κάνουν τρεις εδώ για μένα;

Ο ΦΛΟΕΡΑΣ

Ο Άρης άκουσε το όνομά του. Μια μηχανή πλησίασε, ένα κράνος με ένα αυτοκόλλητο που αναγνώρισε. Άντε ρε μαλάκα, ανέβα. Είχαν μιλήσει στο τηλέφωνο τις προάλλες και του είχε πει ότι θα έρθει. Με αυτά κι εκείνα ξεχάστηκε. Ανέβηκε στο μηχανάκι και γκάζωσε. Δίπλα τους πέρασε αυτή. Με το δικό της μηχανάκι και τους προσπέρασε. Ρε μαλάκα με έσωσες. Ο άλλος άρχισε να γελάει. Τι γίνεται εδώ ρε φίλε τι είναι αυτά. Πού ξέρω εγώ. Και οι άλλοι; Δεν ξέρω γύρνα. Γυρίσαν να δουν τι είχε συμβεί. Το πράγμα είχε τελειώσει, ήταν σίγουρο πως είχαν πιάσει κάποιους, δυο τρεις. Ο κόσμος κατά κύριο λόγο τους έβριζε. Το απόγευμα πήγαν λίγο σπίτι να αφήσει τα πράγματα. Αυτός στη μηχανή. Ο Φλοέρας. Ο ξάδερφος του Άρη Φλάουρου. Ο Φλοέρας έπαιζε μπουζούκι. Όταν τον είδαν να έρχεται με τη μηχανή είπαν “κοίτα πώς ήρθε με τη μηχανή, θεός”.

Ο ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

Το σχέδιο έχει παγώσει για κάποιον καιρό. Ο Άρης αποφάσισε να πηγαίνει τα βράδια στη σχολή κι ο,τι γίνεται. Έρχεται μια ώρα που αποφασίζεις κάτι πράγματα. Αυτή δεν ξαναήρθε πάντως. Σίγουρα με όλα αυτά κουράστηκε. Όταν πήγαινε σκεφτόταν: μήπως αυτή είναι η τελευταία φορά που μπορώ να μπω τόσο εύκολα. Μια μέρα κοιμήθηκε εκεί. Τον πήρε ο ύπνος ενώ μελετούσε. Ξεκίνησε να γράφει ένα κομμάτι. Δεν ήξερε πώς θα πήγαινε ακριβώς, μόνο ότι θα το λέγαν “Η φωνή”. Τώρα που το σκέφτομαι, είναι λίγο χαζός τίτλος. Ξύπνησε όταν χάραζε. Μάζεψε τα πράγματά του και κατέβηκε στο ισόγειο. Περνώντας είδε στην αίθουσα συναυλιών έναν κύριο. Από περιέργεια πλησίασε. Καθόταν στην τζαμαρία και κοίταζε το πάρκο ακίνητος. Φόραγε ένα κόκκινο μαγιώ και μια μπλε μονόχρωμη μπλούζα. Ο ουρανός πίσω του ήταν μαλακός, τώρα ερχόταν το ξημέρωμα, και όταν ο Άρης τον πλησίασε δεν ταραχτήκε καθόλου. Σαν να τον περίμενε. Έχοντας την πλάτη γυρισμένη είπε πλησίασε. Ο Άρης υπάκουσε. Έστερα είπε στον Άρη: δεν ήξερα αν ήθελα να είναι ανοιχτή αυτή η τζαμαρία ή κλειστή. Δεν αποφάσισα ποτέ όταν το σχεδιάζα. Ίσως θα ήταν ωραίο κάποια συναυλία να είχε πρόσβαση κι απ’ τον υπαίθριο χώρο. Κοίτα αυτό το πουλί πάνω στο δέντρο. Πάνω στο δέντρο ήταν ένα πουλί με μπλε φτερά, που τέτοιο δεν είχε δει ποτέ στην πόλη. Ο Άρης είπε πολύ όμορφο, όντως. Όταν πρωτοχτίστηκε η Ακαδημία, είπε ο κύριος, εδώ δεν είχε δέντρα. Μόλις τα είχαν φυτέψει. Τώρα βλέπεις κάτι τέτοιο. Κάτι είναι κι αυτό. Ο Άρης δεν απάντησε αμέσως. Έστερα είπε: οι άνθρωποι να δούμε πότε θα έρθουν. Εκείνος γύρισε και τον κοίταξε. Όντως, είπε, πού είναι; Δεν έρχονται γιατί η ελεύθερη

αγορά καλπάζει. Ο αρχιτέκτονας δεν απάντησε αμέσως. Έστερα είπε κατάλαβα. Καλή συνέχεια. Καλό ξημέρωμα.

Βγαίνοντας γύρισε στον Φλάουρο. Στάθηκε λίγο, σαν να δυσκολευόταν να του πει. Στο τέλος το είπε. Ωραίο είναι, ε; Ο Άρης τον κοίταξε. Έστερα είπε και αυτός. Είναι πολύ ωραίο. Αλήθεια. Χαμογέλασε και έφυγε.

ΤΕΛΟΣ

Την είδε πολύ διαφορετική. Τα μαλλιά της ήταν αλλιώς. Η φωνή της δεν ήταν η ίδια. Σκέφτηκε μήπως δεν ήταν αυτή. Δεν τη ρώτησε ποτέ αν ήταν εκείνη. Του είπε: Έχει κάτι σκαλάκια εδώ πιο πάνω. Αν θες πάμε για μια μπύρα. Καθίσανε εκεί και κοίταζαν μπροστά, τον κόσμο, το δρόμο, μακριά, κάποιο παράθυρο ή κάποιο δεντράκι. Οι άνθρωποι περνούσαν για μπύρα ή για βόλτα, για ώρα πολλή.